İŞKUR

2015

BAYBURT

İŞGÜCÜ PİYASASI ARAŞTIRMA RAPORU

TÜRKİYE İŞ KURUMU GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

BAYBURT ÇALIŞMA VE İŞ KURUMU İL MÜDÜRLÜĞÜ

İŞGÜCÜ PİYASASI ARAŞTIRMA RAPORU

(2015)

YAZARLAR

Orhan HAŞLAK

İş ve Meslek Danışmanı

Ali ERGÜN

İş ve Meslek Danışmanı

SUNUŞ

Ülkemizin en önemli problemlerinden biri işsizlik ve istihdam alanlarının sınırlı olmasıdır. Bu iktisadi sorun beraberinde birçok toplumsal probleme de yol açabilmektedir. Bu problemin çözümü, temelde birçok sorunun çözümüne de yol gösterici niteliktedir. Bu nedenle istihdama yönelik politikalara ağırlık vermek birçok kamu politikasında öncelik haline gelmiştir. Bu bakımdan ülkemizde ve ilimizde istihdamın arttırılabilmesi için ciddi atılımlar yapılmıştır. Bu süreci daha etkin yürütebilmek ve etkili istihdam politikaları oluşturabilmek amacıyla işgücü piyasasının talep ve isteklerini detaylı bir şekilde inceleme gerekliliği de kaçınılmazdır. Bu amaçla yerel düzeyde oluşturulan istihdam politikası uygulamalarının etkin olması bir zorunluluk halini almıştır.

İŞKUR İl Müdürlüğü 2010 yılından bu yana yerel düzeyde uygulanacak aktif işgücü piyasası politikalarını etkin ve ihtiyaca uygun olmasını sağlamak amacıyla işverenlerimizin görüşlerine başvurmaktadır. İşverenlerle birebir görüşmeler yapılmakta, talepleri şikâyetleri ve önerileri özverili şekilde değerlendirilmektedir. Diğer taraftan İşverenlerimizin işgücü talepleri doğrultusunda kamu istihdam hizmetlerinin yürütülmesi hedeflenmektedir. İşverenlerimizin nitelikli işgücüne daha hızlı ulaşabilmesi amacıyla İŞKUR kendi bünyesinde olan işsizleri işgücü uyum programlarına tabi tutarak gerek kurslar gerekse diğer hizmet faaliyetleri kapsamında işgücüne hazır hale getirmeyi amaçlamıştır. Yani işverenin nitelikli işgücü talebi karşılanırken aynı zamanda işsizlerimize meslek kazandırılmakta ve onlara yeni iş kapıları açılmaktadır.

İŞKUR sunduğu hizmetleri daha etkin sunabilmek, piyasa ihtiyacını belirlemek ve piyasaya daha hakim, daha yardımcı olmak ve mesleki eğitim programlarını ihtiyaca uygun yönlendirmek amacıyla kapsamlı bir İşgücü Piyasası Talep Araştırması gerçekleştirmiştir..

Bu çalışmanın ortaya çıkmasında gösterdikleri özenli çalışma nedeniyle İŞKUR İl Müdürlüğü personeline, araştırma sürecinde işyeri bilgi formlarına titiz bir şekilde yanıt veren tüm işverenlerimize ve emeği geçen herkese teşekkür ediyor, Bayburt İşgücü Piyasası Talep Araştırması Analiz Çalışması'nın ilimiz ve tüm ilgililer için yararlı olmasını diliyorum.

Yusuf ODABAŞ

Bayburt Valisi

ÖNSÖZ

İstihdam konusu son yıllarda gerek ülkemizde gerekse tüm dünyada politikaların temelini oluşturan bir unsur haline gelmiştir. Özellikle son dönemde ülkemizde bu yönde çalışmalar hükümet düzeyinde en önemli başlık haline gelmiştir. Ülkemizin istihdam faaliyetleri kapsamında kurum olarak üzerimize düşen bu kutsal sorumluluğun farkındalığı bizleri daha etkin, daha özverili bir şekilde çalışmaya yöneltmiştir.

İstihdam konusu ülkelerin en büyük sorunlarından biridir, bu sorun bugün en gelişmiş ülkelerde bile oldukça önemli yer tutmaktadır. Ülkelerin iç refahına kadar birçok alanda istihdam kavramı birinci sırada gelir, öyle ki ülkemizde yapılan araştırmalar en büyük sorunumuzun işsizlik olduğunu göstermektedir.

Çalışma ve İş Kurumu, ulusal istihdam politikasının oluşturulması, istihdamın korunması ve geliştirilmesi ile işsizliğin önlenmesi faaliyetlerinde rol alan işgücü piyasasının en önemli aktörlerinden biridir. Kurumumuz hem aktif hem de pasif istihdam politikaları doğrultusunda işgücü ve işverene yönelik birçok kamusal hizmet sunmaktadır.

Bu noktadan hareketle 2015 yılı Mart-Nisan aylarında, Türkiye genelinde Çalışma ve İş Kurumu, Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) işbirliği ile belirlenen 10 ve daha fazla kişi istihdam işyerleri görüşme gerçekleştirmeye çalışmıştır. Bu kapsamda İlimizde bu kapsamda 99 işyeri tespit edilmiş ve 85 işyerine ulaşılmıştır.

Türkiye Geneli ve il düzeyinde çalışan sayısı, açık iş, temininde güçlük çekilen meslekler ile geçmiş ve gelecek dönem istihdam eğilimlerine dair bilgiler derlenmiş, işverenin eleman ihtiyacı anında karşılanmaya çalışılmıştır. Ayrıca işgücü yetiştirme kurslarının da piyasa ihtiyaçları doğrultusunda açılmasının sağlanması için veriler derlenmiştir.

Bu çerçevede, hazırlanan bu Rapor 2015 yılı I. dönem "Türkiye İşgücü Piyasası Analizi" hem işgücü arzına ilişkin eğilimler hakkında bazı değerlendirmeleri hem de İşgücü Piyasası ve İstatistik Dairesi Başkanlığımız sorumluluğunda ve Kurum personelimiz vasıtasıyla gerçekleştirilen talep araştırmasının sonuçlarına dair bilgileri kapsamaktadır. 81 İl için ayrı ayrı il düzeyindeki verilerin analiz edildiği raporlarında kamuoyuyla paylaşılması planlanmaktadır.

Bu vesileyle Türkiye İşgücü Piyasası Analizi çalışmasının tüm kullanıcılara faydalı ve hayırlı olmasını diler, bu çalışmanın ortaya çıkmasında zamanını ayırarak bilgi formumuzu dolduran tüm işverenlerimize emeği geçen Kurum çalışanlarımıza ve sosyal paydaşlarımıza teşekkür ederim.

Ömer AKDENİZ

İl Müdürü

İÇİNDEKİLER

SUNUŞ **2**
ÖNSÖZ **3**
İÇİNDEKİLER **4**
KISALTMALAR ..... **i**
TABLOLAR LİSTESİ ..... Hata! Yer işareti tanımlanmamış.
GRAFİKLER LİSTESİ ..... Hata! Yer işareti tanımlanmamış.
YÖNETİCİ ÖZETİ **3**
GİRİŞ **6**
İŞGÜCÜ PİYASASININ GENEL GÖRÜNÜMÜ **8**
İŞGÜCÜ PİYASASINI ETKİLEYEN UNSURLAR: ARKA PLAN 8
İŞKUR GÖSTERGELERİ **11**
KAYITLI İŞSİZ 11
AÇIK İŞLER 12
İŞE YERLEŞTİRMELER 13
MESLEKİ EĞİTİM FAALİYETLERİ 15
İŞSİZLİK ÖDENEĞİ 16
İKİNCİ BÖLÜM **17**
İŞGÜCÜ PİYASASI TALEP ARAŞTIRMASI SONUÇLARI **17**
AMAÇ VE YÖNTEM 17
İŞYERLERİ VE MEVCUT İSTİHDAM 18
SONUÇ **57**
KAYNAKÇA **58**
EKLER **59**
Ek 3- Tanım ve Kavramlar Sözlüğü 70
Ek 4- Ek Tablolar 77

KISALTMALAR

AB: Avrupa Birliği

ABD: Amerika Birleşik Devletleri

ADNKS: Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi

AİO: Açık iş Oranı

Bk.: Bakınız

EUROSTAT: Avrupa Birliği İstatistik Ofisi

ILO: International Labor Organization (Uluslararası Çalışma Örgütü)

ISCO: International Standard Classification of Occupations (Uluslararası Meslek Sınıflama Standardı)

İBBS: İstatistiki Bölge Birimleri Sınıflaması

İEP: İşbaşı Eğitim Programı

İO: İşsizlik oranı

İKO: İşgücüne katılma oranı

İŞKUR: Türkiye İş Kurumu

İPA: İşgücü Piyasası Analizi

NACE: European Classification of Economic Activities (Avrupa Birliği'nde Ekonomik Faaliyetlerin İstatistikî Sınıflaması)

NİDO: Net İstihdam Değişim Oranı

OECD: Organization for Economic Co-operation And Development (Ekonomik Kalkınma ve İşbirliği Örgütü)

TİPA: Türkiye İşgücü Piyasası Analizi

TMS: Türk Meslekler Sözlüğü

TÜİK: Türkiye İstatistik Kurumu

TYP: Toplum Yararına Program

TABLOLAR LİSTESİ

Tablo 1: İl Düzeyinde Temel İşgücü Göstergeleri 8
Tablo 2 Kayıtlı İşsizlerin Mesleklere Göre Dağılımı 12
Tablo 3: Açık İşlerin Mesleklere Göre Dağılımı 13
Tablo 4: İşe Yerleştirmelerin Mesleklere Göre Dağılımı 14
Tablo 5:Kurs ve Kursiyer Göstergeleri 15
Tablo 7: İşsizlik Ödeneğini Hak Edenlerin Mesleklere Göre Dağılımı (2015*) 16
Tablo 8: Sektörlere Göre İşyerlerinin Dağılımı 19
Tablo 9: Bayburt'ta Çalışanların Sektörlere ve Cinsiyete Göre Dağılımı 20
Tablo 10: Çalışanların Meslek Gruplarına ve Cinsiyete Göre Dağılımı 23
Tablo 11: Çalışan Sayısı En Fazla Olan Meslekler 24
Tablo 12: İŞKUR Hizmetinden Faydalanan İşyerleri Oranları 25
Tablo 13: Part-Time Çalışanı Olan İşyerleri ve En Fazla Çalışılan Meslekler 26
Tablo 14: Vardiyalı Çalışma Yapılan İşyeri Oranı ve Çalışan Sayıları 26
Tablo 15: Vardiyalı Çalışma Yapılan İşyerlerinde Cinsiyete Göre En fazla Çalışılan Meslekler 27
Tablo 16: İhracat Yapan İşyerlerinde Cinsiyete Göre Çalışan Sayısı En Fazla Olan Meslekler 28
Tablo 17: : Sektörlere Göre İŞKUR'dan Faydalanılan Hizmetlerin Dağılımı 29
Tablo 18: Sektörlere Göre Açık İşlerin Dağılımları 31
Tablo 19: Açık İşlerin Meslek Gruplarına Göre Dağılımı 33
Tablo 20: Açık İşlerin Mesleklere Göre Dağılımı 34
Tablo 21: Meslek Gruplarına Göre Açık İşlerin Aranma Kanalları 35
Tablo 22: Yaş Gruplarına Göre İşyerlerinin Açık İşlerini Arama Kanalları 36
Tablo 23: Arama Kanalına Göre Açık İşlerin Aranma Süresi 36
Tablo 24: Açık İşlerde Arama Kanalına Göre Cinsiyet Dağılımı 37
Tablo 25: İŞKUR Hizmetlerinden Faydalanan İşyerlerinin Açık İşlerde Arama Kanalına Göre Cinsiyet Ayrımlı Dağılımı 37
Tablo 26: Sektörlere Göre Açık İşlerde Talep Edilen Asgari Eğitim Düzeyi 40
Tablo 27: Meslek Gruplarına Göre Açık İşlerde Talep Edilen Asgari Eğitim Düzeyi 40
Tablo 28: Açık İşlerde Talep Edilen Eğitim Düzeylerinin Arama Kanallarına Göre Dağılımı 41
Tablo 29: Asgari Eğitim Düzeyine Göre Açık İşlerin Aranma Süresi 41
Tablo 30: Sektörlere Göre Açık İşlerin Aranma Süresi 41
Tablo 31: İşyeri Yaşına Göre Açık İşlerin Aranma Süresi 42
Tablo 32: Meslek Gruplarına Göre Açık İşlerin Aranma Süresi 42
Tablo 33: Teminde Güçlük Çekilen Mesleklerin Sektörel Dağılımı 43
Tablo 34: Meslek Gruplarına Göre Temininde Güçlük Çekilme ve Açık İş Sayısı 44
Tablo 35: Teminde Güçlük Çekilen Meslekler 46
Tablo 36: Meslekler Bazında Teminde Güçlük Çekilme Nedenleri* 49
Tablo 37: İŞKUR Hizmetlerinden Faydalanma Durumuna Göre Eleman Temininde Güçlük Çekme Durumu 50
Tablo 38: İşyerlerinin Çalışma Biçimine Göre Net İstihdam Değişim Oranları 53
Tablo 39: Sektörler İtibariyle Net İstihdam Değişimi ve Oranları 53
Tablo 40: Meslek Grupları İtibariyle Net İstihdam Değişim Oranları 54
Tablo 41: Net İstihdam Artışı ve Azalışı Beklenen İlk 3 Meslek 54
Tablo 42: Sektörlere Göre İstihdam Artış/Azalış Beklentisi 55

GRAFİKLER LİSTESİ

Grafik 1: İl Düzeyinde Temel İşgücü Göstergeleri ... 9
Grafik 2 Kayıtlı İşsizlerin Cinsiyete Göre Dağılımı ... 11
Grafik 3 Yıllara Göre Açık İş ... 13
Grafik 4 Yıllar İtibari ile Cinsiyete Göre İşe Yerleştirme ... 14
Grafik 5 Sektörlere Göre Ortalama Çalışan Sayıları ... 21
Grafik 6 İşyerlerinin Yaş Grubuna Göre Dağılımı ... 22
Grafik 7 Meslek Grubu ve Cinsiyete Göre Çalışanlar ... 24
Grafik 8 İŞKUR Hizmetlerinden Faydalanan İşyeri Sayısı Oranları ... 28
Grafik 9: İŞKUR Hizmetinden Faydalanan İşyerlerinin Yaşlarına Göre Dağılımı ... 29
Grafik 10 Açık İşi Olan İşyerleri ... 30
Grafik 11 Cinsiyete Göre Açık İşlerin Dağılımları ... 32
Grafik 12 Açık İşlerin Aranma Kanallarına Göre Dağılımı ... 34
Grafik 13: Açık İşlerde Talep Edilen Eğitim Düzeyi ... 39
Grafik 14: İşyerlerinin Eleman Temininde Güçlük Çekme Durumu ... 43
Grafik 15: Meslek Gruplarına Göre Temininde Güçlük Çekme ve Açık İş Oranı ... 45
Grafik 16: Teminde Güçlük Çekilme Nedenleri ... 46
Grafik 17: Teminde Güçlük Çekilme Nedenleri ... 47
Grafik 18: Teminde Güçlük Çekilme Nedenleri* ... 48
Grafik 19: Vardiyalı Çalışma Yapılan İşyerlerinin Eleman Temininde Güçlük Çekme Nedenleri ... 51
Grafik 20: İhracat Yapan İşyerlerinin Eleman Temininde Güçlük Çekme Nedenleri ... 52

YÖNETİCİ ÖZETİ

İşgücüne katılma oranı 2008 yılından 2009 yılına kadar bir artış yaşanmış fakat 2009 yılından itibaren düşüşe geçmiştir. 2013 yılına kadar azalış göstermiş olup, 2011-2012 yılları arasında sert bir düşüş yaşamıştır. İşgücüne katılım oranı ise ekonomik olarak aktif olan yani üreten nüfusun çalışabilir yaş aralığındaki toplam nüfusa oranını göstermekte olup, ekonomik olarak üreten nüfusun sürekli azaldığını göstermektedir.

İstihdam oranı ise; Çalışanların, çalışabilir yaştaki nüfusa oranını ifade eder 2008 yılından 2009 yılına kadar artış gösteren bu oranda, 2009 yılından sonra 2013 yılına kadar bir düşüş gözlenmektedir. Bu düşüşün en fazla olduğu yıl ise 2012 olarak göze çarpmaktadır. 2012 yılında bir önceki yıla göre yaklaşık olarak 3,3 lük bir puanla rekor seviyeye ulaşmıştır. 2012 yılından 2013 yılına kadar ise daha düşük bir oran yani 0,6 puanlık bir düşüş gözlemlenmektedir.

2010 yılında Bayburt ilinde 2 bin 254 kişi İŞKUR'a kayıtlı iken, 2015 yılı Haziran ayı sonu itibariyle bu sayı ciddi anlamda artarak 3 bin 465 kişiye yükselmiştir. Rakamlardaki yükseliş İŞKUR'un son yıllarda toplum nezdinde ciddi anlamda tanınması, istihdam ve farklı projelerle kendini daha fazla ön plana çıkarması, işgücü piyasasında daha aktif rol alması bu artışta kuşkusuz en büyük nedenlerden biridir.

2010 yılında 461 kişi olan açık iş sayısı 2013 yılından itibaren ise tekrar düşüş eğilimi göstermiştir.

Cinsiyet bazında işe yerleştirme verileri incelendiğinde, işe yerleştirme konusunda ciddi benzerlikler göze çarpmaktadır. Kadınlarda 2010 yılında 26 olan işe yerleştirme sayısı 2011'de 159, 2012'de 107 2013 yılında ise rekor bir artışla yaklaşık 2010 yılına göre 23 kat artarak 630 rakamına ulaşmıştır.

Bayburt ilinde en fazla çalışanın olduğu sektörler sırasıyla; İdari ve Destek Hizmet Faaliyetleri, Toptan Perakende Ticaret ile Ulaştırma ve Depolama'dır. Bayburt ilinde istihdam edilen her 100 kişiden yaklaşık olarak 65'i söz konusu sektörlerde çalışmaktadır.

Bayburt ilinde 10 ve daha fazla kişi istihdam eden her üç işyerinden biri 5-9 yıldır faaliyet gösteren işyerleridir. 20-24 yıldır devam eden işyerlerinin toplam içerisindeki ağırlığı %3,6 gibi düşük bir oranda kaldığı görülmektedir. Yeni açılan işyerlerinin oranı ise %18'dir. 25 yaş ve üzeri 10 ve üzeri çalışan işyerleri sayısı %10,6 olup yaş gruplarına göre beşinci sıradadır. Bayburt'ta 10 ve daha fazla çalışanı olan her 2 işyerinden biri 0-9 yıldır faaliyet göstermektedir. İlgili veri ışığında, Bayburt genelinde faaliyet gösteren firmaların daha genç ve dinamik bir yapıya sahip olduğu sonucuna ulaşılmaktadır.

Bayburt ilindeki işyerlerinin yüzde 4,7'si açık işi olduğunu belirtmiştir. Türkiye genelinde ise bu oran yüzde 14,2'dir. Bayburt'ta açık işi olan işyeri oranı Türkiye genelinden oldukça düşüktür. Bunun nedeni olarak çalışmanın yapıldığı dönemde iklimsel şartlara bağlı olarak birçok sektörün faaliyetlerine tam olarak başlayamaması düşünülebilir.

Bayburt'ta toplam açık işlerin yüzde 2,2'si için yalnızca kadın işsizler talep edilmiştir. Bu oran Türkiye genelinden yaklaşık 15 puan düşüktür

. Açık işi olan firmaların talep ettikleri açık işteki fark etmez seçeneği yüzde 97,8 iken, Türkiye genelinde bu oran yüzde 37,2'dir.

Eleman temininde güçlük çekilen Yüzde 26'lık kısım sektör bazında incelendiğinde, İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri yüzde 100'lük oranla birinci sırada yer alırken bu sektörü sırasıyla yüzde 62,5'lik oranla Toptan ve Perakende Ticaret, yüzde 50'lik oranla Mesleki, Bilimsel ve Teknik Faaliyetler sektörü takip etmektedir.

Yer Hostesi mesleği yüzde 13,6'lık payla ilk sırada yer almaktadır. Sırasıyla Doğalgaz Tesisatçısı yüzde 7,1 ile ikinci sırada, Kasiyer, Satış Elemanı ve Şarküteri Ürünleri Satış Elemanı yüzde 6,8'lik oranla üçüncü sırada yer almaktadır. Bu meslekler Bayburt işgücü piyasasında eleman ihtiyacı olan ve eleman temininde güçlük çekilen mesleklerdir.

GİRİŞ

Bayburt ili işgücü piyasası araştırma raporunun nihai hedefi illerde istihdam ve işsizlik sorununun çözümüne yönelik işgücü yapısı ile sektörler bazında personel, eğitim, nitelik gibi ihtiyaçların belirlenmesine yönelik güncel bilgi derlenmesini sağlamaktır.

İyi işleyen bir işgücü piyasasının oluşabilmesi, işgücü arz ve talebinin temel niteliklerinin incelenip bunlara uygun önlemlerin zamanında alınmasına bağlıdır. Birçok ülkede yüksek işsizlik oranlarına rağmen özellikle kısa dönemli işgücü talebinin hep yüksek olduğu da sık sık ifade edilmektedir. Birçok sektörde işgücü fazlalığı olmasına rağmen etkin eşleştirme eksikliği ve beceri uyumsuzlukları nedeniyle işgücü açığı karşılanmayabilmektedir. Açık işler, işgücünün mobilitesinin yetersizliği ve işverenin talep ettiği niteliklere sahip eleman olmayışı nedenlerinin yanı sıra bazı mesleklerde iş ortamı ve ücretin beğenilmemesi nedeniyle de zamanında doldurulamamaktadır.

İller bazında etkin bir işgücü piyasası analizi için, illerin arz ve talep yapısını aynı dönem itibariyle yansıtan arz ve talep verilerine ihtiyaç vardır. Bu ihtiyaç doğrultusunda ideal olan, il işgücü piyasasının her iki boyutunu ortaya koyan araştırmaların eşanlı yapılmasıdır. Böyle bir çalışmanın gerek işgücü gerekse mali açıdan yaratacağı büyük yük dikkate alındığında, pratik bir çözüm işgücü piyasası arz analizlerinde mevcut veri setlerinin kullanımıdır. İşgücü Piyasasının arz tarafına yönelik veriler ağırlıklı olarak Türkiye İstatistik Kurumu'nun (TÜİK) Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi (ADNKS) ile Hane halkı İşgücü Anketi (HİA) sonuçlarına dayanmaktadır.

İşgücü piyasası talep verileri Çalışma ve İş Kurumuna kayıtlı işverenler itibariyle idari kayıt olarak mevcuttur, ancak bu kayıtlar ilin genel talep yapısı hakkında yeterince fikir verememektedir. İşgücü talebinin illerdeki tüm işverenleri kapsayacak şekilde üretilmesi işgücü piyasasının doğru takibi açısından son derece önemlidir ve bu nedenle de özel bir talep araştırmasının periyodik olarak düzenlenmesi bir gerekliliktir.

İşgücü talep verilerinin elde edilmesine yönelik çalışmalar Çalışma ve İş Kurumu İl Müdürlükleri tarafından 2007 yılından beri sürdürülmektedir. Bu çalışmalarda değişik yöntemlerin kullanılması sonucu, hem illerin işgücü piyasalarının yıllar itibariyle değişimlerinin izlenmesinde hem de iller arası karşılaştırmalarda problemler yaşanmıştır. Problemlerin giderilmesi için tüm iller için standart bir talep araştırması uygulanması ve işgücü piyasası analiz raporunun yazımı olmuştur.

İhtiyaçlar doğrultusunda Bayburt ili için 16 Mart - 30 Nisan 2015 tarihleri arasında İşgücü Piyasası Talep Araştırması uygulanmış ve işgücü piyasasının arz ve talep boyutunu ele alan İşgücü Piyasası Analiz Raporu hazırlanmıştır.

Bu rapor iki bölüm olarak ele alınmıştır.

Birinci bölüm, ilin işgücü piyasasını etkileyen temel unsurlardan ekonomik veriler, nüfus ve eğitim göstergeleri ile işgücü göstergeleri birlikte ele alınarak, il işgücü piyasasının genel görünümü analiz edilmiştir. Bu bölümde ayrıca İŞKUR verileri de ele alınarak ilin işgücü piyasası İŞKUR verileri ile analiz edilmiştir.

İkinci bölüm, İşgücü Talep Araştırması sonuçlarını analiz ederek Bayburt işgücü talep yapısını ortaya koymaktadır. İşgücü Talep verilerine yönelik veri setlerinin temini doğrultusunda uygulanan İşgücü Talep Araştırmasının amacı işverenlerin açık işlerini tespit etmek, işgücü piyasasında mevcut,

geçmiş ve gelecek dönemde meydana gelen veya gelmesi beklenen mesleki değişim ve gelişimleri izlemektir.

Tüm iller ve Türkiye Geneli için ayrı ayrı hazırlanan İşgücü Piyasası Analizi Raporlarına www.iskur.gov.tr adresi üzerinden erişebilirsiniz.

BİRİNCİ BÖLÜM

İŞGÜCÜ PİYASASININ GENEL GÖRÜNÜMÜ

İŞGÜCÜ PİYASASINI ETKİLEYEN UNSURLAR: ARKA PLAN

İşgücü bir ülkedeki emek arzını insan sayısı yönünden ifade eden bir kavramdır. Bir ülkedeki nüfusun üretici durumda bulunan yani ekonomik faaliyete katılan kısmıdır. İşgücünün çalışma hayatıyla buluştuğu piyasa koşullarına ise işgücü piyasası denmektedir. İşgücü piyasasının etkilendiği birçok faktör bulunmaktadır. Bu nedenle işgücü piyasasını çok yönlü değerlendirmek gerektiğinden analizler zorlaşmaktadır. İşgücü piyasası; nüfus, ekonomik yapı, sosyal yapı, eğitim yapısı, işgücü göstergeleri, yatırımlar, teşvikler, göç durumu gibi birçok faktörden etkilenmektedir.

Bu faktörleri incelerken kullanılan veri setlerinin tümünü iller bazında elde etmek mümkün değildir. Bu veri setlerinin büyük bir kısmı bölgesel veri setleridir. Bölgeler mümkün oldukça illerin sosyo-ekonomik yapıları dikkate alınarak bir araya getirilmeye çalışılsa da iller arası gelişmişlik endeksi dikkate alındığında bölgelerin oluştuğu iller arasında farklılıklar ortaya çıkabilmektedir. Türkiye İstatistiki Bölge Birimleri Sınıflandırması (İBBS) çerçevesinde 26 bölgeden oluşmaktadır. İBBS'ye göre **TRA1** olarak sınıflandırılan iller Erzurum, Erzincan ve Bayburt illeridir.

Bu bölümde özellikle işgücü piyasasının arz yönü üzerinde durulmaya çalışılacaktır. Yukarıda da anlatıldığı gibi işgücü piyasasını birçok faktör etkilemektedir. Bu çalışmada bu faktörlerin hepsine yer verilmesi mümkün değildir. Bu nedenle Bayburt ilinin işgücü piyasası hakkında bilgi sahibi olunabilecek temel veriler ile İŞKUR verilerine yer verilecektir.

Tablo 1'de Bayburt iline ait temel işgücü göstergeleri mevcuttur. 2008 yılından 2013 yılına kadar olan; işgücüne katılım oranı, istihdam oranı ve işsizlik oranı başlıkları altında oransal değerler ile Bayburt ilinin işgücü piyasası yorumlanmaya çalışılacaktır.

Tablo 1: İl Düzeyinde Temel İşgücü Göstergeleri[1]

Yıllar	İşgücüne Katılma Oranı	İşsizlik Oranı	İstihdam Oranı
2008	55,5	4,7	52,9
2009	59,2	4,5	56,5
2010	57,5	4,7	54,8
2011	55,2	4,9	52,5
2012	51,9	4,8	49,4
2013	51,3	6,2	48,1

Kaynak: TÜİK

[1] TÜİK'in İl Düzeyinde açıkladığı Hanehalkı İşgücü Anketi Sonuçları eski veri setine aittir. 2014 yılı Şubat Döneminden beri yayınlanan yeni veri setine göre İl düzeyinde veri yayınlanmamıştır.

İşgücü piyasasının en önemli unsurlarından biri de istihdamdır. Bir ülkedeki istihdamı gösteren en önemli verilerden biri de istihdam oranıdır. İstihdam oranı, çalışanların çalışabilir yaştaki nüfusa oranıdır. Bu oran ülke ekonomisinin istihdam yaratma gücünü göstermekte iken; yaş, cinsiyet ve iktisadi faaliyetlere göre istihdam politikalarının oluşturulmasında da kilit unsurdur.

İstihdam oranındaki değere bakılarak ülke ekonomisini pozitif veya negatif yönde değerlendirilmek mümkün değildir. Bunun yanında istihdam oranları değerlendirilirken çalışma saatleri, kayıt dışı istidam ve ücret gibi unsurlar da etkilidir.

Grafik 1: İl Düzeyinde Temel İşgücü Göstergeleri

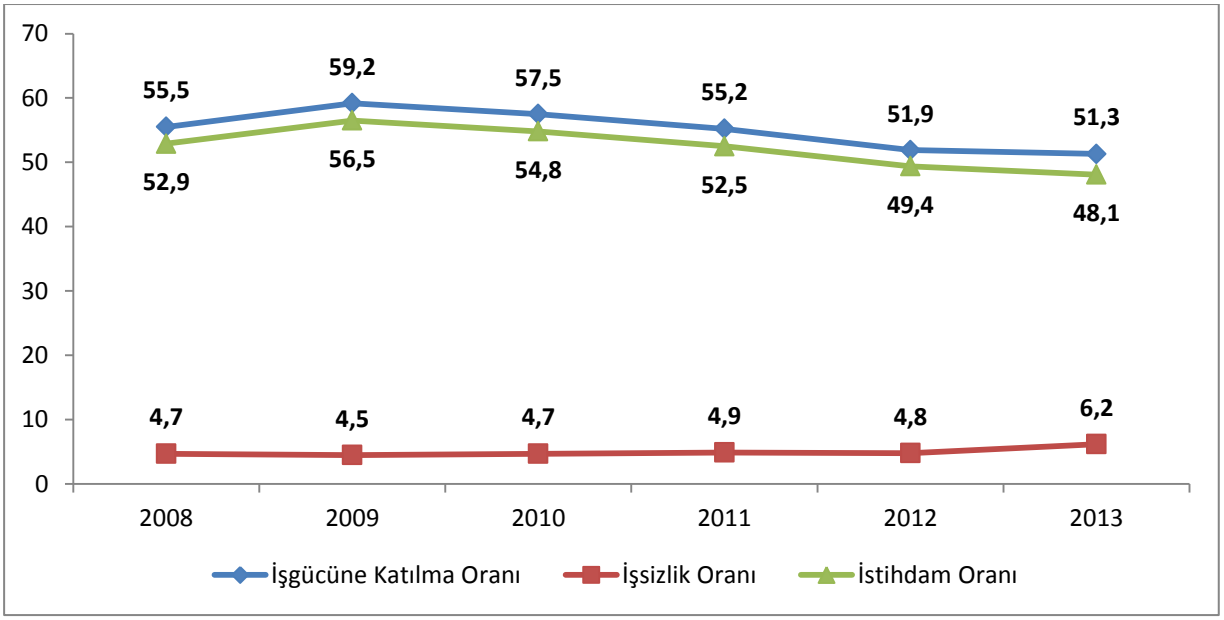

Kaynak: TÜİK

Tablo 1 ve grafik 1 incelendiğinde, işgücüne katılma oranı 2008 yılından 2009 yılına kadar bir artış yaşanmış fakat 2009 yılından itibaren düşüşe geçmiştir. 2013 yılına kadar azalış göstermiş olup, 2011-2012 yılları arasında sert bir düşüş yaşamıştır. İşgücüne katılım oranı ise ekonomik olarak aktif olan yani üreten nüfusun çalışabilir yaş aralığındaki toplam nüfusa oranını göstermekte olup, ekonomik olarak üreten nüfusun sürekli azaldığını göstermektedir.

İstihdam oranı ise; Çalışanların, çalışabilir yaştaki nüfusa oranını ifade eder 2008 yılından 2009 yılına kadar artış gösteren bu oranda, 2009 yılından sonra 2013 yılına kadar bir düşüş gözlenmektedir. Bu düşüşün en fazla olduğu yıl ise 2012 olarak göze çarpmaktadır. 2012 yılında bir önceki yıla göre yaklaşık olarak 3,3 lük bir puanla rekor seviyeye ulaşmıştır. 2012 yılından 2013 yılına kadar ise daha düşük bir oran yani 0,6 puanlık bir düşüş gözlemlenmektedir. Tablo 1 ve Grafik 1 yorumlandığında ise 2009 yılından itibaren gözle görülür derecede düşüş görülen istihdam oranı ve işgücüne katılma oranı bize şu sonuçları sunmaktadır; istihdam oranında azalma çalışabilir yaştaki nufüsta meydana gelen artışın göstergesi veya çalışanların sayısındaki azalışın bir görüntüsünü vermektedir. İşgücüne katılma oranındaki azalma ise iş alanlarının daralması, iş bulma umudunu kaybeden kişilerin işgücü piyasasından uzaklaşması ve işgücünde bulunan nüfusun başka şehirlere göç etmesi gibi nedenler söz konusu olabilir.

İşsizlik oranı eğrisi incelendiğinde ise, işsizlik oranı bazı yıllarda, bir önceki yıla göre azalış, bazı yıllarda ise bir önceki yıla göre artış gözlemlenmektedir. Genel anlamda işsizliğin artış gösterdiği bu

durum bize işsizlik oranının dalgalı bir seyir izlediğini göstermektedir. Bu oran diğerleri ile birlikte yorumlandığında ise, Bayburt ilinde işgücü piyasasında çalışma çağına giren nüfusun belli dönemlerde arttığı fakat bu duruma nazaran istihdam alanlarında bir daralma olduğu söylenebilir.

İŞKUR GÖSTERGELERİ

İŞKUR verileri işgücü piyasasının nabzının tutulması için önemli göstergelerdendir. Kuruma kayıtlı olanlar ile ilgili veriler olup oldukça detaylıdırlar.

KAYITLI İŞSİZ

Kayıtlı işsizler İŞKUR'a kayıt olup işsiz olduğunu bildiren kişilerdir. Bir kişi İŞKUR'a kayıt olduktan sonra 18 ay boyunca herhangi bir işlemde bulunmazsa kişinin kaydı aktif kayıtlardan kaldırılır. Grafik 2'de yıllar itibariyle Bayburt ili için İŞKUR'a kayıtlı işsizlerin cinsiyete göre dağılımı verilmiştir.

Grafik 2 Kayıtlı İşsizlerin Cinsiyete Göre Dağılımı

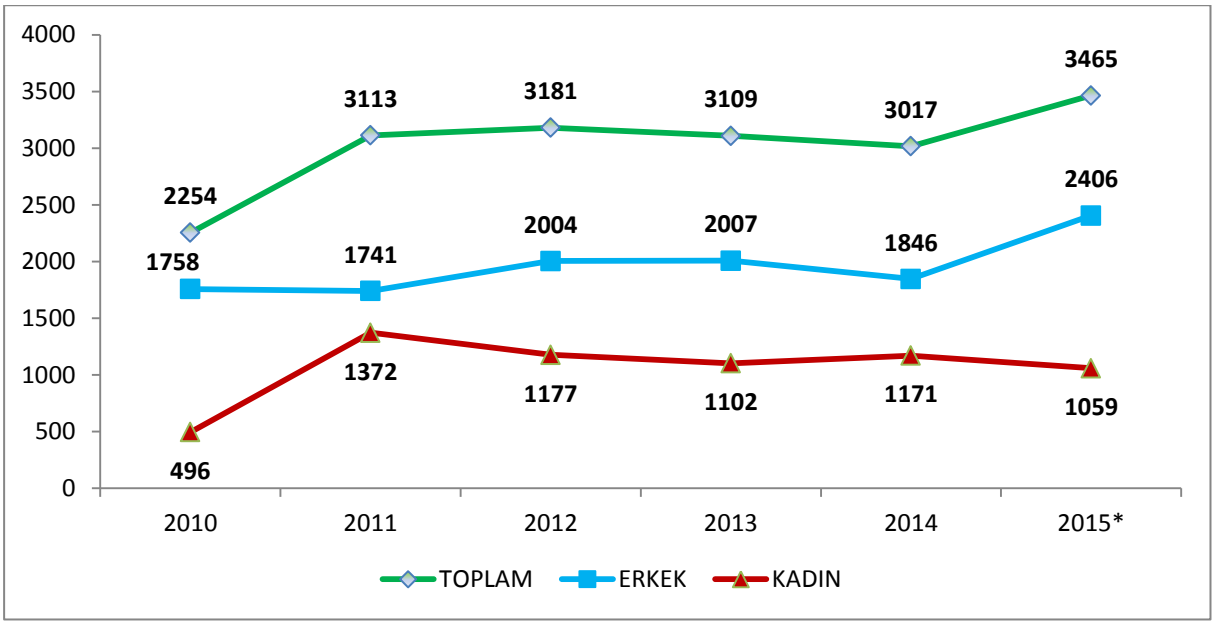

Kaynak: İŞKUR *2015 yılı HAZİRAN ayı sonu itibarıyla

2010 yılında Bayburt ilinde 2 bin 254 kişi İŞKUR'a kayıtlı iken, 2015 yılı Haziran ayı sonu itibariyle bu sayı ciddi anlamda artarak 3 bin 465 kişiye yükselmiştir. Rakamlardaki yükseliş İŞKUR'un son yıllarda toplum nezdinde ciddi anlamda tanınması, istihdam ve farklı projelerle kendini daha fazla ön plana çıkarması, işgücü piyasasında daha aktif rol alması bu artışta kuşkusuz en büyük nedenlerden biridir. İŞKUR'a kayıtlı işsizlerden erkek ve kadın sayısında 2010- 2015 yılları arasında dalgalı bir seyir gözlemlenmektedir. Kadınların mevcut yaşam koşullarının ve ihtiyaçların artması, ekonomik değer üretmek ve ev ekonomisine katkı sağlamak amacıyla işgücü piyasasında yer almak istemeleri, bu sayıda belirgin bir artış olmasını sağlamıştır. Özellikle 2010 yılı ile 2011 yılı değerlendirildiğinde kadınlar arasında işgücüne ciddi bir katılım isteği olmuş ve yaklaşık üç katına kadar kayıtlı kadınlarda bir artış gözlemlenmiştir. Erkeklerde ise özellikle 2015 yılında kayıtlı işsizlerde ciddi bir artış gözlenmektedir. Bunun nedeni olarak yine tanınırlığın ön planda olduğu fakat bunun dışında ise o dönemde çalışan kişilerin işsiz kalabilmiş olabileceği ihtimali değerlendirilebilir. Kadınlarda bazı dönemlerde dalgalı seyir izlenmesi kadınların İŞKUR faaliyetlerine aktif olarak katıldığının bir göstergesi olarak düşünülmektedir. Bu nedenler dışında en büyük etkenin İŞKUR ve işgücüne verilen destekler ve diğer nedenlerden dolayı İŞKUR'un etkinliği ve aktifliğidir.

Tablo 2 Kayıtlı İşsizlerin Mesleklere Göre Dağılımı

2015*	
Meslek	**Kayıtlı İşsiz**
Beden İşçisi	1.696
Büro Memuru	253
İnşaat İşçisi	87
Temizlik İşçisi	86
Diğer Meslekler	1.343
Genel Toplam	**3.465**

Kaynak: İŞKUR *HAZİRAN ayı sonu itibarıyla

İŞKUR'a kayıtlı işsiz sayısı 2015 yılı Haziran ayı sonu itibari ile 3 bin 465'dir. Kayıtlı işsizlerin mesleklere göre dağılımı incelendiğinde en fazla kayıtlı işsizin bulunduğu ilk dört mesleğin sırasıyla; Beden İşçisi, Büro Memuru, İnşaat İşçisi, Temizlik İşçisi, olduğu görülmektedir. Söz konusu mesleklerin görece vasıf gerektirmeyen meslekler olduğu değerlendirilmektedir.

Mesleki beceri açısından yeteri kadar vasıf sahibi olmayan kişilerin, işgücü piyasasına uzak olan kişilerin, yaşları itibariyle işverenler tarafından değerlendirilemeyen kişilerin, işgücüne katılmak isteyen kadınların, müracaat ettiği "Toplum Yararına Programlar" (TYP) neticesinde nitelik gerektirmeyen mesleklerde kayıtlı işgücü göstergelerinde bir takım nicel değişiklikler olmuştur. Beden İşçisi mesleğinde yaşanan genel artış bu nedenle ortaya çıkmaktadır.

AÇIK İŞLER

İşverenlerin İŞKUR'dan eleman talepleri açık iş olarak adlandırılmaktadır. 2010 yılında 461 kişi olan açık iş sayısı 2011 yılında 951, 2012 yılında ise bir miktar düşüşle 654 ve 2013 yılında ise rekor bir artışla 2 bin 873 olarak gerçekleşmiştir. 2013 yılından itibaren ise tekrar düşüş eğilimi göstermiştir. 2013 yılından sonra meydana gelen bu düşüş, 2013 yılında işverenlerin kapasite olarak daralmaları, inşaat sektöründe yavaşlamalar, ülkede ki genel ekonomik durumların bir göstergesi olduğu düşünülebilir. Bayburt ili Türkiye'nin küçük bir yansıması olarak düşünülebilir. Ekonomik olarak Türkiye'yi etkileyen olumsuz bir durumun, Bayburt gibi küçük illeri daha fazla etkileyeceği görülmektedir. Bu tür iller daha hassas ekonomik yapıya sahiptir. 2015 yılı sonu itibariyle açık iş sayısında bir miktar daha toparlanma beklenmekte ve bu düşüş trendinin azalacağı tahmin edilmektedir. Açık iş sayısındaki düşüş trendinnin tersine dönmesi için kurum ve işveren ilişkilerinin daha ileri düzeye çekilmesi düşünülmelidir.

Grafik 3 Yıllara Göre Açık İş

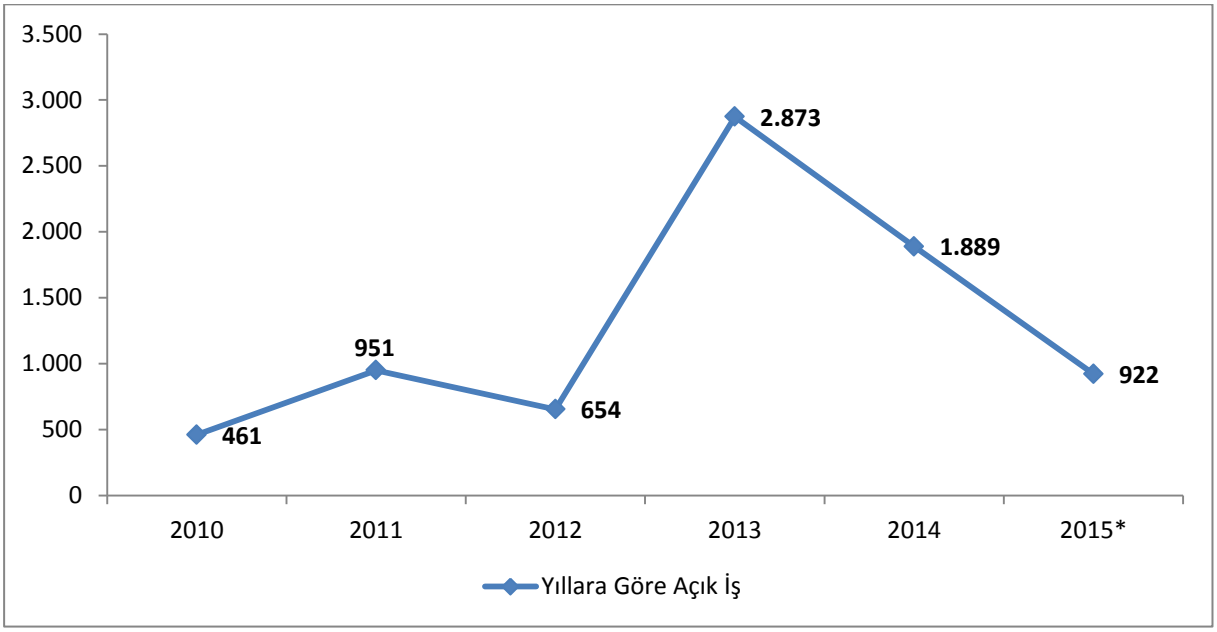

Kaynak: İŞKUR * 2015 yılı Ocak-Haziran dönemini içermektedir.

2015 Yılı Haziran ayı sonu itibari ile açık işlerde ilk üç sırayı Beden İşçisi (Genel), Kesimci (Konfeksiyon), Dekoratif Ev Tekstil Üretim Elemanı, meslekleri almaktadır. Bunları sırasıyla Dokuma Konfeksiyon Makineci, El ve Makine Nakışçısı ve Diğer Meslekler almaktadır. Bayburt ilinde son yıllarda inşaat sektörünün gelişmesi ile nitelik gerektirmeyen işlerde Beden İşçisi mesleğinde açık iş sayısı itibariyle ilk sırada yer almıştır. En fazla açık işin olduğu mesleklerde ikinci sırada tekstil sektöründeki hareketlilik sayesinde Kesimci mesleği yer almaktadır.

Tablo 3: Açık İşlerin Mesleklere Göre Dağılımı

2015*	
Meslek	**Açık İş**
Beden İşçisi (Genel)	114
Kesimci (Konfeksiyon)	94
Dekoratif Ev Tekstili Üretim Elemanı	78
Dokuma Konfeksiyon Makineci	50
El ve Makine Nakışçısı	42
Diğer Meslekler	544
Genel Toplam	**922**

Kaynak: İŞKUR *Ocak-Haziran dönemi

İŞE YERLEŞTİRMELER

Grafik 4'te yer alan yıllar itibariyle işe yerleştirme sayıları karşılaştırıldığında, 2010 yılında 446 olan işe yerleştirme sayısı 2013 yılında neredeyse dört kat artış göstererek 2 bin 177'ye ulaşmıştır. İşe yerleştirme sayısı 2011 yılında bir önceki yıla göre yüzde 108 artarken 2012 yılında ise bir önceki yıla kıyasla yaklaşık yarı yarıya azalmıştır. Cinsiyet bazında işe yerleştirme verileri incelendiğinde, işe yerleştirme konusunda ciddi benzerlikler göze çarpmaktadır. Kadınlarda 2010 yılında 26 olan işe yerleştirme sayısı 2011'de 159, 2012'de 107 2013 yılında ise rekor bir artışla yaklaşık 2010 yılına göre 23 kat artarak 630 rakamına ulaşmıştır.

İşe yerleştirme rakamlarındaki belirgin artışın arkasında; aktif işgücü programları ve İŞKUR'un işgücü piyasasında aktif bir şekilde rol üstlenmesi yatmaktadır. Bunların neticesinde İŞKUR'un tercih edilirliği; hem kayıtlı işsiz göstergelerine hem de işe yerleştirme sayılarına yansımıştır.

Grafik 4 Yıllar İtibari ile Cinsiyete Göre İşe Yerleştirme

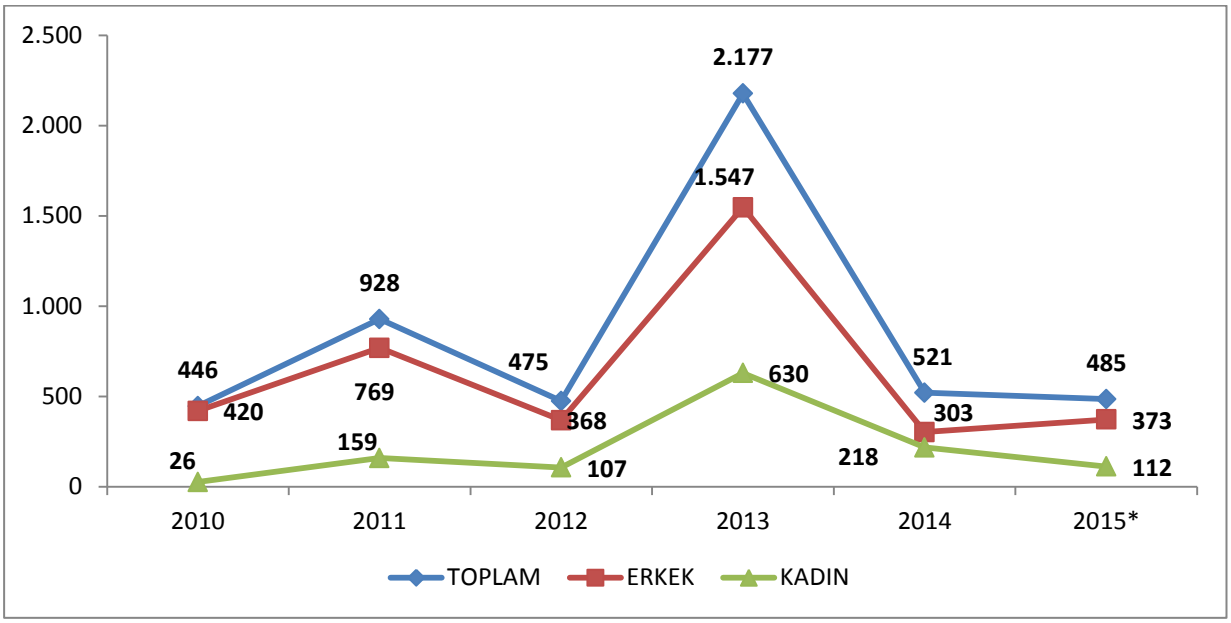

Kaynak: İŞKUR *Ocak-Haziran dönemi

2015 yılının ilk altı ayında gerçekleşen işe yerleştirmelere meslek bazında bakıldığında; ilk iki sırada Beden İşçisi ve Temizlik İşçisi mesleklerinin yer aldığı görülmektedir. Bu meslekleri sırasıyla; Çöpçü, El ve Makine Nakışçısı, Fırın İşçisi(Tuğla, Kiremit ve benzeri İnşaat Elemanları), ve diğer meslekler takip etmektedir. Kayıtlı işsiz, açık iş ve işe yerleştirme göstergelerinde yer alan mesleklere bakıldığında, işgücü piyasası tarafından talep edilen mesleklerle kayıtlı işsizlerin meslekler bazında örtüştüğü görülmektedir. Söz konusu durum işe yerleştirmelerin mesleklere göre dağılımında da kendisini göstermektedir.

Tablo 4: İşe Yerleştirmelerin Mesleklere Göre Dağılımı

2015*	
Meslek	**İşe Yerleştirme**
Beden İşçisi	103
Temizlik İşçisi	74
Çöpçü	46
El ve Makine Nakışçısı	29
Fırın İşçisi (Tuğla, Kiremit ve Benzeri İnşaat Elemanları)	27
Diğer Meslekler	206
Genel Toplam	**485**

Kaynak: İŞKUR *Ocak-Haziran dönemi

MESLEKİ EĞİTİM FAALİYETLERİ

2015 yılının ilk altı aylık bölümünde aktif işgücü programları kapsamında 193 adet program düzenlenmiş ve bu programlara toplam bin 353 kişi katılmıştır.

Toplum Yararına Program (TYP) dâhilinde ise ilk altı ayda 2 bin 640 kişi programdan yararlanmıştır. Bu sayının Bayburt ili açısından oldukça önemli olduğu ve kadınların işgücüne katılımını desteklediği düşünülmektedir.

İşbaşı Eğitim Programı (İEP) ise işverenler tarafından oldukça rağbet gören, işe alımlarda ve meslekte tecrübe edinme noktasında en anlamlı geri dönüşlerin olduğu ve en fazla istihdamın sağlandığı programdır. 2015 yılının ilk altı aylık döneminde 112 İEP düzenlenmiş olup 141 kişi bu programlardan faydalanmıştır. Son dönemlerde işverenler açısından daha cazip olarak düşünülen İEP 2013 yılında rekor seviyeye ulaşmıştır. Hem işe yerleştirme hem de İEP verileri incelendiğinde işe yerleştirmenin fazla olduğu 2013 yılında İEP sayısının da buna paralel olarak artması faaliyetlerin beraber yürüdüğünü ortaya koymaktadır.

Mesleki eğitim kurslarında ise 77 adet kurs düzenlenmiş olup bin 104 kişi bu kurslardan faydalanmıştır. Mesleki eğitim kursları sayesinde birçok kişi meslek sahibi olmuş ve işgücüne katılımları sağlanmıştır.

Girişimcilik Eğitim Programı kapsamında ise 2015 yılının ilk altı ayında 4 program açılmış ve özellikle kendi işini kurmak isteyenlere, genç girişimcilere fırsat sunacak olan bu programlardan 108 kişi yararlanmıştır.

İŞKUR'un düzenlediği aktif işgücü programları kişilerin işgücü piyasasının gerekleri hakkında bilgisini artırmakla kalmayıp hem kişilere meslek kazandırmakta, hem de kişilerin işgücü piyasasına katılımında aracı rol oynamaktadır.

Tablo 5:Kurs ve Kursiyer Göstergeleri

Yıllar	Aktif İşgücü Programları								Toplum Yararına Programlar	
	Mesleki Eğitim Kurs Sayısı	Mesleki Eğitim Kursiyer Sayısı	İEP Sayısı	İEP Katılımcı Sayısı	Girişimcilik Eğitimi Program Sayısı	Girişimcilik Eğitimi Katılımcı Sayısı	Toplam Kurs Sayısı	Toplam Kursiyer Sayısı	TYP Sayısı	TYP Katılımcı Sayısı
2015*	77	1.104	112	141	4	108	193	1.353	73	2.640
2014	72	1.172	179	258	8	204	259	1.634	63	2.598
2013	44	861	122	534	0	0	166	1.395	50	3.440
2012	42	757	47	210	8	216	97	1.183	36	2.955
2011	12	253	6	45	6	149	26	447	25	648
2010	34	743	0	0	0	0	34	743	14	328

Kaynak: İŞKUR *Ocak-Haziran dönemi

İŞSİZLİK ÖDENEĞİ

İşsizlik sigortası, kişinin bir işyerinde çalışırken; çalışma istek, yetenek, sağlık ve yeterliliğinde olmasına rağmen, kendi istek ve kusuru dışında işini kaybetmesi halinde uğradıkları gelir kayıplarını kısmen de olsa karşılayabilmek için, sigortacılık tekniği ile faaliyet gösteren sigorta koludur. Bayburt ilinde 2015 yılının ilk altı ayında toplam 231 kişi işsizlik ödeneği almaya hak kazanmıştır. 2010 yılından itibaren bu veriler değerlendirildiğinde yine küçük dalgalanmalar göze çarpmaktadır. 2015 yılının ilk altı ayında bir önceki yıla göre işsizlik ödeneği hak edenlerin sayısı bir önceki yıla göre 7 kişi azalarak 231 olduğu göze çarpmaktadır.

Yıllar	İşsizlik Ödeneği Başvuru Sayısı	İşsizlik Ödeneği Hak Eden Sayısı
2015*	416	231
2014	478	238
2013	345	193
2012	219	147
2011	193	163
2010	127	91

Kaynak: İŞKUR *Ocak-Haziran Dönemi

İŞKUR'un tanınırlığının ve işgücü piyasasındaki etkinliğinin artması, işsizlik sigortasından yararlanma şartlarındaki değişiklikle birlikte değerlendirildiğinde işsizliği ödeneğine başvuruların sayısı artmıştır. Özellikle 2010 yılı ile 2015 yılı arasında yaklaşık üç kat fark görülmektedir.

Tablo 6: İşsizlik Ödeneğini Hak Edenlerin Mesleklere Göre Dağılımı (2015*)

Meslekler	İşsizlik Ödeneğini Hak Edenler
Beden İşçisi	98
İnşaat İşçisi	14
Büro Memuru	8
Diğer Meslekler	111
Genel Toplam	**231**

Kaynak: İŞKUR *Ocak-Haziran dönemi

Mesleklere göre işsizlik ödeneğini hak edenler en çok nitelik gerektirmeyen mesleklerdedir. Diğer meslek sahiplerinin işsizlik ödeneğini hak edenlerin sayılarının düşük olduğu görülmektedir. Özellikle mevsimsel etkiler göz önünde bulundurulduğunda ve Bayburt'ta piyasa araştırmalarının yapıldığı çalışma döneminde inşaat sektörünün durumu göz önüne alındığında, Beden İşçisi(Genel) mesleğinde işsizlik ödeneği hak edenlerin sayısının yüksek olması, yapılan değerlendirmeleri desteklemektedir.

İKİNCİ BÖLÜM

İŞGÜCÜ PİYASASI TALEP ARAŞTIRMASI SONUÇLARI

AMAÇ VE YÖNTEM

İyi işleyen bir işgücü piyasasının oluşabilmesi, işgücü arz ve talebinin temel niteliklerinin incelenip bunlara uygun önlemlerin zamanında alınmasına bağlıdır. Birçok ülkede yüksek işsizlik oranlarına rağmen özellikle kısa dönemli işgücü talebinin hep yüksek olduğu da sık sık ifade edilmektedir. Birçok sektörde işgücü fazlalığı olmasına karşın etkin eşleştirme eksikliği ve beceri uyumsuzlukları nedeniyle de işgücü açığı karşılanmayabilmektedir. Açık işler, işgücünün mobilitesinin yetersizliği ve işverenin talep ettiği niteliklere sahip eleman olmayışı nedenlerinin yanı sıra bazı mesleklerde iş ortamı ve ücretin beğenilmemesi nedeniyle zamanında doldurulamamaktadır. İşgücü piyasasının talep boyutuyla ele alınıp mevcut durumda işgücü, mevcut açık iş ve gelecek dönemde işgücünün eğilimlerinin bilinmesi kısa dönemli işgücü yetiştirilmesi için temel verileri sağlamaktadır.

İşgücü piyasasında arz ve talebin etkin bir şekilde uyumlaştırılabilmesi için işgücü piyasası bilgileri oldukça önemlidir. İşgücü piyasasının arz tarafına yönelik veriler ağırlıklı olarak Türkiye İstatistik Kurumu'nun yapmış olduğu Sürekli Hanehalkı İşgücü Anketi sonuçlarından elde edilmektedir. Ancak işgücü piyasasının talep tarafına yönelik pek fazla veri bulunmamaktadır. Bu açığı da Türkiye İş Kurumu İşgücü Piyasası Araştırmaları ile doldurmaya çalışmaktadır. Arz tarafı ile ilgili verilerde il düzeyinde yeterli veri bulunmamaktadır. Talep tarafı ile ilgili yapılan araştırmalar ise henüz istenen düzeyde değildir.

4904 sayılı Kanunda Türkiye İş Kurumuna verilen görevlere istinaden işgücü piyasası ihtiyaçlarının tespit edilmesi amacıyla Türkiye İş Kurumunca 2007 yılından beri işgücü piyasası araştırmaları (İPA) periyodik olarak sürdürülmektedir. Değişik yöntemler kullanılarak 2007'den beri devam ettirilen araştırmalar 2009 yılından itibaren yılda iki defa yapılmıştır. İşgücü piyasası araştırmalarının EUROSTAT (Avrupa Birliği İstatistik Ofisi) normlarına uygun şekilde yürütülmesi ve Resmi İstatistik Programı (RİP) kapsamına alınmasına yönelik çalışmalar 2011 yılı ikinci yarısından itibaren Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) işbirliğiyle devam etmektedir.

Bu çalışmaların temel amaçları, işgücü piyasası ile ilgili periyodik bilgi elde etmek, işgücü piyasasında mevcut, geçmiş ve gelecek dönemde meydana gelen veya gelmesi beklenen mesleki değişim ve gelişmeleri izlemek, işgücü piyasasının talep yapısını ortaya koymak ve bu sonuçlar üzerinden aktif istihdam politikalarına veri kaynağı teşkil etmek şeklindedir. Bu çalışmalar dışında Türkiye için bir açık iş sayısına erişebilir olunmasına yönelik EUROSTAT'ın talep ettiği açık iş istatistikleri için veri toplanabilmiş olacaktır. Bu çalışmanın önemli amaçlarından biride İŞKUR dışında da diğer kurum ve kuruluşların işgücü talebi hakkında bilgi ihtiyacını karşılamaktır.

Türkiye İş Kurumu, 2015 Yılı Yerel Düzeyde İşgücü Piyasası Araştırması kapsamında 16 Mart – 30 Nisan 2015 tarihleri arasında Türkiye genelinde 132.034 işyerine yüze görüşme yöntemiyle anket uygulamıştır. TÜİK İşyeri Kayıtları Sistemi altlık kullanılarak sektörel kapsam dâhilinde yer alan ve 10 ve daha fazla çalışana sahip işyerleri, araştırmada örnekleme çerçevesi olarak kullanılmıştır.

Araştırmanın kapsamında Türkiye genelinde Avrupa Topluluğu Ekonomik Faaliyetlerin İstatistiki Sınıflaması (NACE) Rev. 2 sınıflandırmasına göre Tarım, Kamu Yönetimi ve Savunma; Zorunlu Sosyal Güvenlik, Hane Halklarının İşverenler Olarak Faaliyetleri ve Uluslararası Örgütler ve Temsilciliklerinin Faaliyetleri dışındaki 17 alt sektörde yer alan, 2-9 arası kişi istihdam eden ile 10 ve daha fazla çalışana sahip işyerleri örnekleme çerçevesi olarak kabul edilmiştir. Örnekleme birimi işyeri olarak belirlenmiş ve 17 sektör bazında 10 ve daha fazla kişi istihdam eden işyerleri için il ve Türkiye, 2-9 arası kişi istihdam eden işyerleri için ise Türkiye geneli tahmini verilmiştir.

İşyerleriyle yüz yüze görüşme yöntemiyle (Araştırmanın saha çalışmasının tamamı İŞKUR personeli tarafından gerçekleştirilmiştir.) gerçekleştirilen "İl İşgücü Piyasası Talep Araştırması İşyeri Bilgi Formu" [2] kapsamında,

Temel işyeri bilgileri

Mevcut istihdam bilgileri (Cinsiyet, Meslek)

Açık iş (Meslek, Talep Edilen Eğitim ve Beceri düzeyleri, Karşılanma Yolları, Cinsiyet, Aranma Süresi)

Temininde güçlük çekilen meslekler (Meslek, Güçlük Nedeni)

30 Nisan 2016 tarihleri itibariyle artış/azalış olacağı düşünülen mesleklere ilişkin sorular sorulmuştur.

Talep Araştırması, bahsi geçen 17 sektörde işyeri bazında il ve Türkiye tahmini vermek üzere planlandığından mesleklere göre yapılan genellemelerin ihtiyatla karşılanması gerekmektedir. Çünkü mesleklere göre bir çerçeve olmadığı için, örneklem çekimine mesleki kırılımı dâhil edilememiştir. Dolayısıyla rapordaki mesleklere ilişkin bilgiler detay olarak sunulmuştur.

İŞYERLERİ VE MEVCUT İSTİHDAM

Bu bölümde Bayburt ilinde gerçekleştirilen işgücü piyasası talep araştırması kapsamında bulunan işyerleri ile işyerlerinde çalışanlar üzerinde durulmaya çalışılacaktır. İşyerlerinin kuruluş yılı, İŞKUR hizmetlerinden yararlanıp yararlanmadığı, İŞKUR'un sunduğu hizmetlerden yararlananların hangi tür hizmetlerden yararlandığı, işyerlerinin vardiyalı çalışma yapma durumları, ihracat yapıp yapmama durumları ile part-time çalışanı olup olmama durumlarına ilişkin toplanan bilgilere yer verilecektir. Çalışma kapsamında Bayburt ilinde 85 işyeri için veri derlenmiştir.

İŞYERİ VERİLERİ

Bayburt ilinde 10 ve daha fazla kişi istihdam eden ve çalışma kapsamına giren işyerleri için veriler derlenmiştir. Araştırma kapsamında toplam 85 işyeri için veri üretilmiştir. Araştırma kapsamındaki 12 sektörden işyerleri bulunmaktadır. İşyerlerinin sektörel dağılımı Tablo 8'de gösterilmiştir.

[2] Soru Formu Ek 1'de verilmiştir.

Tablo 7: **Sektörlere Göre İşyerlerinin Dağılımı**

Sektörler	İşyeri Sayısı
İnşaat	25
Toptan ve Perakende Ticaret	24
İmalat	8
Ulaştırma ve Depolama	8
İdari ve Destek Hizmet Faaliyetleri	7
Konaklama ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri	4
Elektrik, Gaz, Buhar ve İklimlendirme Üretimi ve Dağıtımı	2
Mesleki, Bilimsel ve Teknik Faaliyetler	2
Eğitim	2
Madencilik ve Taş Ocakçılığı	1
Finans ve Sigorta Faaliyetleri	1
İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri	1
Genel Toplam	**85**

Kaynak: İPA 2015

Bayburt ilindeki işyerlerinin sektörlere göre dağılımı incelendiğinde en fazla işyerinin inşaat sektöründe olduğu görülmektedir.

Araştırma sonuçları incelendiğinde 85 işyeri içerisinde inşaat sektörünün sayısı 25 olduğu görülmektedir. Bayburt ilinde sektörel bazda işyeri sayıları incelendiğinde Bayburt'ta faaliyet gösteren 10 ve daha fazla çalışanı olan yaklaşık her 3 işyerinden birinin inşaat sektöründe faaliyette bulunduğu görülmektedir. İnşaat sektörünü Toptan ve Perakende Ticaret sektörü izlemektedir. Bayburt'ta bulunan 10 ve daha fazla çalışanı olan her 10 işyerinde 6'sı İnşaat ile Toptan ve Perakende Ticaret sektörlerinde faaliyette bulunmaktadır. Toptan ve Perakende Ticaret sektörünü sırasıyla; İmalat ve Ulaştırma ve Depolama sektörü (yüzde 9,4) takip etmektedir. İdari ve Destek Hizmet Faaliyetleri ise %8,2 lik payla beşinci sırada yer almaktadır.

Bayburt ilinde en az işyerinin bulunduğu sektörler ise Madencilik ve Taş Ocaklığı, Finans ve Sigorta Faaliyetleri, İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmet Faaliyetleridir. Türkiye genelinde 10 ve daha fazla kişi istihdam eden işyerlerinde de Türkiye genelinde en fazla işyeri İmalat sektöründe daha sonra sırası ile Toptan ve Perakende Ticaret ile İnşaat sektörü gelmektedir. Bu açıdan Bayburt ilinin Türkiye geneli ile benzerlik gösterdiği görülmektedir.

Bayburt ilinde araştırma kapsamına giren işyerlerinde toplam bin 506 kişi çalışmaktadır. Çalışanların yüzde 89'luk kısmını erkekler, yüzde 11'lik kısmını ise kadınlar oluşturmaktadır. Türkiye genelinde ise 10 ve daha fazla kişi istihdam eden işyerlerinde çalışanların yüzde 72,5'i erkek, yüzde

27,5'i kadındır. Bayburt ilinde kadınların toplam çalışanlar içerisindeki oranı oldukça düşüktür. Oysaki 2014 yılı Hanehalkı İşgücü Anketi Bölgesel sonuçlarına göre Bayburt'un içinde bulunduğu TRA1 bölgesinde kadınların istihdam oranı Türkiye genelinin 3 puan üzerindedir. Ancak bölgede özellikle Tarım sektöründe kadınlar yaygın olarak ücretsiz aile işçisi olarak çalışmaktadır. Ayrıca Bayburt'un sosyo-ekonomik durumu, çevresel etmenler, kadınların Tarım sektöründe çalışması nedeniyle kadınların toplam çalışanlar içerisindeki oranı düşük olarak gerçekleşmiştir.

Son yıllarda İŞKUR'un gelişen ve çeşitlenen faaliyetleri, artan ekonomik ihtiyaçlar Bayburt'ta kadınların yavaş da olsa işgücüne katılımını artırmaktadır. Fakat şu an için bu seviye yeterli olmayıp, kadınların işgücünde daha aktif rol almasını sağlayacak girişimlerin olması kadın istihdamı yönünden önemli husustur.

Tablo 8: Bayburt'ta Çalışanların Sektörlere ve Cinsiyete Göre Dağılımı

Sektör	Çalışan Sayısı		
	Erkek	Kadın	Toplam
İdari ve destek hizmet faaliyetleri	305	57	362
Toptan ve perakende ticaret; motorlu kara taşıtlarının ve motosikletlerin onarımı	271	57	328
Ulaştırma ve depolama	271	13	284
İnşaat	212	6	219
İmalat	136	1	137
Elektik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtımı	37	5	42
Eğitim	28	4	32
Mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetler	29	2	31
Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri	22	4	26
İnsan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri	13	13	26
Madencilik ve taş ocakçılığı	16	0	16
Finans ve sigorta faaliyetleri	3	0	3
Genel Toplam	**1.343**	**162**	**1.506**

Kaynak: İPA 2015

Bayburt ilinde en fazla çalışanın olduğu sektörler sırasıyla; İdari ve Destek Hizmet Faaliyetleri, Toptan Perakende Ticaret ile Ulaştırma ve Depolama'dır. Bayburt ilinde istihdam edilen her 100 kişiden yaklaşık olarak 65'i söz konusu sektörlerde çalışmaktadır.

En az çalışanı olan sektörler ise işyeri sayısı ile bağlantılıdır. İşyeri sayısı en az olan sektörlerde çalışan sayısı da azdır.

Sektörlerdeki işyeri sayısı ve çalışan sayılarından ortalama bir işyerinin büyüklüğü bulunabilmektedir. Grafik 5'te sektörlerde bir işyerinde ortalama çalışan sayısına yer verilmiştir.

Grafik 5 Sektörlere Göre Ortalama Çalışan Sayıları

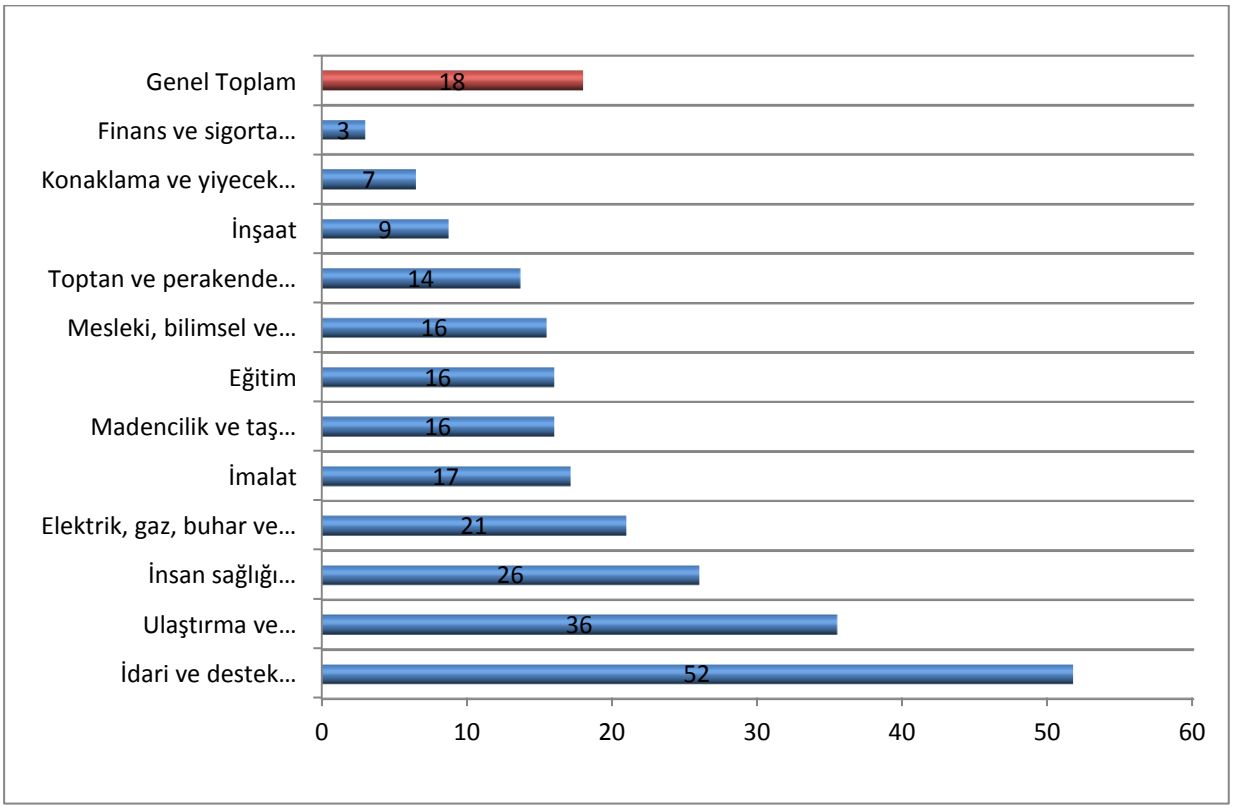

Kaynak: İPA 2015

Bayburt ilinde 10 ve daha fazla kişi istihdam eden işyerlerinde ortalama çalışan sayısı 18'dir. Türkiye genelinde ise bu sayı 35'tir. Bayburt ilindeki işyerleri Türkiye geneline göre çok daha küçük ölçekli işyerleridir.

Bayburt ilinde en fazla işyeri ve çalışan olan sektörlerden İdari ve Destek Hizmetleri sektörü, çalışan sayısı itibariyle en yüksek ortalama çalışan sayısına sahipken, Finans ve sigorta sektörü ise en düşük ortalama çalışan sayısına sahiptir. Grafik 5 te yer alan İlk dört sektör ortalama üzerinde iken, geriye kalan 8 sektör ise ortalamanın altında kalmıştır.

Bayburt ilinde 10 ve daha fazla kişi istihdam eden her üç işyerinden biri 5-9 yıldır faaliyet gösteren işyerleridir. 20-24 yıldır devam eden işyerlerinin toplam içerisindeki ağırlığı %3,6 gibi düşük bir oranda kaldığı görülmektedir. Yeni açılan işyerlerinin oranı ise %18'dir. 25 yaş ve üzeri 10 ve üzeri çalışan işyerleri sayısı %10,6 olup yaş gruplarına göre beşinci sıradadır. Bayburt'ta 10 ve daha fazla çalışanı olan her 2 işyerinden biri 0-9 yıldır faaliyet göstermektedir. İlgili veri ışığında, Bayburt genelinde faaliyet gösteren firmaların daha genç ve dinamik bir yapıya sahip olduğu sonucuna ulaşılmaktadır.

Grafik 6 İşyerlerinin Yaş Grubuna Göre Dağılımı

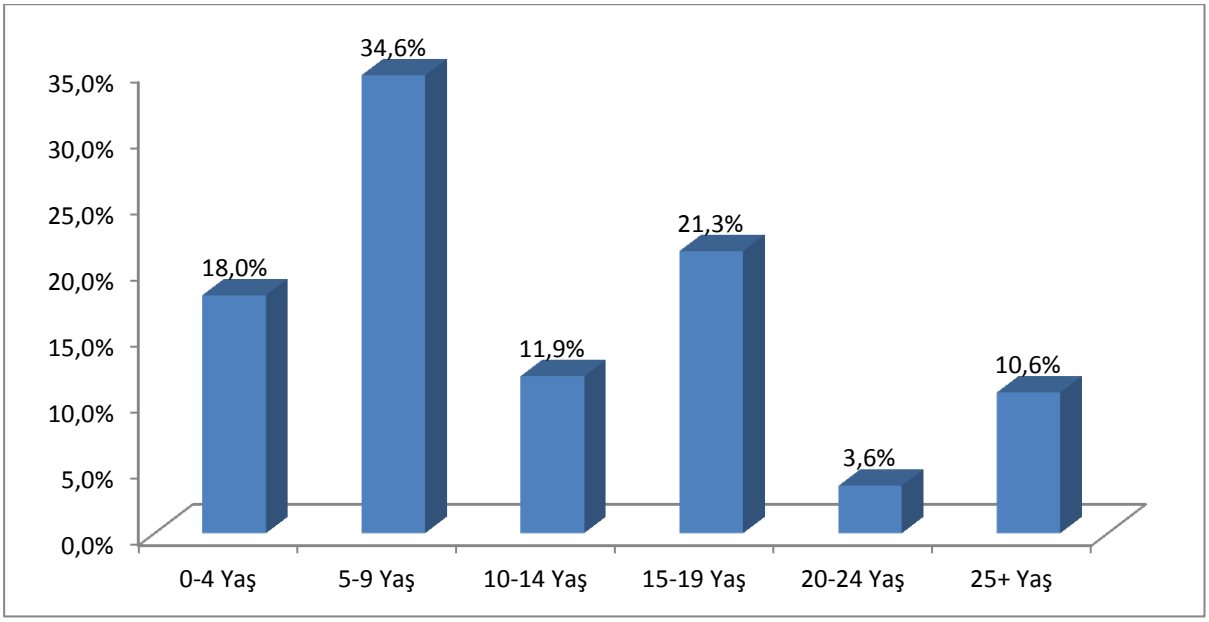

Kaynak: İPA 2015

Türkiye genelinde her yaş grubunda işyerleri daha dengeli dağılmış ve en fazla işyeri yüzde 27 ile 5-9 yaş grubundadır. Türkiye genelinde 25 ve üzeri yaştaki işyerlerinin oranı yüzde 13'tür. Bu çerçevede, Bayburt ili ile Türkiye geneli verilerinin birbirine benzer olduğu söylenebilmektedir.

Çalışanların meslek gruplarına göre dağılımı incelendiğinde; en fazla çalışan Nitelik Gerektirmeyen Mesleklerde olduğu görülmektedir. Çalışanların yaklaşık yüzde 22,4'ü bu meslek grubundadır. Tesis ve Makine Operatörleri ve Montajcılar meslek grubunda ise 320 kişi çalıştığı ve tamamen erkeklerden oluştuğu görülmektedir. En fazla çalışanın olduğu üçüncü meslek grubu ise Hizmet ve Satış Elemanları'dır. Bayburt genelinde istihdam edilen her 10 kişiden 6'sı Nitelik Gerektirmeyen Meslekler, Tesis ve Makine Operatörleri ve Montajcılar ile Hizmet ve Satış Elemanları meslek gruplarında çalışmaktadır.

Tablo 9: Çalışanların Meslek Gruplarına ve Cinsiyete Göre Dağılımı

Meslek Grubu	Çalışan Sayısı		
	Erkek	Kadın	Toplam
Nitelik Gerektirmeyen Meslekler	284	53	337
Tesis ve Makine Operatörleri Ve Montajcılar	320	0	320
Hizmet ve Satış Elemanları	190	36	226
Sanatkarlar ve İlgili İşlerde Çalışanlar	219	0	219
Profesyonel Meslek Mensupları	104	29	133
Büro Hizmetlerinde Çalışan Elemanlar	78	37	115
Teknisyenler, Teknikerler ve Yardımcı Profesyonel Meslek Mensupları	89	5	94
Yönetici	45	2	47
Nitelikli Tarım, Ormancılık ve Su Ürünleri Çalışanları	14	0	14
Genel Toplam	**1.343**	**162**	**1.506**

Kaynak: İPA 2015

Nitelik Gerektirmeyen İşlerde Çalışanların oranı Türkiye genelinde yüzde 16,7 iken Bayburt ilinde bu oran yüzde 22,4 'tür. Bayburt ilinde erkeklerin yaklaşık yüzde 21'i, kadınların ise yaklaşık 33'ü nitelik gerektirmeyen işlerde çalışmaktadır. Türkiye genelinde bu oranlar erkekler için yüzde 15,4, kadınlar için ise yüzde 20,2'dir. Diğer yandan genellikle lisans mezunlarının çalıştıkları Profesyonel Meslek Mensupları meslek grubu incelediğinde Bayburt ilinde kadınların yüzde 18'inin, erkeklerin ise yüzde 7,7'sinin bu meslek grubunda çalıştığını görülmektedir. Bu sonuçlara bakıldığında da kadınların yüksek eğitim gerektiren meslek grubunda daha yoğun çalıştığı tespit edilmiştir.

Grafik 7 Meslek Grubu ve Cinsiyete Göre Çalışanlar

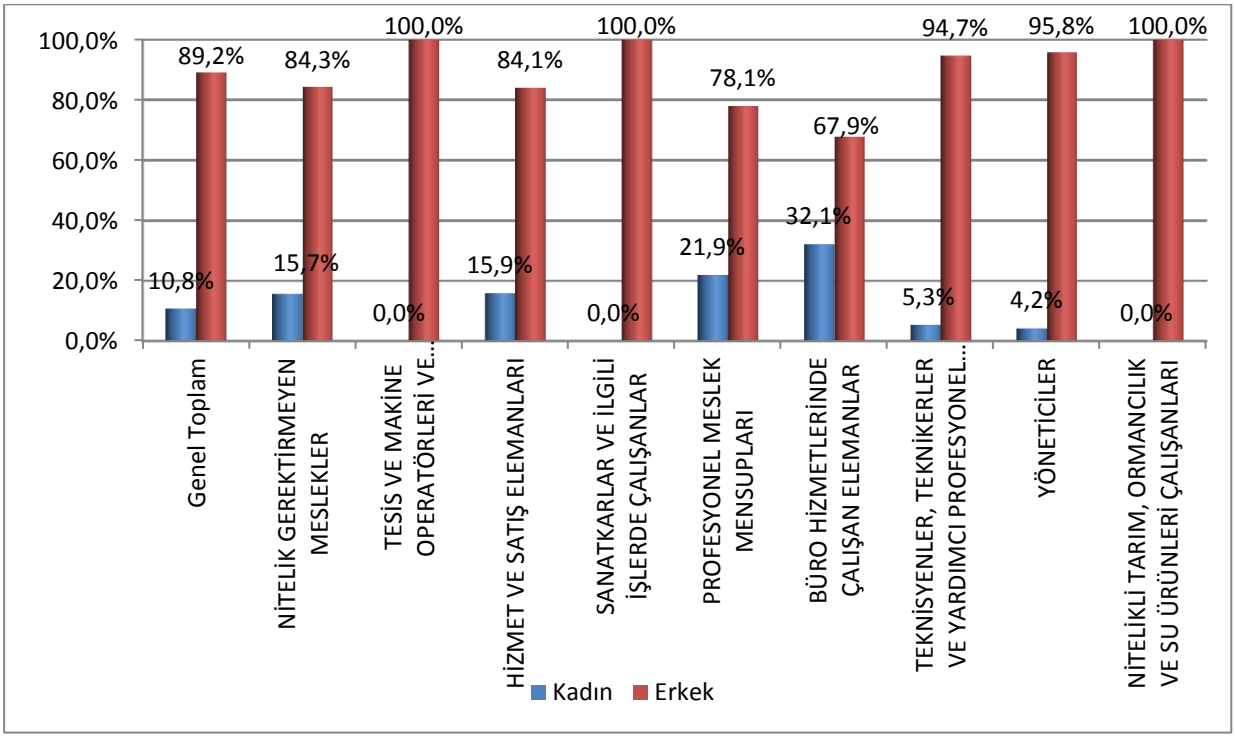

Kaynak: İPA 2015

Türkiye geneli ile Bayburt ilinde kadın çalışan sayısının erkek çalışan sayısından daha fazla olduğu bir meslek grubu bulunmamaktadır. Bayburt ilinde çalışan kadınların oranında, Büro Hizmetlerinde çalışanlar ile Profesyonel Meslek Mensupları ilk iki meslek grubu olarak göze çarpmaktadır.

Tablo 10: Çalışan Sayısı En Fazla Olan Meslekler

Erkek	Kadın	Toplam
Şoför (Yolcu Taşıma)	Temizlik Görevlisi	Şoför (Yolcu Taşıma)
Temizlik Görevlisi	Büro Memuru (Genel)	Temizlik Görevlisi
Beden İşçisi (İnşaat)	Büro İşçisi	Büro Memuru
Büro Memuru (Genel)	Satış Elemanı (Perakende)	İnşaat İşçisi
Sıvacı	Kasiyer	Sıvacı
Otobüs Kaptanı (Şoförü)	Yer Hostesi	Büro İşçisi
Garson (Servis Elemanı)	Dans Sanatçısı	Otobüs Kaptanı (Şoförü)
Reyon Görevlisi	Rehber Öğrt. (Psikolojik Danışman)	Satış Elemanı (Perakende)
Otobüs Muavini	Tarım İşçisi-Karma Çiftçilik	Reyon Görevlisi
Büro İşçisi	Sekreter	Garson (Servis Elemanı)

Kaynak: İPA 2015

Bayburt ilinde 10 ve daha fazla işçi çalıştıran sektörlerde en fazla çalışanı olan mesleklere bakıldığında ilk sıraları; erkeklerde Şoför (yolcu taşıma) ve Temizlik Görevlisi, Kadınlarda ise Temizlik Görevlisi ile Büro Memuru (genel)mesleği paylaşmaktadır. Nitelik gerektirmeyen meslek gruplarının ilk beş sırada yer alması diğer verileri doğrular niteliktedir.

En fazla çalışılan ilk on meslek dikkate alındığında kadınların erkeklere göre daha fazla mesleki nitelik ve beceri gerektiren işlerde çalıştığı görülmektedir.

Çalışma kapsamında işyerlerine İŞKUR hizmetlerinden faydalanıp faydalanmadıkları sorulmuştur. Türkiye genelinde işyerlerinin yüzde 41,9'u İŞKUR hizmetlerinden faydalandığını belirtmiş iken bu oran Bayburt ilinde yüzde 48,5'tir. Bayburt Çalışma ve İş Kurumu İl Müdürlüğü Bayburt'taki 10 ve daha fazla kişi istihdam eden işyerlerinin yarısından fazlasına hizmet sunma imkânı bulmuştur. Türkiye geneline göre alanında daha geniş kitlelere hizmet sunmuştur.

Tablo 11: İŞKUR Hizmetinden Faydalanan İşyerleri Oranları

Sektör	İŞKUR Hizmetlerinden Faydalanma Oranı	İŞKUR Hizmetinden Faydalanan İşyerlerinin Dağılımı
Toptan ve Perakende Ticaret	66,7%	38,8%
İnşaat	20,8%	12,6%
İmalat	62,5%	12,1%
Ulaştırma ve Depolama	62,5%	12,1%
İdari ve Destek Hizmet Faaliyetleri	57,1%	9,7%
Konaklama ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri	50,0%	4,9%
Mesleki, Bilimsel ve Teknik Faaliyetler	100,0%	4,9%
Eğitim	50,0%	2,4%
İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri	100,0%	2,4%
Genel Toplam	**48,5%**	**100,0%**

Kaynak: İPA 2015

İŞKUR hizmetleri kapsamında İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmet faaliyetleri yüzde yüzde 100 İŞKUR hizmetlerinden faydalandığı dikkate değer bir sonuçtur. İŞKUR hizmetlerinden yararlananlar arasında ise en az dilimi yüzde 20'lik kısımla İnşaat sektörü almaktadır.

İnşaat sektörü dışında diğer sektörler İŞKUR hizmetlerinden yararlananlar, düşünüldüğünde hemen hemen hepsinin yüzde 50 üzeri hizmetlerden faydalandığı görülmektedir.

İŞKUR Bayburt il müdürlüğünün özverili çalışmaları, işverenlerle daha iyi iletişim sağlanması ve iş ve meslek danışmanlığı faaliyetleri; Tablo 12 deki sonuçların alınmasında önemli etken olmuştur.

Bayburt ilinde işyerlerinin yüzde 3,5'i part-time çalışana sahiptir. Bu oran Türkiye geneli için yüzde 8,6'dır. Bayburt ilinde part-time çalışanı olan işyerlerinin oranı daha düşüktür.

Bayburt ilinde araştırma kapsamına giren sektörlerde sadece üç sektörde part-time çalışanı olan işyerleri bulunmaktadır. İlde en fazla part-time çalışanı olan sektör İdari ve Destek Hizmet Faaliyetleri sektöründedir. Part-Time çalışan işyerleri cinsiyet dağılımı bakımından incelendiğinde kadın çalışan sayısının azlığı göze çarpmaktadır..

Bayburt ilinde çalışanların sadece yüzde 5'lik kısmı part-time çalışanı olan işyerlerinde istihdam edilmektedir. Türkiye genelinde ise bu oran yüzde 20,8'dir. Türkiye geneline göre düşünüldüğünde Bayburt ilinin oldukça geride olduğu görülmektedir.

Part-time çalışanı olan işyerlerinde en fazla çalışılan meslekler Tablo 13'te gösterilmiştir. Tabi ki bu tablo yorumlanırken bu mesleklerde çalışanların part-time çalışmıyor olabilecekleri de dikkate alınmalıdır. Sonuçta araştırma kapsamındaki işyerlerine part-time çalışanlarının olup olmadığı sorulmuş olup part-time çalışanların hangi mesleklerde çalıştığı bilgisi sorulmamıştır.

Tablo 12: Part-Time Çalışanı Olan İşyerleri ve En Fazla Çalışılan Meslekler

10+		
Kadın	**Erkek**	**Toplam**
Temizlik Görevlisi	Temizlik Görevlisi	Temizlik Görevlisi
Gençlik Lideri	Gençlik Lideri	Gençlik Lideri
Cankurtaran	Ekskavatör Operatörü	Ekskavatör Operatörü
Antrenör (Spor Eğitimcisi)	Garson (Servis Elemanı)	Garson (Servis Elemanı)

Kaynak: İPA 2015

Part-time çalışanın olduğu işyerlerinde en fazla çalışanın olduğu meslekler kadınlarda Temizlik Görevlisi, Gençlik Lider, Cankurtaran ve Antrenör olarak sıralanmaktadır. Erkeklerde ise Temizlik Görevlisi, Gençlik Lideri, Ekskavatör Operatörü ve Garson olarak sıralanmaktadır.

Bayburt ilinde araştırma kapsamındaki işyerlerinin yüzde 10,6'i vardiyalı çalışma yapmaktadır. Bu oran Türkiye'de yüzde 17,7 olarak gerçekleşmiştir. Bayburt ilinde vardiyalı çalışma yapan işyeri oranı genel olarak Türkiye ortalamasının altındadır.

Tablo 13: Vardiyalı Çalışma Yapılan İşyeri Oranı ve Çalışan Sayıları

	İşyeri	Çalışan Sayısı		
Sektör	Oran	Kadın	Erkek	Toplam
Elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtımı	50,0%	1	13	14
Toptan ve Perakende Ticaret	25,0%	13	98	111
İmalat	12,5%	0	8	8
İnşaat	4,2%	3	45	48
Genel Toplam	10,6%	17	164	181

Kaynak: İPA 2015

Bayburt ilinde vardiyalı çalışma yapılan sektörler incelendiğinde Elektrik gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtımı sektörü yüzde 50'lik oranla ilk sırada yer almaktadır. Bu sektörü sırasıyla Toptan ve Perakende Ticaret, İmalat ve İnşaat sektörleri takip etmektedir. Vardiyalı

çalışmanın en az olduğu sektör ise inşaat sektörü olup bu sektörde oran %4,2'dir. Vardiyalı çalışma sisteminde yine kadınlar erkeklere oranla oldukça düşük olduğu göze çarpmaktadır. Tablo 15 incelendiğinde Kadınların vardiyalı olarak genelde Toptan ve Perakende Ticaret sektöründe çalıştığı görülmektedir.

Vardiyalı çalışma yapılan işyerlerinde en fazla çalışılan meslekler Tablo 16'da gösterilmiştir. Bu tablo yorumlanırken bu mesleklerde çalışanların vardiyalı çalışmıyor olabilecekleri dikkate alınmalıdır.

Tablo 14: Vardiyalı Çalışma Yapılan İşyerlerinde Cinsiyete Göre En fazla Çalışılan Meslekler

Kadın	Erkek	Toplam
Kasiyer	Reyon Görevlisi	Reyon görevlisi
Reyon görevlisi	Elektrik Teknikeri	Elektrik teknikeri
Elektrik Mühendisi	Akaryakıt Satış Elemanı (Pompacı)	Kasiyer
İşletmeci	Plastik İşlemeci	Akaryakıt satış elemanı (pompacı)
Ekonomist (İktisatçı)	Garson (Servis Elemanı)	Plastik işlemeci
Müşteri Hizmetleri Görevlisi/Asistanı	Elektronik Teknisyeni	Garson (servis elemanı)
Aşçı	Elektrik Teknisyeni-Yüksek Voltaj	Elektronik teknisyeni

Kaynak: İPA 2015

Bayburt ilinde vardiyalı çalışma yapılan işyerlerinde cinsiyete göre çalışan sayısı meslek bazında cinsiyete göre sıralandığında; kadınlarda ilk üç sırayı Kasiyer, Reyon Görevlisi ve Elektrik Mühendisi almaktadır. Erkeklerde ise; Reyon görevlisi, Elektrik Teknikeri ve Akaryakıt Satış elemanı almaktadır. Türkiye'de kadınlar bazında sıralama Temizlik Görevlisi, Beden İşçisi (Genel) ve Makineci (Dikiş) olarak sıralanmaktadır. Erkeklerde ise Türkiye geneli sıralama incelendiğinde, Beden İşçisi (Genel), Güvenlik Görevlisi ve Temizlik Görevlisi olarak sıralanmaktadır. Bu durum Bayburt ilinin Türkiye geneli ile farklılaştığını göstermektedir. Bayburt'un Türkiye'den bu şekilde farklılaşmasının; Bayburt'ta hizmet sektörünün gelişememesinden ve istihdam alanları yeteri kadar çeşitli olmamasından kaynaklandığı düşünülmektedir

Bayburt'ta 10 ve daha fazla kişi istihdam eden işyerlerinin yüzde 2,4'ü ihracat yapmaktadır. İlde sadece Toptan ve Perakende Ticaret sektöründe ihracat yapılmaktadır. Çalışanların yüzde 3'lük kısmı ihracat yapan işyerlerinde istihdam edilmektedir. Türkiye genelindeki işyerlerinin ise yüzde 17,4'ü ihracat yapmaktadır. İhracat yapan işyeri oranı Türkiye genelinde Bayburt iline göre daha yüksektir.

İhracat yapan sektörün cinsiyete göre çalışan sayısı en fazla olan meslekler incelendiğinde; Erkeklerde; Plastik İşlemeci, kadınlarda ise Büro İşçisi olduğu görülmektedir. İhracat yapan sektörlerde kadın çalışanlar arasında Dış Ticaret Meslek Elemanının ikinci sırada olması ihracaat yapan sektörler açısından bu mesleğin önemini göstermektedir.

Tablo 15: İhracat Yapan İşyerlerinde Cinsiyete Göre Çalışan Sayısı En Fazla Olan Meslekler

Kadın	Erkek	Toplam
Büro İşçisi	Plastik İşlemeci	Plastik İşlemeci
Dış Ticaret Meslek Elemanı	Satış Elemanı (Perakende)	Büro İşçisi
Sekreter	Lastik-Cant Montaj İşçisi	Satış Elemanı (Perakende)
Büro Memuru (Genel)	Muhasebeci	Lastik-Cant Montaj İşçisi
Muhasebe Meslek Elemanı	Büro İşçisi	Muhasebeci

Kaynak: İPA 2015

İŞKUR hizmetlerinden faydalanma durumu incelendiğinde; Bayburt'daki işyerlerinin yüzde 48,5'i, Türkiye genelindeki 10 ve daha fazla kişi istihdam eden işyerlerinin ise yüzde 41,9'u İŞKUR hizmetlerinden faydalanmıştır. İşyerlerinin hangi hizmetlerden ağırlıklı olarak yararlanıldığına ilişkin veriler grafik 8'de sunulmuştur.

Grafik 8 İŞKUR Hizmetlerinden Faydalanan İşyeri Sayısı Oranları

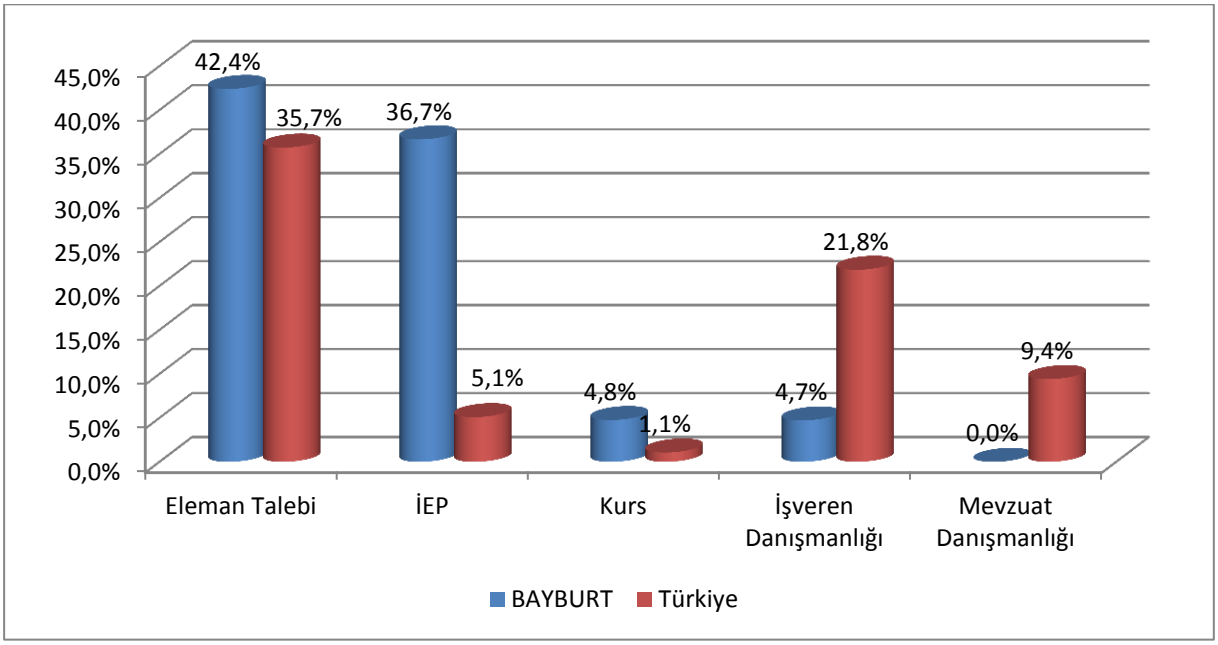

Kaynak: İPA 2015

Bayburt ilinde İŞKUR hizmetlerinden faydalanan firmalar İŞKUR'dan hizmet olarak yüzde 42,4 ile en fazla eleman talebi hizmeti almışlardır. Bunu sırasıyla yüzde 36,7 ile İEP, yüzde 4,8 ile Kurs, yüzde 4,7 ile İşveren danışmanlığı hizmetleri takip etmiştir. Çalışanlara yönelik eğitim, Kısa çalışma ödeneği, Mevzuat danışmanlığı konusunda ise herhangi bir talep olmamıştır. Kurum tarafından verilen bu üç hizmet dışında, faydalanılan hizmetler bakımından İşveren danışmanlığı dışındaki diğer hizmetler Türkiye geneli ile karşılaştırıldığında ortalamanın üzerinde olduğu görülmektedir.

Bayburt ilinde İŞKUR hizmetlerinden en fazla 5-9 yaş arasında faaliyet gösteren işyerleri faydalanmıştır. Daha sonra 5-9 yaşa sahip işyerleri sırasıyla 10-14 yaşa sahip işyerleri faydalanmıştır. Diğer yaş gruplarının oranı ise birbirine yakındır. Bayburt ilinde İŞKUR hizmetlerinden faydalanan

işyerleri arasında en düşük oran olan yüzde2,4'lük oranla 20-24 yaş arasındaki işyerleri dikkat çekmektedir.

Grafik 9: İŞKUR Hizmetinden Faydalanan İşyerlerinin Yaşlarına Göre Dağılımı

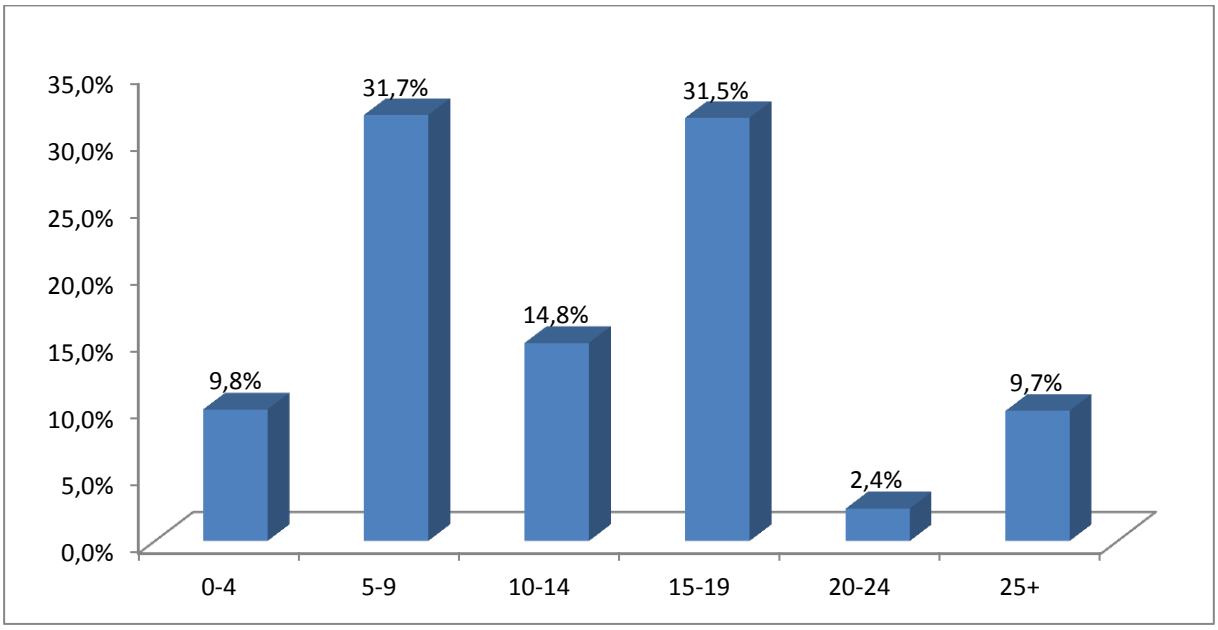

Kaynak: İPA 2015

Bayburt ilinde İŞKUR hizmetlerinden yararlanan işyerlerinin yüzde 87,9'u 0-4 yaş arasındaki işletmelerdir. 5-9 yaş aralığındaki işletmelerin yaklaşık yüzde 10'u İŞKUR'dan yararlanırken 15 ve üzeri yaştaki işletmeler İŞKUR'dan yararlanmamaktadır.

Tablo 16: : Sektörlere Göre İŞKUR'dan Faydalanılan Hizmetlerin Dağılımı

Sektörler	Eleman Talebi	İEP	İşveren Danışmanlığı	Kurs
İmalat	80,0%	60,0%	0,0%	20,0%
İnşaat	20,%	80,0%	0,0%	20,0%
Toptan ve Perakende Ticaret	100,0%	81,3%	18,8%	6,3%
Ulaştırma Ve Depolama	100,0%	80,0%	0,0%	0,0%
Konaklama ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri	100,0%	50,0%	0,0%	50,0%
Mesleki, Bilimsel ve Teknik Faaliyetler	100,0%	100,0%	0,0%	0,0%
İdari ve Destek Hizmet Faaliyetleri	100,0%	50,0%	25,0%	0,0%
Eğitim	100,0%	100,0%	0,0%	0,0%
İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri	100,0%	100,0%	0,0%	0,0%
Genel Toplam	**87,5%**	**75,6%**	**9,7%**	**9,8%**

Kaynak: İPA 2015

Sektörlere göre İŞKUR hizmetlerinden faydalanan işyerlerinin yararlandıkları hizmet türlerine ilişkin verilere Tablo 17'de yer verilmiştir. Bayburt ilinde sektörel bazda verilere göre bütün sektörler imalat ve inşaat sektörü hariç İŞKUR hizmetlerinden eleman talebi %100 oranla dikkat çekmektedir. Eleman talebi dışında işverenler en fazla İEP ve Kurs hizmetlerinden faydalanmıştır.

Son yıllarda İŞKUR faaliyetlerinin etkin bir şekilde artması, İŞKUR'a olan ilgiyi de beraberinde getirmiş; bu sayede işçi işveren dengesi sağlanarak hem işveren için, hem işçi için mevcut programlar devreye sokularak bu hizmetlerin hem kalitesi hem de ulaşılabilirliği daha iyi düzeylere gelmiştir.

AÇIK İŞLER

Açık işlere ilişkin veriler işgücü piyasasının talep yönünü ifade eden verilerdir. Araştırma kapsamında 16 Mart - 30 Nisan 2015 tarihleri arasında işyerlerine ziyaret esnasında açık işlerinin bulunup bulunmadığı sorulmuştur. Bir anlamda ziyaret edilen tarihler arasında işyerlerinin eleman ihtiyaçları tespit edilmeye çalışılmıştır. Bu çalışmada referans tarihi veya döneminin olmayışı, ziyaret sırasındaki mevcut durumun sorulması çalışmanın istatistiksel olarak sınırlılığını ortaya koymaktadır. Çalışma kapsamında işyerlerine açık iş bulunan mesleklerin yanında, bu meslekte cinsiyet tercihlerinin olup olmadığı, açık iş olan meslekler için talep edilen asgari eğitim düzeyi, aranan beceriler, açık işleri hangi kanallar ile aradıkları ve aranma süresi de sorulmuştur. Bu kapsamda toplanan verilere bu bölümde detaylı bir şekilde yer verilecektir.

Grafik 10 Açık İşi Olan İşyerleri

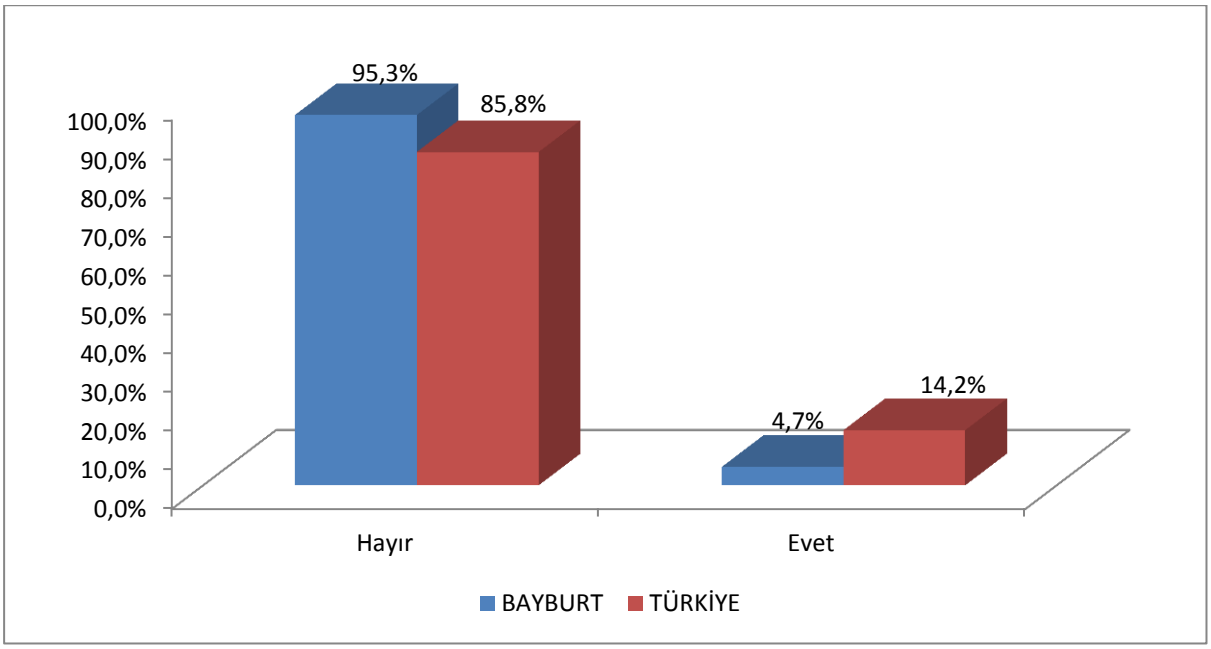

Kaynak: İPA 2015

Bayburt ilindeki işyerlerinin yüzde 4,7'si açık işi olduğunu belirtmiştir. Türkiye genelinde ise bu oran yüzde 14,2'dir. Bayburt'ta açık işi olan işyeri oranı Türkiye genelinden oldukça düşüktür. Bunun nedeni olarak çalışmanın yapıldığı dönemde iklimsel şartlara bağlı olarak birçok sektörün faaliyetlerine tam olarak başlayamaması düşünülebilir.

Tablo 17: Sektörlere Göre Açık İşlerin Dağılımları

Sektörler	2015		
	Açık iş Sayısı	Açık iş dağılımı	Açık iş oranı
İmalat	80	89,9%	36,9%
Toptan ve perakende ticaret	9	10,1%	2,7%
Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri	0	0,0%	0,0%
Genel Toplam	89	**100,0%**	5,6%

Kaynak: İPA 2015

Bayburt ilinde sektörel bazda açık işlerin dağılımı incelendiğinde, en fazla açık iş oransal olarak yüzde 36,9 ile imalat sektöründe yer almaktadır. İkinci olarak yüzde 2,7 ile Toptan ve Perakende ticaret sektörü gelmektedir. Araştırmanın yapıldığı dönemde bu sektörler dışında açık işi bulunan başka sektör bulunmamaktadır.

Bayburt ilinde istihdam konusu hiç şüphesiz Bayburt ilinin en önemli konularından biridir. İstihdam konusu, gerekli çalışmalar yapılmadığı takdirde istihdam sorununa dönüşmesi kaçınılmazdır. Bayburt ilinde sektörel bazda işyerlerinin sınırlı olması, istihdam konusunda işgücü talebi artışını baskılayan nedenlerden düşünülmektedir. Sadece iki sektörde açık iş ilanı olması istihdam konusunda

İmalat, Toptan ve Perakende Ticaret, Ulaştırma ve Depolama, Bilgi ve İletişim, İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri sektörlerindeki açık iş oranında 2014 yılına göre düşüş yaşanırken, açık işi olan diğer sektörlerde açık iş oranında bir önceki yıla göre yükselme görülmüştür. 2014 yılı İPA dönemi (Mart-Nisan) ile 2015 yılı İPA döneminin (Nisan-Mayıs) farklı aylarda yapılmış olması, 2015 İPA döneminin bazı sektörlerde yer alan firmaların istihdam dönemine denk gelmesinin de etkisiyle bu sektörlerdeki açık iş oranlarının 2014 yılına göre yükselmesinde en önemli etken olmuştur.

Türkiye genelinde sektörel bazda açık iş sayısında ilk sırayı yüzde 44,6 ile İmalat sektörü, ikinci sırayı 17,1 ile Toptan ve Perakende Ticaret sektörü üçüncü sırayı ise yüzde 8,8 ile Konaklama ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri sektörü almaktadır.

Bayburt ilinde açık iş oranı yüzde 5,6 ile Türkiye geneli açık iş oranının altındadır. Bu durum yine bölgesel şartlar ve araştırmanın yapıldığı dönemdeki iklimsel koşullarla ilişkilendirilebilir.

Açık işi olan işverenlere istihdam etmek istediği elemanlar için tercih ettiği cinsiyet sorulmuştur. Grafik 12'den açık işlerde cinsiyet bakımından farklılaşma olduğu görülmektedir.

Grafik 11 Cinsiyete Göre Açık İşlerin Dağılımları

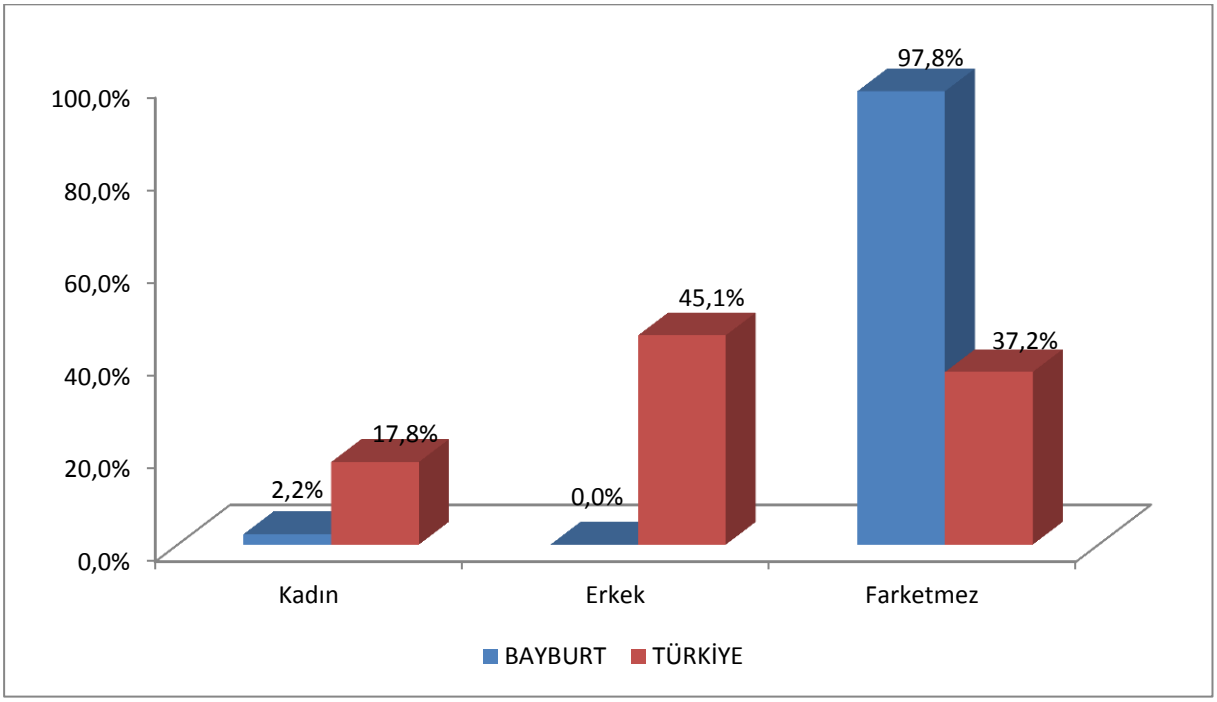

Kaynak: İPA 2015

Bayburt'ta toplam açık işlerin yüzde 2,2'si için yalnızca kadın işsizler talep edilmiştir. Bu oran Türkiye genelinden yaklaşık 15 puan düşüktür. Erkeklerde açık iş talebinin hiç olmaması dikkat çekicidir. Türkiye genelinde ise bu oran yüzde 45,1 olarak görülmektedir. Açık işi olan firmaların talep ettikleri açık işteki fark etmez seçeneği yüzde 97,8 iken, Türkiye genelinde bu oran yüzde 37,2'dir. Bayburt ilinde Türkiye geneline göre açık işlerde cinsiyet ayrımı gözetilmediği açıkça görülmektedir, Türkiye geneli oranına baktığımızda ise cinsiyet ayrımının gözetilmediği açık iş oranının yüzde 37,2 olduğu görülmektedir. Bu veriler Bayburt ilinin Türkiye genelinden oldukça farklılaştığını göstermektedir, bunun nedeni olarak çalışmanın yapıldığı dönemde sanayi ve inşaat sektörlerinin tam olarak faaliyete geçmemesi olarak görülebilir.

Bayburt ilinde toplamda açık işi olan işyeri sayısı oranı yüzde 4,7 iken, Türkiye genelinde bu oran yüzde 14,2 olarak gerçekleşmiştir. Bayburt'ta sektörel bazda en fazla açık iş verme oranı yüzde 12,5 ile Türkiye geneli ile aynı olan imalat sektöründedir. Türkiye'de imalat sektörünün oranı ise yüzde 20 dir. Açık iş verme oranında Bayburt ilinin Türkiye geneli ile benzerlik gösterdiği görülmektedir. Bayburt'ta ikinci sırada yüzde 12,5 ile toptan ve perakende ticaret; motorlu kara taşıtlarının ve motosikletlerin onarımı yer almaktadır.

Açık işi olan işyerlerinin yaş gruplarına göre dağılımına baktığımızda; en fazla açık işi olan işyerlerinin 5-9 yaş arası grupta olduğunu görülmektedir. Daha sonra ise 10-14 yaş grubuna sahip işyerleri ile 15-19 yaş arası işyerleri gelmektedir. 0-4 yaş ile 20-24 yaş ve 25+ yaş gruplarındaki işyerlerinin açık iş verme oranı sıfırdır.

Açık işlerin sektörlere göre cinsiyet dağılımında Bayburt ilinde açık işlerde kadınların daha fazla talep edildiği görülmektedir.

Açık işlerin cinsiyete göre dağılımına bakıldığında Toptan ve Perakende Ticaret sektöründe yüzde 22,2 ile kadın çalışan tercihinde bulunurken, yüzde 77,8 oranında cinsiyet farkı gözetmemesi

dikkat çekicidir. İmalat sektöründe ise iş taleplerinde cinsiyet ayrımı hiç önemsenmediği görülmektedir. İmalat sektöründe yüzde 100 oranında farketmez cevabı alınmıştır.

Bayburt'ta açık işlerin meslek gruplarına göre dağılımında nitelik gerektirmeyen mesleklerin oranı yüzde 58 lik bir oranla ilk sıradadır. Türkiye geneliyle farklılaşmanın görüldüğü gözlenmektedir. Türkiye genelinde ise açık iş sayısında en yüksek iki meslek grubunun Tesis ve Makine Operatörleri ve Montajcılar ile Sanatkarlar ve İlgili İşlerde Çalışanlar olduğu görülmektedir. Bayburt ilindeki açık işler Türkiye geneline göre daha az mesleki beceri ve nitelik gerektiren meslek gruplarından oluşmaktadır.

Tablo 18: Açık İşlerin Meslek Gruplarına Göre Dağılımı

Meslek Grupları	Bayburt	Türkiye
	Açık İş Sayısı	Açık İş Sayısı
Büro Hizmetlerinde Çalışan Elemanlar	0	8.444
Hizmet ve Satış Elemanları	2	18.756
Nitelik Gerektirmeyen Meslekler	52	16.770
Nitelikli Tarım, Ormancılık ve Su Ürünleri Çalışanları	5	501
Profesyonel Meslek Mensupları	0	8.733
Sanatkârlar ve İlgili İşlerde Çalışanlar	0	24.211
Teknisyen, Tekniker. ve Yard. Profes. Mes. Mensup.	0	9.081
Tesis ve Makine Operatörleri ve Montajcılar	30	25.218
Yöneticiler	0	708
Genel Toplam	**89**	**112.422**

Kaynak: İPA 2015

Açık işlerin meslek gruplarına göre dağılımı ele alındığında; en yoğun talep Hizmet ve Satış Elemanları meslek grubundadır. Bu grubu Nitelik Gerektirmeyen Meslekler meslek grubu, Tesis ve Makine Operatörleri ve Montajcılar ile Nitelikli Tarım, Orman ve Su Ürünleri Çalışanları takip etmektedir.

Bayburt ilindeki açık işlerde kadınlar ön planda ve Türkiye ortalamasının üzerindedir. Açık işlerin meslek gruplarına ve cinsiyete göre dağılımında kadınların en fazla talep edildiği meslek grubu Türkiye genelinden biraz daha farklı olarak Hizmet ve Satış elemanları meslek grubunda olduğu görülmektedir. Türkiye genelinde ise Büro Hizmetlerinde Çalışan Elemanlar meslek grubu ilk sırada yer almaktadır. Türkiye genelinde hiçbir meslek grubunda kadınların talebi erkeklerin talebinden fazla değildir. Kadın talebinin erkek talebinden fazla olduğu tek meslek grubu büro hizmetlerinde çalışan elemanlardır. Bayburt ilinde bu durumun tersi olması kadın istihdamı açısından odukça önemlidir.

Tablo 20'de bu yıl ve geçen yıl açık iş olan mesleklerin dağılımı gösterilmiştir.

Tablo 19: Açık İşlerin Mesleklere Göre Dağılımı

	2015		2014	
	Meslekler	Oran	Meslekler	Oran
1	Beden İşçisi	58,4%	Müşteri Hizmetleri Görevlisi	22,6%
2	Fırın İşçisi (Tuğla vb. İnş. Elemanları)	33,7%	Beden İşçisi (Genel)	10,3%
3	Hayvan Bakıcısı	5,6%	Satış Danışmanı	6,1%
4	**Diğer Meslekler**	2,2%	**Diğer Meslekler**	61,0%
	Toplam	100%	Toplam	100%

Kaynak: İPA 2015

Bayburt ili işgücü piyasası araştırması sonuçlarına göre 2015 yılında geçen seneye göre açık işlerde ilk üç sıranın Beden işçisi dışında değiştiğini görmekteyiz. Beden işçisi 2014 yılında ikinci sırada yer alırken, 2015 yılında ise ilk sıraya yükselmiştir. 2015 yılında ikinci sırayı Fırın işçisi üçüncü sırayı ise Hayvan bakıcısı mesleğinin aldığını görmekteyiz.

Hayvan bakıcısı mesleğinin açık işlere yansıması, Bayburt ilinde hayvancılığın önem kazandığının bir göstergesi olarak düşünülebilir.

Bayburt ilinde kadınlarda açık iş sıralamasında ilk sırayı Satış görevlisi alırken cinsiyet farkının gözetilmediği mesleklerde ise ilk sırayı Beden işçisi almaktadır. Beden işçisini sırasıyla, Fırın işçisi ve Hayvan bakıcısı meslekleri takip etmektedir. Bayburt ilinde mesleklerin cinsiyete göre dağılımı incelendiğinde, cinsiyet farkının sadece kadınlarda, satış görevlisi mesleğinde olduğu görülmektedir.

Grafik 12 Açık İşlerin Aranma Kanallarına Göre Dağılımı

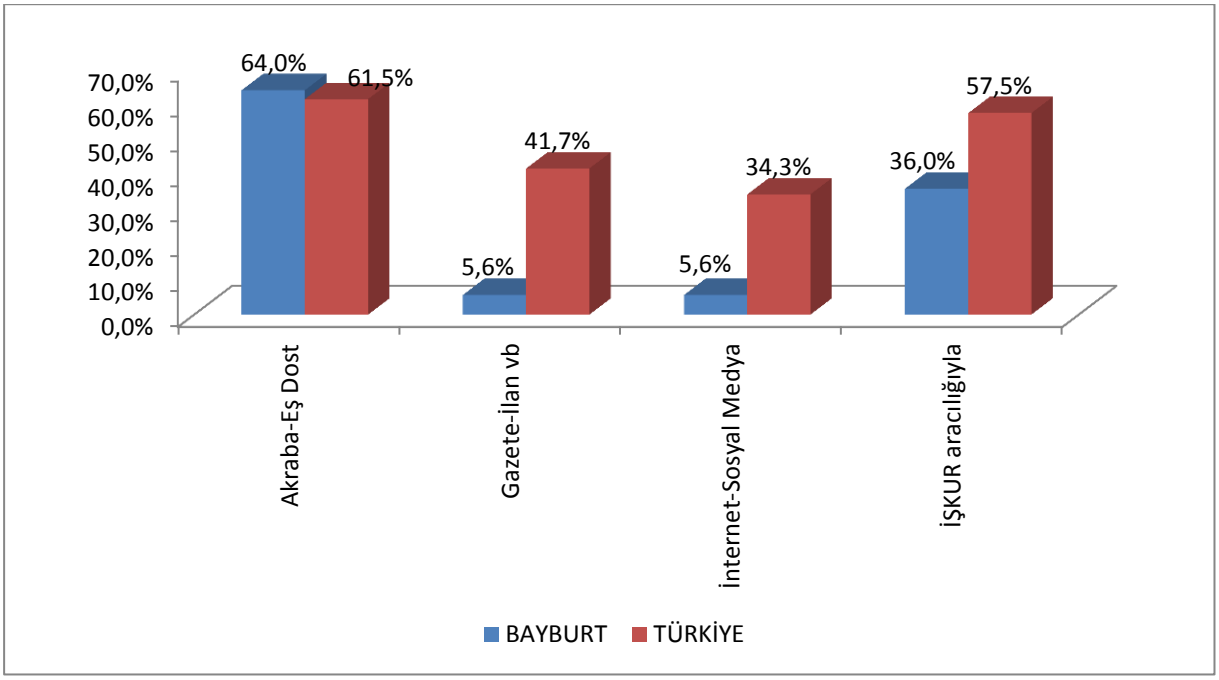

Kaynak: İPA 2015

Açık işlerin aranma kanallarına göre dağılımında birinci sırada Akraba- Eş Dost yer alırken bunu sırasıyla İŞKUR Gazete-İlan vb, İnternet-Sosyal takip etmektedir. Türkiye geneli ile Bayburt ilini karşılaştırdığımızda ise İŞKUR aracılığı ile Türkiye genelinde açık işlerin aranma oranı yüzde 57,5 iken Bayburt ilinde ise yüzde 36 olarak görülmektedir. Türkiye geneli ile kıyaslandığında Bayburt ilinin nüfus olarak düşük olması ve insanlar arasındaki yakın ilişkiler, eleman temininde Akraba-Eş Dost faktörünün öneminin göstermektedir.

Sektörlere göre açık iş arama kanallarının dağılımına bakıldığında bütün sektörlerde Akraba-Eş Dost, işverenler tarafından en çok tercih edilen arama kanalı olarak göze çarpmaktadır. İŞKUR arama kanalının imalat sektöründe yüzde 37,5 Toptan ve Perakende Ticaret sektöründe ise yüzde 22,2 olduğu görülmektedir. İŞKUR aracılığı ile işgücü aranmasının düşük oranda kalması yine Bayburt ilinin toplumsal yapısıyla alakalı olduğu düşünülebilir. Bunun yanı sıra son yıllarda işverenler eleman temininde İŞKUR'u daha etkin olarak kullanmaya başlamışlardır. İnternet –sosyal Medya ve Gazete-ilan vb. gibi arama kanallarını kullananların oranı sadece yüzde 5,6 dır. İŞKUR'un etkin faaliyetleri kapsamında ileriki dönemlerde iş arama kanalları konusunda bu oranın daha da artacağı düşünülmektedir.

Tablo 20: Meslek Gruplarına Göre Açık İşlerin Aranma Kanalları

Meslek Grupları	Akraba-Eş Dost	Gazete-İlan Vb.	İnternet-Sosyal Medya	İşkur Aracılığıyla
Nitelik Gerektirmeyen Meslekler	100,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Tesis ve Makine Operatörleri ve Montajcılar	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
Nitelikli Tarım, Ormancılık ve Su Ürünleri Çalışanları	100,0%	100,0%	100,0%	0,0%
Hizmet ve Satış Elemanları	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
Genel Toplam	**64,0%**	**5,6%**	**5,6%**	**36,0%**

Kaynak: İPA 2015

Bayburt ilinde Nitelik Gerektirmeyen meslek grubunun tamamı Akraba-Eş Dost arama kanalını kullanmaktadır. Tesis ve Makine Operatörleri ve Montajcılar ve Hizmet ve Satış Elemanları meslek gruplarında ise arama kanalı olarak tamamen İŞKUR kullanılmıştır. İnternet-Sosyal Medya arama kanalını kullanan meslek grubu ise sadece Nitelikli Tarım, Ormancılık ve Su Ürünleri Çalışanları olarak görülmektedir. Bu sonuçlar bize işverenlerin meslek gruplarına göre eleman temininde çeşitli arama kanallarını kullandığını göstermekle birlikte iki meslek grubunda İŞKUR kanalı olmaması dikkat çekmektedir. Bu meslek gruplarına yönelik çalışmalar yapılarak İŞKUR'un daha etkin kullanılması planlanmaktadır.

Fırın İşçisi ve Satış görevlisi mesleklerinde eleman aranırken İŞKUR'un arama kanalı olarak oranı yüzde 100 olmuştur. Bu meslek gruplarında İŞKUR dışında farklı arama kanalı kullanılmamıştır.

Tablo 21: Yaş Gruplarına Göre İşyerlerinin Açık İşlerini Arama Kanalları

Arama Kanalı	5-9	10-14	15-19	Genel Toplam
Akraba-Eş Dost	71,4%	100,0%	62,5%	**64,0%**
Gazete-İlan vb.	71,4%	0,0%	0,0%	**5,6%**
İnternet-Sosyal Medya	71,4%	0,0%	0,0%	**5,6%**
İŞKUR aracılığıyla	28,6%	0,0%	37,5%	**36,0%**

Kaynak: İPA 2015

Bayburt'ta açık iş arama kanalı olarak İŞKUR'u öncelikli olarak tercih eden firmaların yaş gruplarına baktığımızda ilk sırada 15-19 yaştaki firmalar, ikinci sırada 5-9 yaş arası firmalar yer almaktadır. 10-14 yaş arasında ki firmalar eleman teminini sadece Akraba-Eş Dost aracılığı ile temin ettiği görülmektedir.

Açık iş arama kanalı olarak İŞKUR'u tercih eden firmaların oranı yüzde 36 olarak ikinci sırada yer almaktadır. Genel toplama bakıldığında birinci sırada işverenlerin tercihi yüzde 64 oranıyla Akraba-Eş Dost olduğu görülmektedir. Açık iş arama kanalı olarak İnternet-Sosyal Medya'yı ve Gazete-ilan vb. tercih eden firmaların oranı ise sadece yüzde 5,6 olduğu görülmektedir. Bu durum Bayburt ilinde öncelikli olarak iş arama kanallarının, Akraba-Eş Dost ve İŞKUR olduğunu göstermektedir.

Tablo 22: Arama Kanalına Göre Açık İşlerin Aranma Süresi

Arama Kanalı	Bayburt			Türkiye		
	0-30	31-89	90+	0-30 Gün	31-89 Gün	90 + Gün
Akraba-Eş Dost	91,2%	0,0%	8,8%	65,2%	13,3%	21,5%
Gazete-İlan vb.	0,0%	0,0%	100,0%	63,1%	12,3%	24,6%
İnternet-Sosyal Medya	0,0%	0,0%	100,0%	65,4%	15,1%	19,5%
İŞKUR aracılığıyla	100,0%	0,0%	0,0%	70,4%	12,3%	17,3%
Genel Toplam	**94,4%**	**0,0%**	**5,6%**	**67,5%**	**12,5%**	**19,9%**

Kaynak: İPA 2015

Hem Türkiye genelinde hem de Bayburt'ta arama kanallarının tamamında 0-30 gün arası sürede aranan açık işler ilk sırada yer almaktadır. İŞKUR'un 90 gün ve daha uzun süredir aranan açık işlerdeki oranı diğer arama kanallarına göre daha düşüktür. İŞKUR'a intikal eden açık iş taleplerinin diğer arama kanallarına göre daha kısa sürede sonuçlandırıldığı görülmektedir.

Tablo 23: Açık İşlerde Arama Kanalına Göre Cinsiyet Dağılımı

Arama Kanalı	Bayburt		Türkiye		
	Kadın	Fark etmez	Kadın	Erkek	Fark etmez
Akraba-Eş Dost	0,0%	65,5%	19,1%	46,4%	34,4%
Gazete-İlan vb.	0,0%	5,7%	16,0%	44,0%	40,0%
İnternet-Sosyal Medya	0,0%	5,7%	14,6%	38,6%	46,8%
İŞKUR	100,0%	34,5%	16,5%	48,1%	35,4%
Genel Toplam	**2,2%**	**97,8%**	**17,8%**	**45,1%**	**37,2%**

Kaynak: İPA 2015

Açık iş arama kanalı olarak Akraba-Eş aracılığını kullananların Bayburt'ta cinsiyet farkı gözetmediği görülmektedir. Türkiye'de ise Akraba-Eş Dost kanalını kullananların en fazla erkek eleman aradığı görülmektedir. Gazete-İlan vb. arama kanalı ile aranan açık işlerde Bayburt'ta cinsiyet önemli değilken Türkiye'de en fazla erkekler aranmaktadır. İnternet-Sosyal Medya aracılığı ile aranan açık işlerde hem Bayburt'ta hem de Türkiye'de cinsiyet olarak fark etmez seçeneği bildirilmiştir. İŞKUR arama kanalı ile Bayburt'ta kadınlar Türkiye'de ise en fazla erkekler aranmaktadır.

Tablo 24: İŞKUR Hizmetlerinden Faydalanan İşyerlerinin Açık İşlerde Arama Kanalına Göre Cinsiyet Ayrımlı Dağılımı

Arama Kanalı	Hizmetlerden Faydalanan		
	Kadın	Fark etmez	Toplam
Akraba-Eş Dost	0,0%	100,0%	64,0%
Gazete-İlan vb.	0,0%	100,0%	5,6%
İnternet-Sosyal Medya	0,0%	100,0%	5,6%
İŞKUR aracılığıyla	6,3%	93,8%	36,0%
Genel Toplam	**2,2%**	**33,7%**	**100,0%**

Kaynak: İPA 2015

İŞKUR'un vermiş olduğu hizmetlerden faydalanan işyerleri analiz edildiğinde; açık işlerde arama kanalına göre cinsiyet ayrımlı tablo incelenecek olursa kadınların sadece İŞKUR aracılığı ile faydalanmayan işyerleri karşılaştırıldığında, hizmetlerden yararlanan işyerlerinin açık işlerinde arama kanalı olarak tercihi yüzde 92,4 ile İŞKUR ve yüzde 72,6 ile Akraba-Eş Dost'tur. Hizmetlerden yararlanmayanlar ise açık işlerinin yüzde 79,7'sinde İŞKUR ve yüzde 49,7'sinde Akraba-Eş Dost arama kanalını tercih etmiştir. Açık işlerin yüzde 75,5'lik kısmı İŞKUR hizmetlerinden faydalanan işyerlerine aittir. Açık işlerin dörtte üçünün İŞKUR vasıtasıyla aranması İŞKUR'un sunduğu hizmetlerden memnun kalındığının bir göstergesidir. Özellikle sadece erkeklerin tercih edildiği açık işlere bakıldığında daha önce İŞKUR hizmetinden yararlananların, yararlanmayanlara göre aranma kanalı olarak İŞKUR'u tercih oranının çok fazla arttığı görülmektedir. Burada İŞKUR'un erkek taleplerini karşılamada dikkate değer bir başarısı olduğu görülmektedir. Sadece kadın tercih edilen açık işlerde ise İŞKUR hizmetlerinden yararlanmayanların oranı yüzde 93,4 iken yararlananların oranı yüzde 82,6'dır.

Daha önce İŞKUR hizmetlerinden yararlanmayan işyerleri çalışma sırasında var olan açık işlerini İŞKUR vasıtası ile aramaya başlayabilir. Bu işyerleri ilk sorularda İŞKUR hizmetlerinden faydalanma sorusuna "hayır" cevabı verip daha sonra açık işlerinin olduğu tespit edildiğinde İŞKUR ile çalışmaya başlamaktadır. Hizmetlerden faydalanmayan ancak mevcut açık işini İŞKUR vasıtası ile aradığını söyleyen işyerleri bu şekildeki işyerleridir.

Açık İşlerde Aranan Beceriler

Çalışma kapsamında işverenlerden açık işlerde istedikleri becerileri önem sırasına göre ve her meslek için en fazla üç tane seçmesi istenmiştir. Kullanılan yöntemden dolayı geçen yıllarda olduğu gibi beceriler ile ilgili tablolar olmayacaktır. Tablolar yerine açıklamalarda bulunulacaktır.

Bayburt'ta 89 kişilik açık iş için istenen beceriler incelendiğinde; ilk sırada Bilgisayar Kullanımı yer almaktadır. Az bir farkla bu beceriyi Fiziki ve Bedensel Yeterlilik takip etmektedir. Sonrasında ise Takım Çalışması ve Satış ve Pazarlama Becerisi sırasıyla takip etmektedir. Satış ve Pazarlama Becerisi istenilen beceriler arasında en düşük seviyedir.

Açık işlerde cinsiyet ile beceri arasındaki ilişkiye bakıldığında; kadın eleman taleplerinde aranan tek becerinin ve Satış ve Pazarlama Becerisi olduğu görülmektedir. Cinsiyet ayrımının yapılmadığı eleman taleplerinde ise; ilk sırada Bilgisayar Kullanımı becerisi ikinci sırada ise Fiziki ve Bedensel Yeterlilik takip etmektedir. Takım çalışması becerisi ise cinsiyet ayrımının olmadığı taleplerde üçüncü sırada yer almaktadır.

Sektörlere göre açık işlerde talep edilen en önemli becerilere bakıldığında, imalat sektöründe Bilgisayar Kullanımı ve Fiziki ve Bedensel Yeterlilik, ilk sırada yer alırken, Toptan ve Perakende Ticaret sektöründe ise sırasıyla Takım Çalışması ve Satış ve Pazarlama becerileri takip etmektedir

Meslek gruplarına göre açık işlerde istenen beceriler incelendiğinde; Nitelik Gerektirmeyen Meslekler meslek grubundaki açık işlerde öncelikli olarak istenen beceriler, sırasıyla Bilgisayar Kullanımı ve Fiziki ve Bedensel Yeterlilik olarak ortaya çıkmaktadır. Tesis Makine Operatörleri ve Montajcılar meslek gruplarında açık işlerde öncelikli olarak yine Bilgisayar Kullanımı ve Fiziksel ve Bedensel Yeterlilik, istenilen beceriler arasında ilk sırada yer almaktadır. Nitelikli Tarım, Ormancılık ve Su Ürünleri Çalışanları meslek gruplarında ise istenilen beceri Takım Çalışmasıdır. Hizmet ve Satış Elemanları meslek gruplarında ise istenilen beceri mesleğin doğasına uygun olarak Satış ve Pazarlama becerisi olarak ortaya çıkmaktadır.

Beceriler ile açık işte en fazla eleman talep edilen dört meslek incelendiğinde genel olarak öncelikli talep edilen beceriler; bilgisayar kullanımı, Fiziki ve Bedensel Yeterlilik, Takım Çalışması ile Satış ve Pazarlama Becerisi olmuştur.

Arama kanalı ile beceriler karşılaştırıldığında bütün arama kanallarında istenen becerilerde bazı farklılıklar hariç aynı beceri türleri istenmektedir. Bayburt genelinde açık işlerde en fazla talep edilen beceri ''Bilgisayar Kullanımı'' ve "Fiziki ve Bedensel Yeterlilik" ikinci sırada "Takım Çalışmasıdır. Akraba-Eş Dost ve İŞKUR aracılığıyla aranan elemanların kendi içinde oransal sıralamasında ilk iki sıradaki beceriler, Bilgisayar Kullanımı ve Fiziki ve Bedensel Yeterlilik'tir Türkiye genelinde istenen becerilerle paralel özellik göstermektedir. Gazete-İlan vb. ve İnternet-Sosyal Medya arama kanalında ise en fazla istenen beceri Takım Çalışması'dır.

Beceriler ile açık işlerin aranma süresi karşılaştırıldığında açık işlerin yüzde 94'ünün 0-30 günlük bir sürede arandığı görülmektedir. Bayburt ilindeki açık işlerin karşılanma süresi ile talep edilen beceriler arasında bir ilişki olmadığı tespit edilmiştir. 0-30 günlük arama süresindeki becerilerde ilk sırayı Bilgisayar Kullanımı, Fiziki ve Bedensel Yeterlilik ve Satış ve Pazarlama Becerisi almaktadır. 90+ gündür aranan elemanlarda talep edilen becerilerdeki ilk tercih Takım Çalışmasıdır.

Açık işlerde istenen beceriler ile açık iş olan meslekler ve bu mesleklerdeki çalışma koşulları yakından ilgilidir. Her meslek için belirlenmiş beceriler üzerinden analiz yapılabilmektedir. Meslekler için talep edilen genel beceriler tespit edilmekte, her meslek için o mesleğe özgü beceri tespiti yapılamamaktadır.

Açık iş olan mesleklerde talep edilen asgari eğitim düzeyi tespit edilmeye çalışılmıştır. Türkiye genelinde açık işler için en fazla talep edilen eğitim düzeyi fark etmez olurken, Bayburt ilinde de bu durum Türkiye geneli ile aynıdır. Bayburt ilinde temel nokta bu veriler düşünüldüğünde mesleki beceriler olarak değerlendirilebilir.

Grafik 13: Açık İşlerde Talep Edilen Eğitim Düzeyi

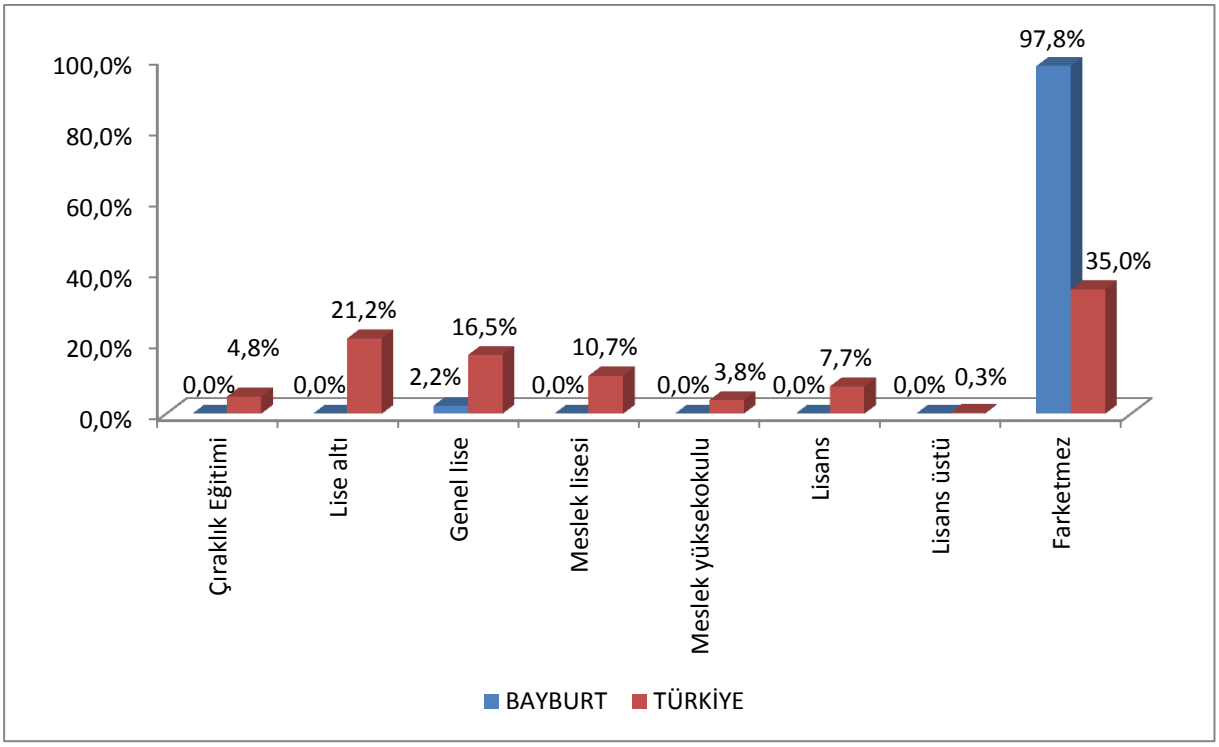

Kaynak: İPA 2015

Bayburt ile Türkiye genelinin açık işlerde istenen eğitim düzeyleri arasında çok fazla benzerlik görülmediği fakat Bayburt ili ile Türkiye genelinde açık işlerde eğitim düzeyinin fazla önemsenmediği görülmektedir. Açık işlerde eğitim durumunu farketmez diyenlerin oranı Bayburt ilinde yüzde 97,8 iken Türkiye genelinde bu oran yüzde 35 olduğu görülmektedir. Eğitim durumuna göre açık işlerde Bayburt ilinde sadece yüzde 2,2 lik bir kısım lise mezunundan yana tercih belirtmiştir.

Hem Türkiye genelinde hem de Bayburt'ta yüksek oranda fark etmez seçeneğinin çıkması işverenlerin çalıştıracakları kişide aldığı eğitimden ziyade verdikleri işi yapıp yapamayacaklarına baktıkları ya da eğitim seviyesi ne olursa olsun "*biz kendi işimizi öğretiriz*" mantığında olduklarını

göstermektedir. Eğitim düzeyinin önemsenmediği göz önüne alındığında Bayburt ilinde nitelik gerektirmeyen işlerde eleman arandığı sonucuna da ulaşılabilir.

Bayburt'ta eğitim düzeyi ile açık işlerde talep edilen cinsiyet durumu incelendiğinde; Cinsiyet tercihi erkek olan açık işlerde eğitim düzeyi fark etmez iken, kadınlarda ise en az lise mezunu tercih edilmektedir. Bu sonuçlar kadınlara yönelik açık işlerde eğitim düzeyinin önemli olduğunu, erkeğe yönelik açık işlerde ise eğitimden ziyade mesleki yeterliliğin önemli olduğunun bir göstergesi olarak düşünülebilir.

Tablo 25: Sektörlere Göre Açık İşlerde Talep Edilen Asgari Eğitim Düzeyi

Sektörler	Genel lise	Fark etmez
İmalat	0,0%	100,0%
Toptan ve Perakende Ticaret	22,2%	77,8%
Genel Toplam	2,2%	97,8

Kaynak: İPA 2015

Sektörlerin talep ettiği eğitim düzeyleri incelendiğinde İmalat sektöründe en çok tercih edilen eğitim düzeyi fark etmez iken, Toptan ve Perakende Ticaret, sektöründe genel lise, eğitimi talep edilmektedir. İmalat sektöründe eğitim düzeyi önemsenmemesi, mesleki becerinin ve beden gücünün bu sektörde daha önemli olduğu değerlendirmesi yapılabilir.

Tablo 26: Meslek Gruplarına Göre Açık İşlerde Talep Edilen Asgari Eğitim Düzeyi

Meslek Grubu	Genel lise	Fark etmez
Nitelik Gerektirmeyen Meslekler	0,0%	100,0%
Tesis ve Makine Operatörleri ve Montajcılar	0,0%	100,0%
Nitelikli Tarım, Ormancılık ve Su Ürünleri Çalışanları	0,0%	100,0%
Hizmet ve Satış Elemanları	100,0%	0,0%
Genel Toplam	2,2%	97,8%

Kaynak: İPA 2015

Meslek grupları ile açık işlerde talep edilen eğitim düzeyi karşılaştırıldığında; hizmet ve satış elemanları meslek gruplarında en fazla talep edilen eğitim düzeyi genel lisedir. Diğer meslek gruplarında ise eğitim düzeyinin çok önemli olmadığı görülmektedir.

Açık işlerin arama kanalı türleri ile eğitim düzeyi arasındaki bağlantı üzerinde durulmaya çalışılmıştır.

Tablo 27: Açık İşlerde Talep Edilen Eğitim Düzeylerinin Arama Kanallarına Göre Dağılımı

Eğitim Düzeyi	Akraba-Eş Dost	Gazete-İlan vb.	İnternet-Sosyal Medya	İŞKUR aracılığıyla
Fark etmez	65,5%	5,7%	5,7%	34,5%
Genel lise	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
Genel Toplam	64,0%	5,6%	5,6%	36,0%

Kaynak: İPA 2015

Araştırma kapsamında söz konusu olan açık işler için talep edilen eğitim düzeyleri itibariyle arama kanalları incelendiğinde genel lise, işverenlerin ilk arama kanalının İŞKUR olduğu görülmektedir. Eğitim düzeyi farketmez diyenlerin taleplerinde ise ilk arama kanalı akraba-eş dosttur. Tüm eğitim düzeylerinde İŞKUR ile akraba-eş dost arama kanalları işverenlerin en fazla talep ettiği arama kanalı olarak göze çarpmaktadır.

Açık işlerde istenen eğitim düzeyi ile açık işlerin aranma süresi arasındaki ilişki ele alınmaya çalışılmıştır.

Tablo 28: Asgari Eğitim Düzeyine Göre Açık İşlerin Aranma Süresi

Eğitim Düzeyi	0-30 Gün	31-89 Gün	90 + Gün
Fark etmez	94,3%	0,0%	5,7%
Genel lise	100,0%	0,0%	0,0%
Genel Toplam	94,4%	0,0%	5,6%

Kaynak: İPA 2015

Bayburt ilinde Genel Lise eğitim düzeylerinde aranan elemanlar genel olarak 0-30 gün içinde temin edilebilirken, eğitim düzeyi farketmez seçeneğini kullananların yüzde 94,3 ü 0-30 gün yüzde 5,7 si ise 90+ günde temin edebilmektedir.

Bayburt ilinde eğitim düzeyi arttıkça arama süresinin azaldığı görülmektedir.

Bayburt ilinde sektörlerin önemli bir bölümü açık işini kısa vadede aramaktadır. Kısa vadede eleman ihtiyacını karşılamaktadır.

Tablo 29: Sektörlere Göre Açık İşlerin Aranma Süresi

Sektör	0-30 Gün	31-89 Gün	90 + Gün
İmalat	100,0%	0,0%	0,0%
Toptan Ve Perakende Ticaret	44,4%	0,0%	55,6%
Genel Toplam	94,4%	0,0%	5,6%

Kaynak: İPA 2015

İmalat sektöründe talepler 0-30 gün süre ile karşılamaya çalışırken Toptan ve Perakende Ticaret sektöründe yüzde 55,6'lık bir kısmın ise 90 gün ve daha fazla süreyle karşılanmaya çalıştığı

görülmektedir. Toptan ve Perakende Ticaret sektöründe yüzde 44,4'lük bir kısım ise talepleri 0-30 günde karşılamaya çalıştığı görülmektedir.

Tablo 30: İşyeri Yaşına Göre Açık İşlerin Aranma Süresi

İşyeri Yaşı	0-30 Gün	31-89 Gün	90 + Gün
5-9	28,6%	0,0%	71,4%
10-14	100,0%	0,0%	0,0%
15-19	100,0%	0,0%	0,0%
Genel Toplam	94,4%	0,0%	5,6%

Kaynak: İPA 2015

İşyerlerinin yaşı ile açık işlerin aranma süresi kıyaslandığında açık işlerin çoğunluğunun 10-14 ve 15-19 yaş işyerlerine ait olduğu ve bu işyerlerinin açık işlerinin yüzde 100'ünün 0-30 gündür aradığı gözlemlenmiştir. 5-9 yaş arası işyerlerinin açık işlerini doldurmakta zorlandığı, yüzde 28,6'lık bir kısmının eleman teminini 0-30 gün süre ile karşılamaya çalıştığı, yüzde 71,4'ünün ise 90 günden fazla süre içerisinde aradığı görülmektedir.

Tablo 31: Meslek Gruplarına Göre Açık İşlerin Aranma Süresi

Meslek Grup	0-30 Gün	31-89 Gün	90 + Gün
Hizmet ve Satış Elemanları	100,0%	0,0%	0,0%
Nitelik Gerektirmeyen Meslekler	100,0%	0,0%	0,0%
Nitelikli Tarım, Ormancılık ve Su Ürünleri Çalışanları	0,0%	0,0%	100,0%
Tesis ve Makine Operatörleri Ve Montajcılar	100,0%	0,0%	0,0%
Genel Toplam	94,4%	0,0%	5,6%

Kaynak: İPA 2015

Meslek grupları ile açık işlerin aranma süreleri incelendiğinde; açık işlerin çoğunluğunun 0-30 günlük bir arama süresi içinde olduğu görülmektedir. Nitelikli Tarım, Ormancılık ve Su Ürünleri Çalışanları meslek grubunda ise arama süresinin 90 gün ve daha fazla olduğu görülmektedir. Nitelikli Tarım, Ormancılık ve Su Ürünleri Çalışanları meslek grubunda eleman ihtiyacının uzun süre aranması, bu meslekte yetişmiş eleman azlığından kaynaklanmış olabileceği düşünülebilir.

Temininde Güçlük Çekilen Meslekler

İşgücü Piyasası Araştırması kapsamındaki işyerlerine son bir yıl içerisinde hangi mesleklerde eleman temininde güçlük çektikleri de sorulmuştur. Bu bilgi işverenin açık işlerinin yanı sıra, karşılamakta güçlük çektikleri meslekleri içerdiği için önemli bir bilgidir. İşyerlerinin işgücü piyasasında eleman bulmada güçlük çektikleri meslekler işgücü piyasasının talep yapısı ile ilgili değerli bilgiler sunmaktadır.

Grafik 14: İşyerlerinin Eleman Temininde Güçlük Çekme Durumu

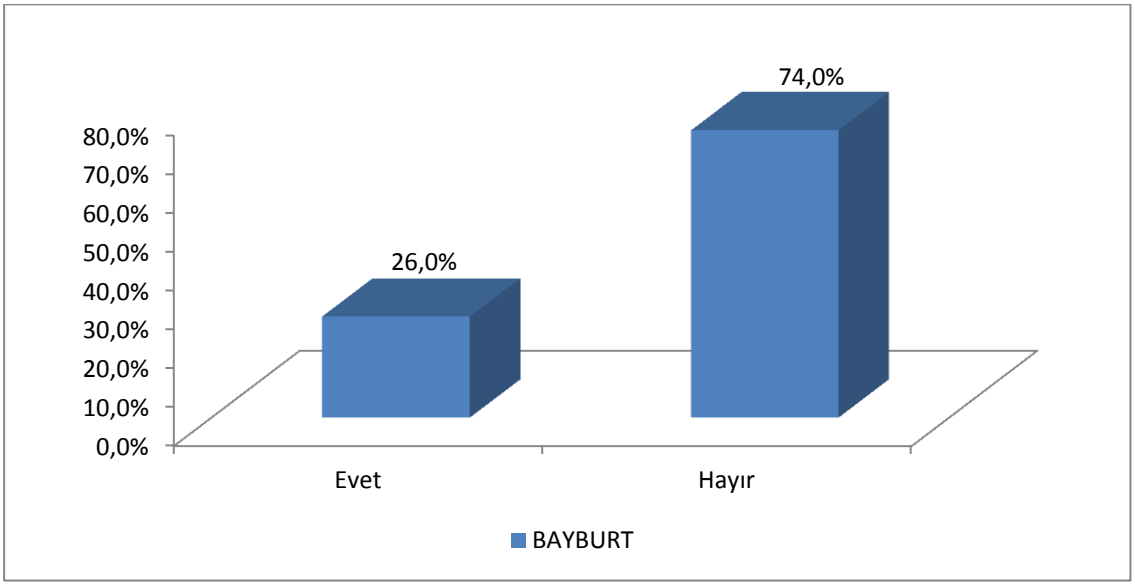

Kaynak: İPA 2015

Bayburt ilindeki işyerlerinin yüzde 26'lık kısım eleman temininde güçlük çekmektedir. Aynı oran Türkiye genelinde yüzde 26,9'dur. Bayburt ili eleman temini konusunda Türkiye geneli ile oldukça benzerdir. İşyerlerinin yanlızca yüzde 26'lık kısmının aradığı elemanı bulamaması Bayburt ilinde İŞKUR olarak verimli çalışmanın ve sosyo-kültürel yapının bir sonucu olarak görülebilir.

Tablo 32: Teminde Güçlük Çekilen Mesleklerin Sektörel Dağılımı

Sektör	10+		
	İşyeri Sayısı	TGM Bildiren İşyeri Sayısı	Oran
İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri	1	1	100,0%
Toptan ve Perakende Ticaret	24	15	62,5%
Mesleki, Bilimsel ve Teknik Faaliyetler	2	1	50,0%
İmalat	8	1	12,5%
İnşaat	25	3	12,5%
Ulaştırma ve Depolama	8	1	12,5%
Madencilik ve Taş Ocakçılığı	1	0	0,0%
Elektrik, Gaz, Buhar ve İklim. Üretimi ve Dağ.	2	0	0,0%
Konaklama ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri	4	0	0,0%
Finans ve Sigorta Faaliyetleri	1	0	0,0%
İdari ve Destek Hizmet Faaliyetleri	7	0	0,0%
Eğitim	2	0	0,0%
Genel Toplam	85	22	26,0%

Kaynak: İPA 2015

Eleman temininde güçlük çekilen Yüzde 26'lık kısım sektör bazında incelendiğinde, İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri yüzde 100'lük oranla birinci sırada yer alırken bu sektörü sırasıyla yüzde 62,5'lik oranla Toptan ve Perakende Ticaret, yüzde 50'lik oranla Mesleki, Bilimsel ve Teknik Faaliyetler sektörü takip etmektedir. Toplam olarak altı sektörde eleman temininde güçlük çekilmektedir. Eleman temininin güçlük çekildiği mesleklere yönelik İŞKUR tarafından işgücü yetiştirme programları düzenlenmesi bu sektörün sıkıntılarını gidermekte büyük önem taşımakla birlikte İŞKUR tarafından bu yönde çalışmalar yapılmaktadır.

2015 yılı İPA çalışması kapsamında ziyaret edilerek cevap alınan 10 ve daha fazla çalışanı olan işyeri sayısı, 2014 yılı İPA çalışmasında cevap alınan işyeri sayısından 3 işyeri eksik olarak karşımıza çıkmaktadır. Ancak bununla beraber söz konusu işyerlerinde temininde güçlük çektiğini belirten işyeri sayısında önemli oranda azalış gerçekleşmiştir. 2014 yılında işgücü temininde sıkıntı çektiğini belirten işyeri sayısı 88 iken 2015 yılında bu sayı 22 olarak dikkat çekmektedir. Diğer bir ifadeyle geçtiğimiz sene temininde güçlük çektiğini belirten her 4 işyerinden üç tanesi işgücü bulmakta artık güçlük yaşamamaktadır. Bu rakam oldukça önemli ve özverili bir çalışmanın ürünü olarak dikkat çekmektedir. Burada İŞKUR olarak kurum faktörünün önemi bir kez daha öne çıkmaktadır

Tablo 33: Meslek Gruplarına Göre Temininde Güçlük Çekilme ve Açık İş Sayısı

Meslek Grubu	Temininde Güçlük Çekilen Kişi Sayısı	Açık İş Eleman Sayısı
Hizmet ve Satış Elemanları	25	2
Sanatkârlar ve İlgili İşlerde Çalışanlar	17	0
Büro Hizmetlerinde Çalışan Elemanlar	11	0
Tesis ve Makine Operatörleri ve Montajcılar	6	30
Nitelik Gerektirmeyen Meslekler	4	52
Profesyonel Meslek Mensupları	4	0
Teknisyenler, Teknikerler ve Yardımcı Profesyonel Meslek Mensupları	4	0
Nitelikli Tarım, Ormancılık ve Su Ürünleri Çalışanları	2	5
Genel Toplam	73	89

Kaynak: İPA 2015

Temininde güçlük çekilen kişiler meslek grupları bazında irdelendiğinde Hizmet ve Satış Elemanları meslek grubunun 25 kişi ile birinci sırada olduğunu görmekteyiz. Bu meslek grubunu sırasıyla sanatkarlar ve igili işlerde çalışanlar 17 kişi ile, büro hizmetlerinde çalışan elemanlar 11 kişi ile takip etmektedir.

Açık işler meslek grubu bazında incelendiğinde ise nitelik gerektirmeyen meslekler ayrı tutulmak üzere tesis ve makine operatörleri ve montajcılar meslek grubunda 30 kişilik açık iş sayısı ile birinci sırada yer alırken bunu nitelikli tarım, ormancılık ve su ürünleri çalışanları 5 kişi ile takip etmektedir. İŞKUR tarafında temininde güçlük çekilen mesleklere yönelik çalışmalar yapılması, eleman temininde güçlük çekilen meslekleri azaltmaya yönelik önemli bir faktör olcaktır. Nitelikli

meslekler de Bayburt ilinin gerek nüfus potansiyeli, gerekse yetişmiş eleman sıkıntısı bir kez daha karşımıza çıkmaktadır.

Nitelik gerektirmeyen mesleklerde elemen temininde güçlük çekilme durumunun açık işlere göre düşük olması bir kez daha mesleki ve teknik eğitimin önemini ortaya çıkarmaktadır.

Bayburt ilinde meslek gruplarına göre açık iş oranları ile toplam çalışan sayısına temininde güçlük çekilen kişilerin oranlandığı temininde güçlük çekilme oranı Grafik 17'de beraber değerlendirilmiştir.

Grafik 15: Meslek Gruplarına Göre Temininde Güçlük Çekme ve Açık İş Oranı

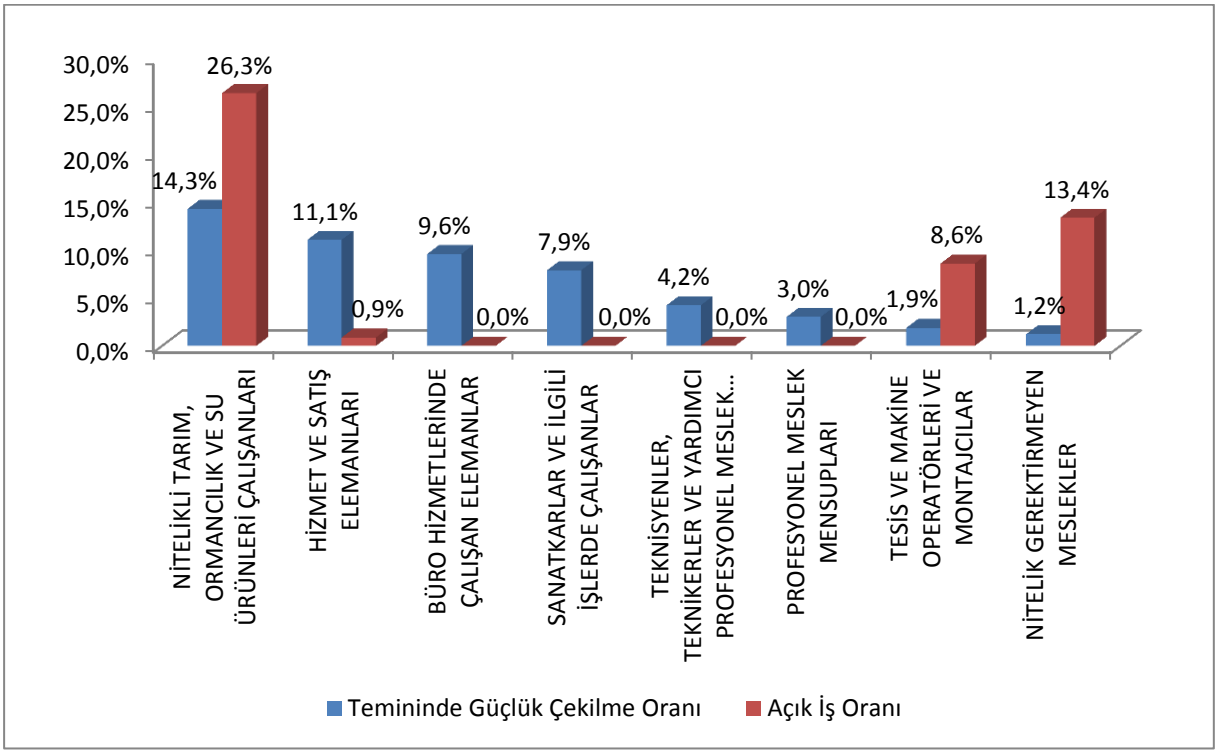

Kaynak: İPA 2015

2015 İPA çalışması sonuçlarına göre Bayburt'ta meslek gruplarına göre temininde güçlük çekme ve açık iş oranı değerlendirildiğinde, temininde güçlük çekilen meslek gruplarının açık iş oranlarına yansımadığı görülmektedir. Temininde güçlük çekilen birçok meslek grubunun açık iş oranının hiç olmaması dikkat çeken bir diğer husustur. Bu durum bize eleman temininde güçlük çeken işyerlerinin, eleman temini konusunda beklentilerinin karşılanmayacağı düşüncesiyle talepte bulunmadığını gösteren bir veri olarak düşünülebilir. Eleman temininde güçlük çekilen meslek gruplarına yönelik çalışmaların yapılması, işverenlerle daha iyi bir iletişim kurulması ve eleman temininde güçlük çekilen mesleklere yönelik yapılacak faaliyetler bu sorunun çözümünde önemli bir nokta olarak görülebilir.

2015 yılı İPA çalışması kapsamında Bayburt'ta eleman temininde en fazla güçlük çekilen meslekler tabloda gösterilmiştir.

Tablo 34: Teminde Güçlük Çekilen Meslekler

Meslek	Dağılım
Yer Hostesi	13,6%
Doğalgaz Tesisatçısı	7,1%
Kasiyer	6,8%
Satış Elemanı (Perakende)	6,8%
Şarküteri Ürünleri Satış Elemanı	6,8%
Pazarlamacı	5,5%
Plastik İşlemeci	5,5%
Beden İşçisi (İnşaat)	5,5%
Akaryakıt Satış Elemanı (Pompacı)	2,8%
Diğer	39,6%
Genel Toplam	100,0%

Kaynak: İPA 2015

Diğer meslekleri değerlendirme dışında bıraktığımızda Yer Hostesi mesleği yüzde 13,6'lık payla ilk sırada yer almaktadır. Sırasıyla Doğalgaz Tesisatçısı yüzde 7,1 ile ikinci sırada, Kasiyer, Satış Elemanı ve Şarküteri Ürünleri Satış Elemanı yüzde 6,8'lik oranla üçüncü sırada yer almaktadır. Bu meslekler Bayburt işgücü piyasasında eleman ihtiyacı olan ve eleman temininde güçlük çekilen mesleklerdir. Özellikle bu mesleklere yönelik aktif istihdam tedbirleri alınmalıdır.

Temininde güçlük çekilme nedenleri eleman temininde güçlük çekilen mesleklerde teşhisi doğru koyabilmemizi sağlamaktadır.

Grafik 16: Teminde Güçlük Çekilme Nedenleri

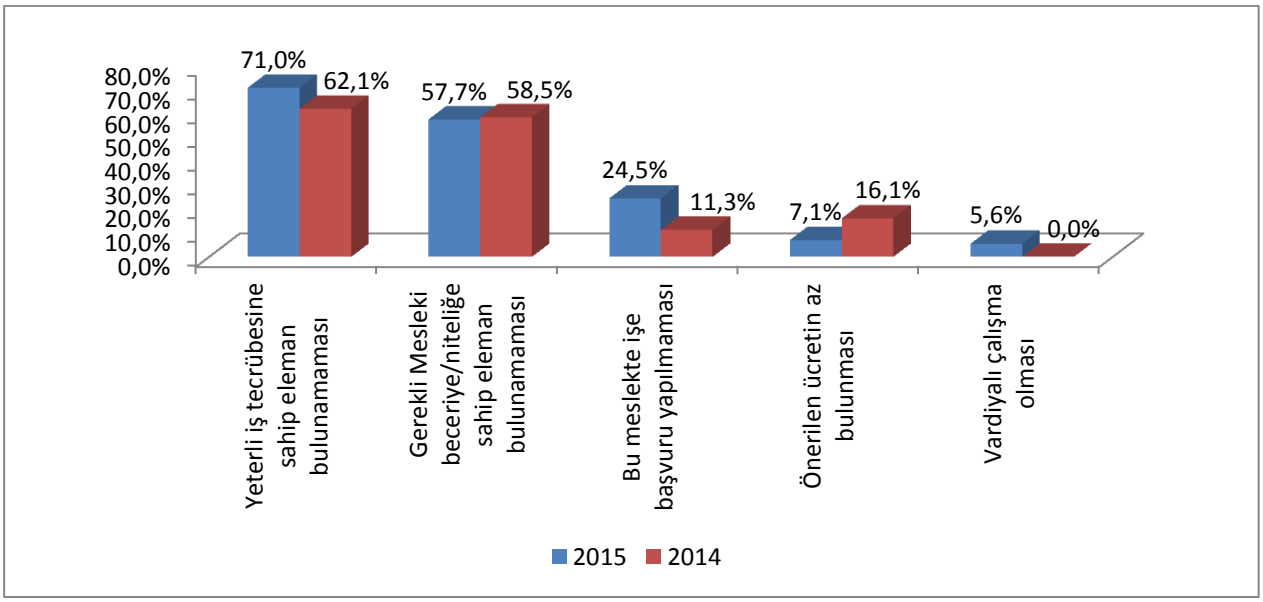

Kaynak: İPA 2015

2015 İPA çalışmasında işverenlere temininde güçlük çektikleri işgücü için;

- Bu Meslekte İşe Başvuru Yapılmaması,
- Gerekli Mesleki Beceriye/Niteliğe Sahip Eleman Bulunamaması,
- Yeterli İş Tecrübesine Sahip Eleman Bulunamaması,
- Çalışma Ortam ve Koşullarının Beğenilmemesi,
- Önerilen Ücretin Az Bulunması,
- Vardiyalı Çalışma Olması

nedenlerinden kendilerine uygun olanlarını seçmeleri istenmiştir. İşverenler tarafından doldurulan nedenler Grafik 18'de gösterilmiştir. Buna göre en yüksek oran, 2014 yılına göre 9 puanlık bir artışla "Yeterli İş Tecrübesine Sahip Eleman Bulunamaması" olarak karşımıza çıkmaktadır. 2014 yılında yüzde 62,1 olan oran 2015 yılında yüzde 71 olarak karşımıza çıkmaktadır. İkinci olarak ise ''Gerekli Mesleki Beceriye/Niteliğe Sahip Eleman Bulunamaması'' seçeneğini belirten işverenlerin oranı 2014 yılında yüzde 58,5 iken, bu oran 2015 yılında bir nebze düşerek yüzde 57,7 olmuştur. ''Önerilen Ücretin Az Olması'' seçeneğini belirten işverenler, 2014 yılına göre yaklaşık dokuz puan düşerek yüzde 7,1 olmuştur. ''Bu Meslekte İşe Başvuru Yapılmaması'' seçeneğini tercih eden işverenlerin oranında ise 2014 yılına göre 13 puanlık ciddi bir artış söz konusudur. Bu sonuçlar değerlendirildiğinde işveren açısından, işgücü piyasasında bazı sorunların çözümü için daha etkin bir yol izlenilmesi, hem işveren hem iş arayan açısından oldukça önemlidir.

Grafik 17: Teminde Güçlük Çekilme Nedenleri

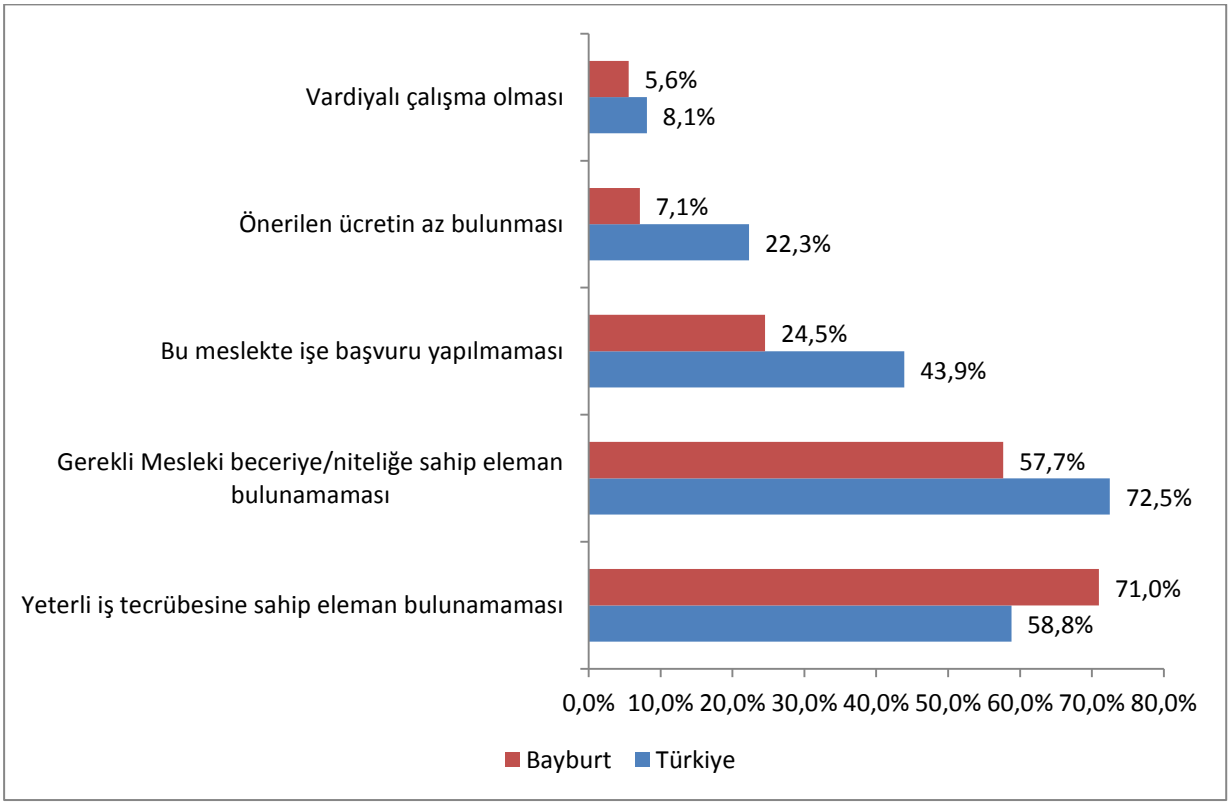

Kaynak: İPA 2015

İşgücü temininde güçlük çekme nedenleri Bayburt ve Türkiye genelinde değerlendirildiğinde ilk üç neden sıralamalar farklı olsa da nedenlerin aynı olduğu görülmektedir. Bununla beraber Bayburt'ta

işverenlerin Türkiye geneli işverenlerinden daha yüksek oranlarla "Yeterli İş Tecrübesine Sahip Eleman Bulunamaması" nedenini işaretlediği görülmektedir. Diğer nedenlerde ise Bayburt ili Türkiye genelinden daha düşük olduğu görülmektedir. Bayburt ilinin Türkiye geneli ile en fazla farklılaştığı neden ise ''Önerilen Ücretin Az Bulunması'' seçeneğinde karşımıza çıkmaktadır. Türkiye genelinde bu oran Bayburt ilinin yaklaşık olarak üç katı seviyelerinde olduğu görülmektedir. Bu durum Bayburt ili için olumlu olarak değerlendirilebilir.

Grafik 18: Teminde Güçlük Çekilme Nedenleri*

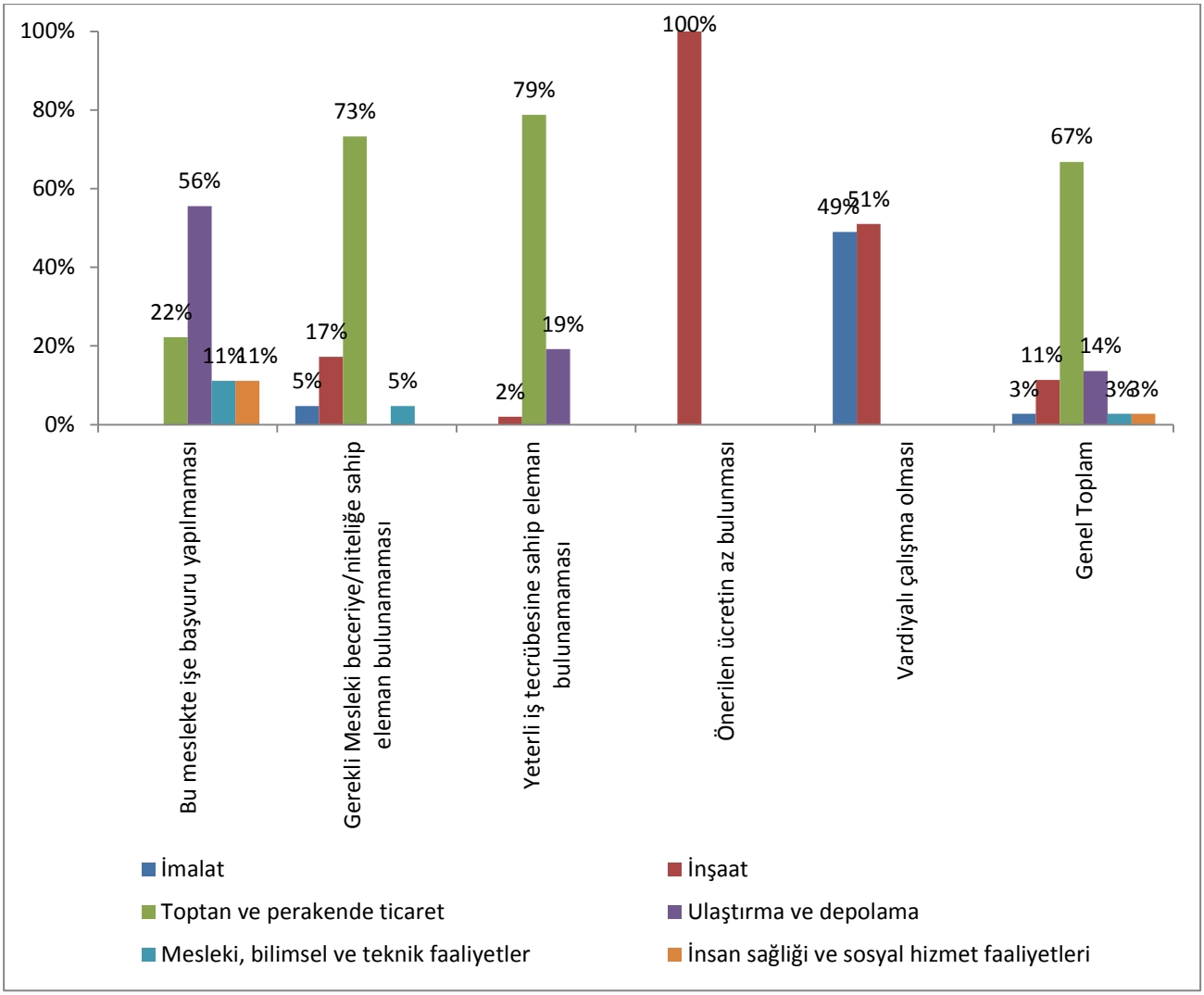

Kaynak: İPA 2015
*Grafikte Sektörler Temininde Güçlük Çekilen İşgücü Sayısına Göre Sıralanmıştır.

Temininde güçlük çekme nedenleri sektörler özelinde incelendiğinde; toptan ve perakende ticaret, sektöründe ilk iki sırayı "Yeterli İş Tecrübesine Sahip Eleman Bulunamaması" ve "Gerekli Mesleki/Beceriye Sahip Eleman Bulunamaması " nedenleri takip etmektedir. Ulaştırma ve Depolama sektöründe ise işgücü temininde güçlük çekme nedeni olarak ilk sırada "Bu Meslekte İşe Başvuru Yapılmaması" yer almaktadır. İnşaat sektöründe ise tek neden olarak "Önerilen Ücretin Az Bulunması" yer almıştır. "

Nedenler özelinde sektörler incelendiğinde; "Önerilen Ücretin Az Bulunması" nedenlerinin, özellikle İnşaat sektöründe faaliyet gösteren işverenler açısından işgücü temininde bir engel olarak görüldüğü

sonucu ortaya çıkmaktadır. Mesleki bilimsel ve teknik faaliyetler sektöründe ise ve "Gerekli Mesleki/Beceriye Sahip Eleman Bulunamaması " nedeni görülmektedir.

Tablo 35: Meslekler Bazında Teminde Güçlük Çekilme Nedenleri*

Meslekler	Bu Meslekte İşe Başvuru Yapılmaması	Gerekli Mesleki Beceriye/Niteliğe Sahip Eleman Bulunamaması	Yeterli İş Tecrübesine Sahip Eleman Bulunamaması	Önerilen Ücretin Az Bulunması	Vardiyalı Çalışma Olması
Yer Hostesi	100,0%	0,0%	100,0%	0,0%	0,0%
Doğalgaz Tesisatçısı	0,0%	100,0%	0,0%	100,0%	0,0%
Garson	40,0%	60,0%	60,0%	0,0%	0,0%
Kasiyer	0,0%	100,0%	100,0%	0,0%	0,0%
Satış Elemanı (Perakende)	0,0%	100,0%	100,0%	0,0%	0,0%
Şarküteri Ürünleri Satış Elemanı	0,0%	100,0%	100,0%	0,0%	0,0%
Pazarlamacı	0,0%	100,0%	100,0%	0,0%	0,0%
Plastik İşlemeci	0,0%	100,0%	100,0%	0,0%	0,0%
Beden İşçisi (İnşaat)	0,0%	100,0%	0,0%	0,0%	100,0%
Akaryakıt Satış Elemenı (Pompacı)	0,0%	0,0%	100,0%	0,0%	0,0%
Pasacı (Ekmek)	0,0%	0,0%	100,0%	0,0%	0,0%
Tarım İşçisi-Karma Çifçilik (Bitkisel Üretim ve Hayvan Yetiştiriciliği)	100,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Taş ve Tuğla Duvarcısı/Yapı Duvarcısı	0,0%	0,0%	100,0%	0,0%	0,0%
Lastik-Cant Montaj İşçisi	0,0%	100,0%	100,0%	0,0%	0,0%
Sıvacı	0,0%	0,0%	100,0%	0,0%	0,0%
Mobilya Satış Elemanı	0,0%	100,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Beton Direk Kalıp Hazırlama İşçisi	0,0%	0,0%	100,0%	0,0%	0,0%
Muhasebeci	100,0%	100,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Satış Destek Elemanı (Mörş)	0,0%	0,0%	100,0%	0,0%	0,0%
Mobilya Montaj İşçisi	0,0%	100,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Hamurkar	0,0%	100,0%	0,0%	0,0%	100,0%
Müzisyen	0,0%	0,0%	100,0%	0,0%	0,0%

Hayvan Bakısıcı	**100,0%**	**0,0%**	**0,0%**	**0,0%**	**0,0%**
Ön Muhasebeci	**0,0%**	**0,0%**	**100,0%**	**0,0%**	**0,0%**

Kaynak: İPA 2015

*Meslekler Temininde Güçlük Çekilen İşgücü Sayısına Göre Sıralanmıştır.

Temininde güçlük yaşanan mesleklerin başında yer alan Yer Hostesi mesleğinde teminde güçlük yaşanmasının sebebi işe başvuru yapılmaması ve yeterli iş tecrübesine sahip eleman bulunmaması olarak yansımıştır. Garson mesleğinde ise göze çarpan nedenler yüzde 40 ile bu meslekte başvuru yapılmaması, yüzde 60 ile gerekli mesleki beceriye sahip eleman bulunamaması, yine yüzde 60 civarında ise yeterli iş tecrübesine sahip eleman bulunamaması nedenleri gösterilmiştir.

İşgücü piyasasına bu mesleklerde eleman yetiştirilmesi veya bu mesleklerde olan işgücünün yeterliliklerinin geliştirilmesi karşılanamama sorununu hafifletebilecektir.

Özellikle en çok yeterli iş tecrübesine sahip eleman bulunamaması nedeni görülmektedir. Tecrübe kazandırma amaçlı işbaşı eğitim programları bu karşılanamama sorununu çözebilecektir.

Tablo 36: İŞKUR Hizmetlerinden Faydalanma Durumuna Göre Eleman Temininde Güçlük Çekme Durumu

İŞKUR Hizmetleri	Temininde Güçlük Çeken İşyeri	Temininde Güçlük Çekmeyen İşyeri
Eleman Talebi	93%	85%
İEP	86%	70%
İşveren Danışmanlığı	21%	4%
Kurs	7%	11%

Kaynak: İPA 2015

Raporun bu kısmında İŞKUR hizmetlerinden faydalanan işyerleri temininde güçlük çekme durumlarına göre incelenmiştir. Buna göre işgücü temininde güçlük çeken işyerleri, güçlük çekmeyen işyerlerine göre işbirliği kapsamında açılan kurslar dışında, işbaşı eğitim programları, işveren danışmanlığı ve eleman talebi hizmetlerinden daha yüksek oranda faydalandığı görülmektedir.

Vardiyalı çalışma yapılan işyerlerinde eleman temininde güçlük çekilme durumları analiz edildiğinde, sadece toptan ve perakende ticaret sektöründe eleman temininde güçlük çekildiği göze çarpmaktadır.

Vardiyalı çalışma yapılan işyerlerinde eleman temininde güçlük çekme oranı vardiyalı çalışma yapılmayan işyerlerine göre daha düşüktür. Ancak bu durum her sektör için söz konusu değildir. Sektörler arasında farklılaşmalar görülmektedir.

Vardiyalı çalışma yapılan ve eleman temininde güçlük çeken işyerlerinin neden eleman temininde güçlük çektiğine ilişkin bilgiler Grafik 19'de sunulmuştur.

Grafik 19: Vardiyalı Çalışma Yapılan İşyerlerinin Eleman Temininde Güçlük Çekme Nedenleri

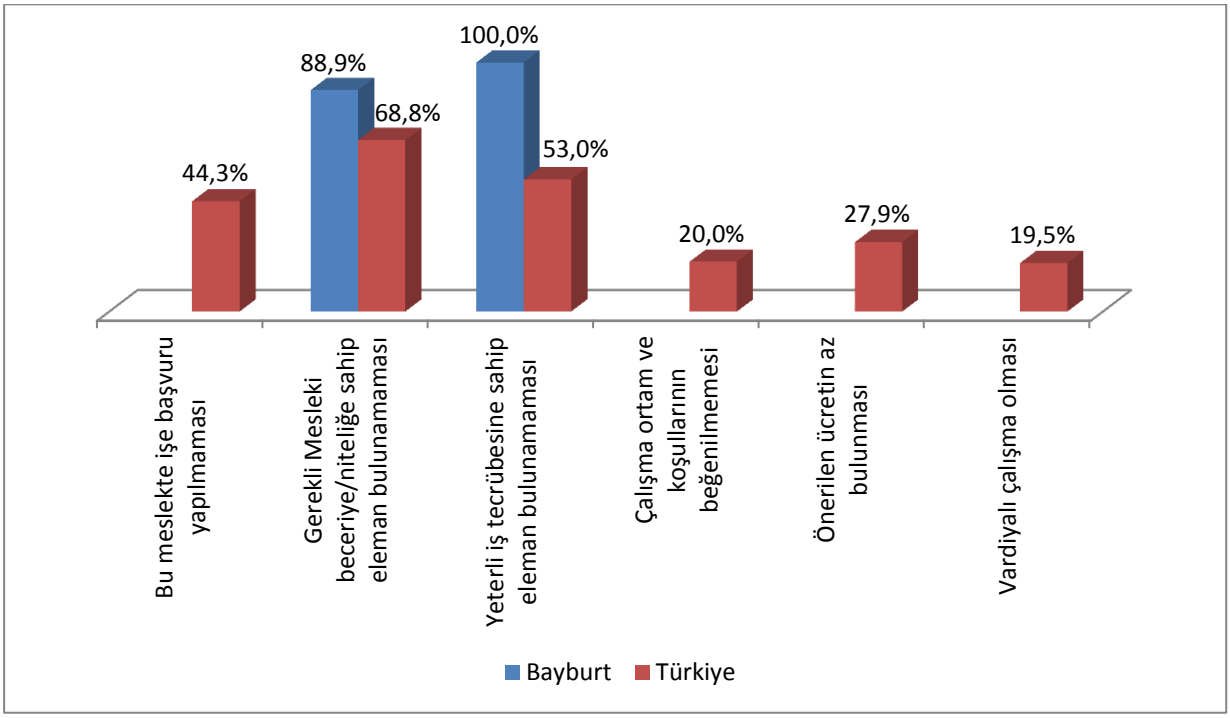

Kaynak: İPA 2015

Vardiyalı çalışma yapılan işyerleri ağırlıklı olarak Yeterli İş Tecrübesine Sahip Eleman Bulunamaması noktasında sıkıntı çektiklerini bildirmişlerdir. Daha sonra sırası ile Gerekli Mesleki Beceri/Niteliğe Sahip Eleman Bulunamaması gelmiştir. Vardiyalı çalışmada eleman sıkıntısı konusunda Bayburt ili ile Türkiye genelinde de ilk iki neden aynı iken Bayburt ilinde diğer nedenler yer almamaktadır.

Vardiyalı çalışma yapma konusunda Bayburt ile Türkiye geneli ayrışmaktadır. Bunun en büyük nedeni Bayburt ilinde vardiyalı çalışmanın yok denecek kadar az olması nedeni gösterilebilir.

Bayburt ilinde ayrıca ihracat yapan sadece toptan ve perakende ticaret sektörü mevcuttur, bu sektörde iki meslek grubunda eleman temininde güçlük çekildiği görülmektedir.

İhracat yapan işyeri sayısı Bayburt ilinde oldukça düşük olduğu için eleman temininde güçlük çekilen mesleklere yönelik bir çalışma yapılarak bu sorunun çözüleceği düşünülmektedir.

İhracat yapan ve eleman temininde güçlük çeken işyerlerinin neden eleman temininde güçlük çektiğine ilişkin bilgiler Grafik 20'de sunulmuştur.

Grafik 20: İhracat Yapan İşyerlerinin Eleman Temininde Güçlük Çekme Nedenleri

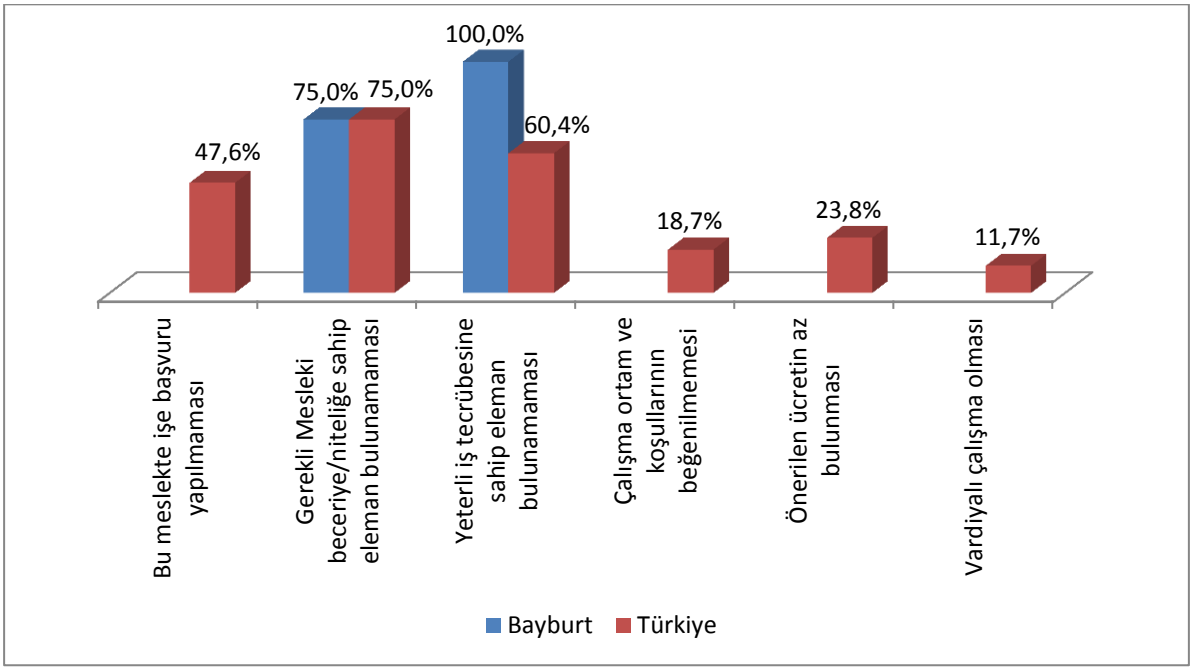

Kaynak: İPA 2015

İhracat yapan işyerleri ağırlıklı olarak Gerekli Mesleki Beceri/Niteliğe Sahip Eleman Bulunamaması noktasında sıkıntı çektiklerini bildirmişlerdir. Daha sonra ise Yeterli İş Tecrübesine Sahip Eleman Bulunamaması gelmiştir. İhracat yapan işyerleri Gerekli Mesleki Beceri/Niteliğe Sahip Eleman Bulunamaması noktasında Türkiye geneli ile Bayburt ili yüzde 75 ile aynı orana sahiptir. Yeterli iş tecrübesine sahip eleman bulunamaması noktasında ise Bayburt ilinde yüzde 100 Türkiye genelinde ise yüzde 60,4'lük oran dikkat çekmektedir.

Part-time çalışanı olan Bayburt ilindeki işyerlerinde eleman temininde güçlük çekilmediği görülmektedir. Part-time yani kısmi zamanlı çalışanlar Bayburt ilinde yüzde 10'luk bir orana sahiptir. Bu durum, hem part-time çalıştıran sektör sayısının kısıtlı olması, hem de üniversitenin Bayburt ilinde etkisi ile şehirde part-time çalışabilecek eleman arzının yüksek olduğu sonucuyla ilişkilendirilebilir.

İstihdam Artış/Azalış Beklentisi

İşgücü Piyasası Araştırması kapsamındaki işverenlerin işyerlerindeki istihdamı gelecek dönemlerde ne kadar artırmayı veya azaltmayı planladıklarına ilişkin tahminleri derlenmiştir. Bu kapsamda işverenlere 2016 yılı Mart-Nisan döneminin öngören istihdam artış ya da azalışına ilişkin tahminleri alınmıştır. İşverenlerin şu an ki mevcut istihdamlarını esas alarak dört seçenekli bir yanıtlama vermeleri talep edilmiştir. Buna göre mevcut istihdam işverenin öngörüsüne göre ya artış gösterecek ya azalacak ya da değişmeyecektir. Bu üç seçeneğin dışında işverenin fikrim yok söyleme seçeneği de mevcuttur.

İşyerlerinin çalışma biçimlerine göre diğer bir anlamda özelliklerine göre net istihdam değişim oranları tabloda gösterilmiştir.

Tablo 37: İşyerlerinin Çalışma Biçimine Göre Net İstihdam Değişim Oranları

İşyerinin Çalışma Biçimi	NİDO
Vardiyalı Çalışma Yapan İşyerleri	0,0%
İhracat Yapan İşyerleri	-8,3%
Part-time Çalışanı Olan İşyerleri	0,0%
Genel Toplam	7,9%

Kaynak: İPA 2015

Bayburt vardiyalı çalışma yapılan işyerlerinde ve part-time çalışanı olan işyerlerinde mevcut istihdamın artacağı beklenmemektedir. İhracat yapan işyerlerinde yüzde 8,3 oranında istihdam azalışı beklenmektedir. İl genelinde istihdam artış beklentisi yüzde 7,9'dir. Part-time çalışanı olan işyerlerinde Bayburt ili Türkiye ortalamasının altındadır.

Sektörlere göre Net İstihdam Değişimi incelendiğinde istihdam azalışı beklenen sektör olmadığı görülmektedir. Aynı tabloyu Türkiye geneli için incelediğimizde sadece eğitim sektöründe istihdam azalışı beklendiğini diğer sektörlerde ise istihdam artışı beklendiği görülmektedir.

Tablo 38: Sektörler İtibariyle Net İstihdam Değişimi ve Oranları

Sektörler	Net İstihdam Değişimi	Net İstihdam Değişim Oranı
İmalat	55	40,1%
İnşaat	36	16,7%
Toptan Ve Perakende Ticaret	17	5,2%
Ulaştırma Ve Depolama	10	3,5%
İdari Ve Destek Hizmet Faaliyetleri	1	0,3%
Elektrik, Gaz, Buhar Ve İklimlendirme Üretimi Ve Dağıtımı	0	0,0%
Eğitim	0	0,0%
Mesleki, Bilimsel Ve Teknik Faaliyetler	0	0,0%
İnsan Sağlığı Ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri	0	0,0%
Konaklama Ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri	0	0,0%
Madencilik Ve Taş Ocakçılığı	0	0,0%
Finans Ve Sigorta Faaliyetleri	0	0,0%
Genel Toplam	119	7,9%

Kaynak: İPA 2015

Bayburt ilinde, imalat, inşaat, toptan ve perakende ticaret, ulaştırma ve depolama ve idari ve destek hizmet faaliyetleri olmak üzere beş sektörde artış beklentisine rağmen diğer sektörlerde herhangi bir değişiklik beklenmemektedir. En fazla istihdam değişimi yüzde 40,1 ile imalat sektöründe, en az istihdam değişimi ise yüzde 0,3 oran ile idari ve destek hizmet faaliyetlerinde görülmektedir. İmalat sektöründe 55 kişilik istihdam artışı idari ve destek hizmet faaliyetlerinde ise bir kişi istihdam artışı beklenmektedir.

Türkiye genelinde de ilk sırada İnşaat sektörü bulunurken daha sonra Bilgi ve İletişim ile Mesleki, Bilimsel ve Teknik Faaliyetler sektörleri gelmektedir..

Meslek gruplarına göre net istihdam değişimlerine baktığımızda istihdam azalışı beklenen iki meslek grubu bulunmaktadır. Türkiye genelinde ise tüm meslek gruplarında istihdam artışı beklenmektedir.

Tablo 39: Meslek Grupları İtibariyle Net İstihdam Değişim Oranları

Meslek Grupları	Net İstihdam	Net İstihdam Değişim
Sanatkarlar Ve İlgili İşlerde Çalışanlar	47	21,7%
Nitelik Gerektirmeyen Meslekler	37	11,0%
Büro Hizmetlerinde Çalışan Elemanlar	11	9,5%
Tesis Ve Makine Operatörleri Ve Montajcılar	22	6,9%
Hizmet Ve Satış Elemanları	11	4,9%
Profesyonel Meslek Mensupları	1	0,8%
Teknisyenler, Teknikerler Ve Yrd.cı Profesyonel Mslk	0	0,0%
Yönetici	-5	-10,6%
Nitelikli Tarım, Ormancılık Ve Su Ürünleri Çalışanları	-5	-35,7%
Genel Toplam	**119**	**7,9%**

Kaynak: İPA 2015

Bayburt ilinde yönetici ve nitelikli tarım, ormancılık ve su ürünleri meslek gruplarında istihdam azalışı beklenmektedir. Meslek gruplarında ise yedi meslek grubunda istihdam artışı beklenmektedir. En fazla istihdam artışı beklenen meslek grubu sanatkarlar ve ilgili işlerde çalışanlarda olduğu görülmektedir. En az istihdam artışı beklenen meslek grubu ise yüzde 1'lik oranla profesyonel meslek mensuplarında olduğu görülmektedir. İstihdam azalışı beklenen meslek grupları incelendiğinde dönemin mevsimsel şartlarının bu değişimde önemli olduğu düşünülmektedir.

Meslek gruplarına net istihdam değişim oranları açısından baktığımızda sıralamanın başında beden işçisi olduğu görülmektedir. Beden işçisini sırasıyla fırın işçisi, ve sıvacı mesleği takip etmektedir. Net istihdam azalışı beklenen mesleklerde ise ilk üç sırayı yönetici, hayvan bakıcısı ve plastik işlemeci meslekleri almaktadır.

Türkiye genelinde de en yüksek oranda sanatkârlar ve ilgili işlerde çalışanlar meslek grubunda istihdam artışı beklenmektedir. Daha sonra tesis ve makine operatörleri ile hizmet ve satış elemanları gelmektedir. Bayburt ilinde en fazla istihdam artışı beklenen sektörün İnşaat olması ayrıca inşaat sektörüne bağlı tesislerin faaliyete geçmesi, bu meslek gruplarında artış beklenmesinin en büyük nedeni olarak görülebilir.

Tablo 40: Net İstihdam Artışı ve Azalışı Beklenen İlk 3 Meslek

Net istihdam Artışı Beklenen Meslekler	Net İstihdam Azalışı Beklenen Meslekler
Beden İşçisi (Genel)	Yönetici (Perakende Ticaret)
Fırın İşçisi (Tuğla, Kiremti vb. İnşaat Elemanları)	Hayvan Bakıcısı
Sıvacı	Plastik İşlemeci

Kaynak: İPA 2015

En fazla istihdam artışı beklenen meslekler ile en fazla istihdam azalışı beklenen mesleklerin içerisinde İnşaat sektörüne ait mesleklerin ağırlığı dikkat çekicidir. İstihdam azalışı beklenen mesleklerin daha fazla eğitim gerektiren meslekler olması yine dikkat çekicidir. Hayvan bakıcısı mesleğindeki istihdam azalışı beklentisinin nedeni olarak hava koşullarının iyileşmesi neticesinde hayvanların kapalı alanlarda bakımının azalması olarak değerlendirilebilir.

Mesleklerdeki istihdam artışı veya azalışının olacağının bilinmesi işgücü piyasasının hareketliliğinin sağlanması açısından önemli bir analizdir. Bu çalışma ile doğru ve kalıcı istihdamın sağlanmasına ve kaynakların verimli kullanılmasına rehberlik ve veri kaynağı teşkil etmek amaçlanmaktadır.

Net istihdam artışı veya azalışı beklenen meslekler işyerlerinin özelliklerine göre değişiklik göstermektedir.

Örneğin net istihdam artışı beklenen ilk meslek beden işçisi olmasına rağmen vardiyalı çalışma ve ihracat yapılan işyerlerinde ise plastik işlemeci mesleği dikkat çekmektedir.

Bu çalışma bize işyerlerinin özelliklerine göre ihtiyaçları doğrultusunda istihdam artışı veya azalışı beklenen mesleklerin değişebileceğini diğer bir deyişle ihtiyacın mesleğe yansıyacağını göstermektedir.

İstihdam artış/azalış beklentisi bölümünde buraya kadar istihdam artış/azalış beklenen kişi sayısına ve özelliklerine ilişkin veriler sunulmuştur. Bu tabloda ise istihdam artışı/azalışı bekleyen veya fikri olmayan işyerlerine ilişkin verilere yer verilecektir.

Tablo 41: Sektörlere Göre İstihdam Artış/Azalış Beklentisi

Sektörler	İstihdam Artışı %	İstihdam Azalışı %	İstihdam Değişmeyecek	Fikrim Yok %
Toptan Ve Perakende Ticaret	29,2%	8,3	29,2%	33,3%
İdari Ve Destek Hizmet Faaliyetleri	14,3%	0,0%	28,6%	57,1%
İmalat	12,5	0,0%	25,0%	62,5%
Ulaştırma Ve Depolama	4,2%	0,0%	50,0%	37,5%
İnşaat	0,0%	0,0%	4,2%	91,7%
Madencilik Ve Taş Ocakçılığı	0,0%	0,0%	100,0%	0,0%
Elktrk, Gaz, Buhar Ve İklim. Üretim Ve Dağıtım	0,0%	0,0%	50,0%	50,0%
Konaklama Ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri	0,0%	0,0%	50,0%	50,0%
Finans Ve Sigorta Faaliyetleri	0,0%	0,0%	100,0%	0,0%
Mesleki, Bilimsel Ve Teknik Faaliyetler	0,0%	0,0%	50,0%	50,0%
Eğitim	0,0%	0,0%	100,0%	0,0%
İnsan Sağlığı Ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
Genel Toplam	13,0%	2,4%	28,3%	56,4%

Kaynak: İPA 2015

Sektörlere göre Bayburt'taki işverenlerin istihdam artışı-azalışı beklediği ya da değişiklik olmayacağını belirttiği ya da fikrim yok diye bahsettiği işyeri oranları Tablo 42'de görülmektedir.

Araştırma kapsamına giren Bayburt'taki işyerlerinin yaklaşık yüzde 56,4'ünün geleceğe ilişkin bir fikri veya öngörüsü bulunmamaktadır. Türkiye genelinde ise bu oran yaklaşık yüzde 42'dir. Yine Bayburt ilinde işyerlerinin yaklaşık yüzde 28,3'ünün istihdamının değişmeyeceğini belirtirken bu oran

Türkiye genelinde yüzde 38,6'dır. Bayburt ilinde yüzde 13'lük kısım istihdamlarının artacağını tahmin ederken sadece yüzde 2,4'ü istihdamlarında azalış beklentisi içindedir. Türkiye genelinde ise yüzde 16,4'ü istihdam artışı beklerken, yüzde 3,2'si istihdam azalışı beklemektedir.

Bayburt ilinde işverenlerin istidam konusunda uzun vadeli, planlı çalışmalar yapması, istihdam konusunda daha net öngörüleri olabilmesi için önemli olduğu düşünülmektedir. Bayburt ilinde istihdam azalışının düşük seviyede olması Bayburt ili için olumlu bir durum olarak değerlendirilse de, istihdam artışı konusunda bir belirsizliğin olduğu kaçınılmazdır.

Sektörel olarak bakıldığında ise; Bayburt ilinde en yüksek oranda istihdam artışı bekleyen sektör, yüzde 29,2 ile Toptan ve Perakende sektörü iken, istihdam azalışı bekleyen tek sektörün yine aynı sektör olduğu dikkat çekmektedir.

SONUÇ

Bayburt İli İşgücü Piyasası Analizi raporunun temel yaklaşımı işsizliğin azaltılması ve istihdamın artırılmasına yönelik politikaların geliştirilmesine yardımcı olmaktır. Bu kapsamda 10 ve üzeri çalışanı olan 85 işyeri ile yüzyüze görüşmeler yapılmış ve analiz edilmiştir. Bu doğrultuda ele alınacak temel husus işgücü arzı ve talebi arasındaki eşleşmeme, diğer bir ifade ile dengesizliktir. Dengesizliği ortaya çıkartabilmek için ilin işgücü arz ve talep yapılarının birlikte ele alınarak analiz edilmesi gerekmektedir.

Talep boyutunun tespiti için özel bir araştırma düzenlenmesine rağmen bu araştırmanın da kısıtları mevcuttur. En önemli kısıt araştırmanın temelini oluşturan adres listesinden kaynaklanmaktadır. Adres listesi yakın zamanlarda güncelleştirilmesine ve araştırma 10+ çalışanı olan işyerlerini kapsayacak şekilde düzenlenmesine rağmen, 1-9 çalışanı olan işyerlerine ciddi oranda kayma ile karşılaşılmıştır. 10+ işyerlerinden 1-9'a kayma, 10 kişiden az çalışanı olan işyerlerinin de büyüme olasılığının olduğunu ortaya koymaktadır, fakat bu olasılığı ölçebilecek veri seti mevcut değildir.

Araştırmanın diğer bir kısıt da işverenlerden mesleklere ilişkin yeterli bilgiyi ayrıntılı almada problem yaşanmasıdır. Bu durum özellikle kendini beden işçiliği mesleğinde yoğun olarak hissettirmektedir. İşverenlerin genel eğilimi temizlik, taşıma ve inşaat işlerine yönelik meslekleri tek bir kalem altında, beden işçisi olarak bildirmeleridir. Mesleklere yönelik diğer bir kısıt ta Meslekler Sözlüğünde bazı mesleklerin tanımlanmasındaki eksikliklerdir. Bazı meslekler Sözlükte yer almamaktadır.

Tüm bu kısıtlara rağmen gerçekleştirilen Talep Araştırması bu güne kadar tüm iller itibariyle karşılaştırmaya imkân sağlayacak şekilde standartlaştırılmış bir araştırmadır ve zengin bir bilgi tabanına sahiptir.

İlde çalışabilir yaştaki nüfusun eğitim seviyesi Türkiye ortalamasından daha düşüktür. Çalışabilir yaştaki nüfusun ağırlıklı kısmını lise altı eğitimliler oluşturmaktadır. Kadınlar arasında özellikle diplomasızlık durumu erkeklere göre çok daha yaygındır. Ancak kadınlarda eğitim durumunun artmasıyla istihdamın orantılı olarak arttığı bariz bir şekilde görünmekteyken bu yapının işgücü piyasasını derinden etkilemesi kaçınılmazdır. Eğitim oranlarının düşüklüğü işgücü piyasasına girişi zorlaştırmaktadır. Bayburt ilinde nüfusun kırsal alandaki çoğunluğu tarım sektöründe ücretsiz çalışmayı da beraberinde getirmekte ve bu durum istihdam oranını Türkiye'den daha yüksek çıkarmakta ve işsizliği de perdelemektedir.

KAYNAKÇA

Ekonomi Bakanlığı İstatistikleri

İŞKUR, İstatistik Yıllıkları

Kalkınma Bakanlığı İstatistikleri

MEB, İstatistik Yıllıkları

SGK, Aylık İstatistik Bülteni

TOBB İstatistikleri

TÜİK, Adrese Dayalı Nüfus İstatistikleri

TÜİK, Hanehalkı İşgücü Anketleri

DPT (2007) Dokuzuncu Kalkınma Planı (2007-2013) İşgücü Piyasası, Özel İhtisas Komisyonu Raporu, Devlet Planlama Teşkilatı, Ankara.

EKLER

Ek 1- 2015 Yılı İşgücü Piyasası Araştırması İşyeri Bilgi Formu

İŞKUR 2015 YILI İŞGÜCÜ PİYASASI ARAŞTIRMASI

2015 YILI İPA İŞYERİ BİLGİ FORMU

Sayın İşyeri Yetkilisi,
Türkiye İş Kurumu (İŞKUR) tarafından gerçekleştirilecek olan işgücü piyasası araştırması ile ilimizde istihdam ve işsizlik sorununun çözümü için işgücünün yapısı, sektörler bazında personel, eğitim, nitelik vb. ihtiyaçlarının belirlenmesine yönelik bilgi derlenmesi amaçlanmaktadır.

Bilgi Verme ve Gizlilik

1- Kurum ve kuruluşlardan alınan bu bilgiler, yalnızca istatistiksel çalışmalarda kullanılmak amacıyla toplanmakta olup, gizliliği 4904 sayılı Türkiye İş Kurumu Kanunu ile teminat altına alınmıştır. Kanun uyarınca sizden alınan bu bilgilerden şahsınıza özel olanlar; idari, adli ve askeri hiçbir organ, makam, merci veya kişiye verilemez, istatistik amacı dışında kullanılamaz.

2- 4904 sayılı Türkiye İş Kurumu Kanunu'nun 21 inci maddesi gereğince Kurum tarafından, kamu ve özel kesim işyerlerinden iş ve işgücü konularında bilgi istenildiğinde, belirtilen süre içinde bilgi verilmesi zorunludur. Bildirim yükümlülüğüne aykırı hareket eden özel kesim işyerlerine (3.350 TL) üçbinüçyüzelli Türk Lirası İdari Para Cezası verilir.

3- İşverenlerden toplanan bilgiler, Kurum hizmetlerinden başka amaçla kullanılamaz. İkinci fıkraya aykırı davrananlar hakkında Türk Ceza Kanunu'nun 136 ncı maddesi hükümleri uygulanır.

Kapsam

İşyeri Bilgi Formunun, işyeri sahibi veya ortakları, insan kaynakları, personel, işyeri veya muhasebe müdürleri tarafından doldurulması önerilmektedir. Yukarıdaki açıklamalar doğrultusunda bilgi formunu doldurarak verdiğiniz bilgiler ve çalışmaya yapmış olduğunuz katkılardan dolayı teşekkür eder, saygılar sunarız.

İŞYERİ BİLGİLERİ

SGK İşyeri Sicil Numarası :.....

Örnek No :.....

İşletmenin Yasal Unvanı :.....

1

ADRES BİLGİLERİ

İL /İLÇE :.....

MAHALLE :.....

Cadde/Sokak :.....

İÇ/DIŞ KAPI NO :.....

TELEFON/FAKS/E-POSTA :.....

FORMU CEVAPLAYAN İŞYERİ YETKİLİSİNİN

Adı-Soyadı:..... Unvanı :

Tarih ....:..... Telefonu :

E-Posta ....:..... İmza/Kase:

Bu kısım Çalışma ve İş Kurumu İl Müdürlüğü'nde Bilgi Formunun uygulamasından sorumlu olan "kamu görevlilerince" doldurulacaktır.

BU İŞYERİ BİLGİ FORMU ZİYARETÇİ VE KOORDİNATOR EL KİTABI OKUNDUKTAN SONRA UYGULANMIŞ VE VERİ GİRİŞİ ZİYARETÇİ VE KOORDİNATÖR EL KİTABINA UYGUN YAPILMIŞTIR. ARZ EDERİM.

	ZİYARETÇİ	KONTROLÖR	VERİ GİRİŞ PERSONELİ
Adı-Soyadı			
Tarih-İmza			

1) İşyerinizin kuruluş tarihini yıl olarak belirtiniz.

……

2) İŞKUR'un hizmetlerinden faydalanıp faydalanmadığınızı belirtiniz.

(Cevabınız Hayırsa 4. Soruya geçebilirsiniz)

Evet ☐ Hayır ☐

(……. Yılından bu yana)

3) İŞKUR'un hangi hizmetlerinden faydalandığınızı belirtiniz.

(Birden fazla seçenek işaretlenebilir)

Eleman Talebi ☐ İşbaşı Eğitim Programları ☐ Çalışanlara Yönelik Eğitim ☐

İşbirliği ile Mesleki Eğitim (Kurs) ☐ Kısa Çalışma Ödeneği ☐

Mevzuat Danışmanlığı ☐ İşveren Danışmanlığı ☐

4) İşyerinizde vardiyalı çalışma yapılıp yapılmadığını belirtiniz.

Evet ☐ Hayır ☐

5) İşyerinizde ihracat yapılıp yapılmadığını belirtiniz.

Evet ☐ Hayır ☐

6) İşyerinizde kısmi (part-time) çalışmanın var olup olmadığını belirtiniz.

Evet ☐ Hayır ☐

BÖLÜM I-MEVCUT İSTİHDAM

7) İşyerinizde çalışmakta olan mevcut personeli fiilen yaptıkları işlere göre sıralayınız?

Yapılan iş (Örnek; mimar, ziraat mühendisi, harita teknikeri, buldozer operatörü, sekreter, taşıma işçisi vb.)	Kadın Çalışan Sayısı	Erkek Çalışan Sayısı	Toplam Çalışan Sayısı
TOPLAM			

BÖLÜM II-AÇIK İŞLER 8)Şu an işyerinize herhangi bir yolla eleman arıyor musunuz? 8.1)Eleman aramıyoruz ☐ ⇨ 9.Soruya geçiniz.

Eleman Aranılan Meslekler	Toplam Açık İş Sayısı	Talep Edilen Asgari Eğitim Düzeyi 1. Çıraklık 2. Lise altı 3. Genel lise 4. Meslek L. 5. Meslek yüksekokulu 6. Lisans 7. Lisansüstü 8. Fark etmez	Açık isiniz icin asağıdaki seçeneklerden hangisini tercih edersiniz? 1. Kadın 2. Erkek 3. Fark etmez			Talep Edilen Beceriler* 1. Bilgisayar kullanımı 2. Fiziki ve bedensel yeterlilik 3. Hesap yapabilme (Analitik beceri) 4. İletişim ve ifade yeteneği 5. Proje tabanlı çalışma 6. Satış ve pazarlama becerisi 7. Sorun çözme ve inisiyatif alabilme 8. Takım çalışması 9. Yabancı Dil 10. Yeterli mesleki/teknik bilgi ve tecrübe			İlgili meslekteki acık isinizi hangi yolla arıyorsunuz** 1. Akraba-Eş Dost 2. Gazete-İlan, vb. 3. İnternet-Sosyal Medya 4. İŞKUR aracılığıyla 5. Özel İstihdam Büroları			Açık İşinizi Ne Kadar Süredir Arıyorsunuz?		
			1	2	3	1	2	3	1	2	3	0-30 Gün	31-89 Gün	90+ Gün

*En önemli 3 beceriyi 1'den başlayarak SIRALAMA yapınız. (1- En önemli)

**Kullandığınız arama kanallarından HERHANGİ 3 tanesini işaretleyiniz.

5

BÖLÜM III - 30 NİSAN 2016 TARİHİ İTİBARİYLE ÇALIŞAN SAYISINDA NET DEĞİŞİKLİK OLACAĞI DÜŞÜNÜLEN MESLEKLER

9) 30 Nisan 2016 tarihi itibariyle işyerinizde herhangi bir meslekte net istihdam artışı bekliyor musunuz?	Evet	☐ ⇨	9.1'e geçiniz.
	Hayır	☐ ⇨	10. soruya geçiniz.
	Fikrim Yok	☐ ⇨	10. soruya geçiniz.

9.1) 30 Nisan 2016 tarihi itibariyle işyerinizde çalışan sayısında net istihdam artışı olacağını düşündüğünüz meslekleri belirtiniz?

Net istihdam ARTIŞI olacağını düşündüğünüz meslekler	Net sayısal artış

10) 30 Nisan 2016 tarihi itibariyle işyerinizde herhangi bir meslekte net istihdam azalışı bekliyor musunuz?	Evet	☐ ⇨	10.1'e geçiniz.
	Hayır	☐ ⇨	11. soruya geçiniz.
	Fikrim Yok	☐ ⇨	11. soruya geçiniz.

10.1) 30 Nisan 2016 tarihi itibariyle işyerinizde çalışan sayısında net istihdam azalışı olacağını düşündüğünüz meslekleri belirtiniz?

Net istihdam AZALIŞI olacağını düşündüğünüz meslekler	Net sayısal azalış

BÖLÜM IV - ELEMAN TEMİNİNDE GÜÇLÜK ÇEKİLEN MESLEKLER

11) Son 1 yıl içerisinde işyerinizde eleman temininde güçlük çektiğiniz meslekleri ve bu mesleklerde temininde güçlük çektiğiniz eleman sayısını belirtiniz?

11.1) Eleman temininde güçlük çektiğimiz meslek yok ☐ ➡ Görüşme Bitmiştir. TEŞEKKÜRLER.

Eleman Temininde Güçlük Çekilen Meslekler	Temininde Güçlük Çekilen Eleman Sayısı	Temininde Güçlük Çekilme Nedeni* 1. Bu meslekte işe başvuru yapılmaması 2. Gerekli Mesleki beceriye/niteliğe sahip eleman bulunamaması 3. Yeterli iş tecrübesine sahip eleman bulunamaması 4. Çalışma ortam ve koşullarının beğenilmemesi 5. Önerilen ücretin az bulunması 6. Vardiyalı çalışma olması					
		1	2	3	4	5	6

*Birden Fazla Seçenek Işaretlenebilir.

2015 Yılı İşgücü Piyasası Araştırmasına yaptığınız katkıdan dolayı teşekkür ederiz.
İşverenin görüşleri:
Ziyaretçinin görüşleri:

Ek 2 - Örnekleme Yapılan İller Listesi ve Örnek Sayıları

Tamsayım Yapılan İller	10+ İstihdamlı İşyeri Sayısı	2-9 İstihdamlı İşyeri Sayısı	Toplam
ADANA	4.255	240	4.495
ADIYAMAN	800	22	822
AFYONKARAHİSAR	1.375	59	1.434
AĞRI	461	9	470
AKSARAY	785	29	814
AMASYA	627	27	654
ARDAHAN	95	5	100
ARTVİN	343	21	364
AYDIN	1.962	116	2.078
BALIKESİR	2.252	135	2.387
BARTIN	421	22	443
BATMAN	1.039	16	1.055
BAYBURT	99	3	102
BİLECİK	431	23	454
BİNGÖL	541	6	547
BİTLİS	433	8	441
BOLU	629	36	665
BURDUR	507	31	538
ÇANAKKALE	988	60	1.048
ÇANKIRI	252	15	267
ÇORUM	1.043	36	1.079
DENİZLİ	2.961	148	3.109
DİYARBAKIR	2.502	56	2.558
DÜZCE	1.028	24	1.052
EDİRNE	715	52	767

ELAZIĞ	**1.310**	**38**	**1.348**
ERZİNCAN	**393**	**11**	**404**
ERZURUM	**1.199**	**40**	**1.239**
ESKİŞEHİR	**2.068**	**115**	**2.183**
GAZİANTEP	**3.435**	**207**	**3.642**
GİRESUN	**842**	**26**	**868**
GÜMÜŞHANE	**192**	**3**	**195**
HAKKARİ	**201**	**8**	**209**
HATAY	**2.208**	**128**	**2.336**
IĞDIR	**238**	**6**	**244**
ISPARTA	**675**	**54**	**729**
KAHRAMANMARAŞ	**1.805**	**59**	**1.864**
KARABÜK	**458**	**26**	**484**
KARAMAN	**477**	**26**	**503**
KARS	**279**	**14**	**293**
KASTAMONU	**701**	**36**	**737**
KAYSERİ	**3.307**	**153**	**3.460**
KIRIKKALE	**405**	**32**	**437**
KIRKLARELİ	**658**	**47**	**705**
KIRŞEHİR	**377**	**13**	**390**
KİLİS	**172**	**5**	**177**
KONYA	**4.466**	**200**	**4.666**
KÜTAHYA	**1.106**	**46**	**1.152**
MALATYA	**1.431**	**52**	**1.483**
MANİSA	**2.331**	**125**	**2.456**
MARDİN	**1.333**	**21**	**1.354**
MERSİN	**3.638**	**180**	**3.818**
MUĞLA	**2.537**	**231**	**2.768**

MUŞ	426	10	436
NEVŞEHİR	780	23	803
NİĞDE	535	34	569
ORDU	1.313	52	1.365
OSMANİYE	897	34	931
RİZE	808	35	843
SAKARYA	1.984	113	2.097
SAMSUN	2.246	119	2.365
SİİRT	369	12	381
SİNOP	370	16	386
SİVAS	1.129	53	1.182
ŞANLIURFA	2.365	62	2.427
ŞIRNAK	613	5	618
TEKİRDAĞ	2.447	108	2.555
TOKAT	918	32	950
TRABZON	2.283	92	2.375
TUNCELİ	152	5	157
UŞAK	889	35	924
VAN	1.194	23	1.217
YALOVA	581	35	616
YOZGAT	613	29	642
ZONGULDAK	1.014	62	1.076
Tamsayım Toplam	88.712	4.090	92.802
Örnekleme Yapılan İller	10+ Örneklem İşyeri Sayısı	2-9 İşyeri Sayısı	Toplam
ANKARA	6.911	979	7.890
ANTALYA	4.289	444	4.733
BURSA	2.931	427	3.358
İSTANBUL	8.493	3.311	11.804
İZMİR	6.276	750	7.026

KOCAELİ	4.201	210	4.411
Örnekleme Toplam	33.101	6.121	39.222
Genel Toplam	121.813	10.211	132.024

Ek 3- Tanım ve Kavramlar Sözlüğü

İşgücü Piyasası: Potansiyel çalışanların emeklerini arz ettikleri, işverenlerin de, ihtiyaç duydukları işgücünü talep ettikleri piyasadır. Çalışanlar öncelikle mesleki olmak üzere işe ilişkin beceri ve yeterliliklerini sunarken karşılığında ücret talep ederler.

İl İşgücü Piyasası: İşgücünün il düzeyinde arz ve talep olunduğu pazardır. İl düzeyinde işverenler birçok iş için çeşitli meslek dallarında işçi, çalışanlar da iş talep eder. Bu işler bakımından piyasa, il işgücü piyasasıdır.

İşgücü Piyasası Analizi: Belirli bir yer, bölge ya da ülkenin işgücü piyasasının niteliklerinin ve ayırıcı özelliklerinin incelenip çözümlenmesidir.

İşgücü Talebi: İşgücü talebi işverenlerin istihdam etmeyi istedikleri işçi sayısıdır.

İşgücü Talep Araştırması: İŞKUR tarafından 12 Mayıs-27 Haziran tarihleri arasında yapılan işyeri ziyaretleri kapsamında "İl İşgücü Piyasası Talep Araştırması İşyeri Bilgi Formu" uygulamasıdır.

İşgücü Talep Araştırması Çerçevesi: Maliye Bakanlığı ve SGK kayıtları kullanılarak TÜİK tarafından hazırlanan "Türkiye İşyeri Kayıt Sistemi" üzerinden en güncel veri olan 2013 yılı kayıtlarıdır. Talep araştırması kapsamında çeşitli nedenlerle görüşülemeyen işyerleri için "işyeri cevapsızlık formu" doldurulmuştur.

İşgücü Arzı: Bireylerin her türden işgücü piyasasına pazarlamak üzere sundukları işgücü toplamıdır.

Tanımlanmış bir zaman dilimi (referans dönemi) içinde belirli bir yaş üzerindeki nüfus, işgücü bakımından üç temel gruba ayrılmaktadır; istihdam edilenler, işsizler ve işgücüne dâhil olmayanlar. İstihdam edilenler ve işsizler, birlikte işgücünü oluştururlar. Yukarıda belirtilenler şu şekilde özetlenebilir;

Çalışma çağındaki nüfus: İşgücü+ İşgücüne dâhil olmayanlar

İşgücü: İstihdam edilenler+ İşsizler

Kurumsal olmayan nüfus: Üniversite yurtları, yetiştirme yurtları (yetimhane), huzurevi, özel nitelikteki hastahane, hapishane, kışla vb. yerlerde ikamet edenler dışında kalan nüfustur.

Kurumsal olmayan çalışma çağındaki nüfus: Kurumsal olmayan nüfus içerisindeki 15 ve daha yukarı yaştaki nüfustur.

Genç nüfus: 15-24 yaş grubundaki nüfustur.

İşgücü: İstihdam edilenler ile işsizlerin oluşturduğu tüm nüfusu kapsar.

İşgücüne Katılım Oranı (İKO): İşgücü katılım oranı bir ekonomide çalışan veya işsiz, ekonomik olarak aktif olan nüfusun çalışabilir yaştaki nüfusa olan oranını ifade eder.

İKO = (İşgücü Arzı (İstihdam+İşsiz))/(Kurumsal Olmayan Sivil Nüfus) x 100

Çalışma hayatına katılımı ölçen bu gösterge, çalışma yaşındaki nüfusun ekonomik olarak aktif olan kesimini gösterir. Ülke mal ve hizmet üretiminde yer alabilecek işgücü arzının büyüklüğü hakkında bilgi verir. Cinsiyet ve yaş gruplarına ve eğitim durumuna göre işgücüne katılım oranı ekonomik olarak aktif nüfusun yapısı hakkında bir resim çizer.

Eğitim seviyelerine göre işgücü: Bu gösterge toplam işgücünü eğitim durumlarına göre analiz ederken, 25-29 yaş grubundaki yüksek eğitimlilerin işgücü içindeki oranına da özel önem verir.

İstihdam edilenler: Aşağıda yer alan işbaşında olanlar ve işbaşında olmayanlar grubuna dâhil olan kurumsal olmayan çalışma çağındaki tüm nüfus istihdam edilen nüfustur.

İş başında olanlar: Yevmiyeli, ücretli, maaşlı, kendi hesabına, işveren ya da ücretsiz aile işçisi olarak referans dönemi içinde en az bir saat bir iktisadi faaliyette bulunan kişilerdir.

İş başında olmayanlar: İşi ile bağlantısı devam ettiği halde, referans haftası içinde çeşitli nedenlerle işinin başında olmayan kendi hesabına veya işveren olarak çalışanlar istihdamda kabul edilmektedir.

Üretici kooperatifi üyeleri, bir iş ya da meslekte bilgi veya beceri kazanmak amacıyla belirli bir menfaat (ayni ya da nakdi gelir, sosyal güvence, yol parası, cep harçlığı vb.) karşılığında çalışan çıraklar ve stajyer öğrenciler de istihdam halinde olanlar kapsamına dâhil edilmektedirler.

İstihdam Oranı: Çalışanların çalışabilir yaştaki nüfusa oranıdır. Ülke ekonomisinin istihdam yaratma gücünü gösterir. Özelikle yaş, cinsiyet ve iktisadi faaliyetlere göre istihdama katılım oranı istihdam politikalarının oluşturulmasında kilit unsurlardır.

İstihdam Oranı = (Toplam istihdam)/(Kurumsal Olmayan Sivil Nüfus) x 100

Yüksek istihdam oranı ülke ekonomisinin pozitif olarak değerlendirilmesine yol açmasına rağmen, bu gösterge tek başına yeterli değildir. İstihdam oranının değerlendirilmesinde ücretler, çalışma saatleri, kayıt dışı istihdam, eksik istihdam ve çalışma saatleri de önemlidir.

Düşük istihdama katılım oranı ise nüfusun ekonomik faaliyetlere katılmadığını, ekonominin ya yüksek işsizlik oranına ya da çok sayıda ekonomik anlamda aktif olmayan nüfusa sahip olduğunu gösterir.

İşteki durum: Ücretliler, kendi hesabına çalışanlar, işverenler ve ücretsiz aile işçileri olarak dört kategori altında toplanan işteki durum, işgücü piyasasının dinamiklerini ve ülke ekonomisinin gelişimini gösterir. Gelişen bir ülkede genel olarak beklenen tarım sektöründen sanayi ve hizmet sektörlerine geçişle birlikte, ücretli ve maaşlı çalışanların sayısındaki artış; kendi hesabına ve ücretsiz aile işçisi olarak çalışan sayısındaki azalıştır.

İktisadi faaliyetlere göre istihdam: Bu gösterge istihdamın hangi ekonomik faaliyetlerde yer aldığının ifadesidir. İstihdam genelde tarım, sanayi ve hizmetler olarak üç temel iktisadi faaliyete ayrılır. Bu gösterge toplam istihdamın sektörlere göre oransal dağılımını gösterir. Böylelikle sektörlere göre ekonomik gelişmeyi veya daralmayı, trendleri, gelişmiş ve gelişmekte olan ülke ekonomileri arasındaki seviye farkını ortaya koyar. Sektörel istihdam akışları verimlilik analizlerinde çok önemli yer teşkil eder. Toplam verimliliğin artması için, istihdamın daha az verimliliğe sahip sektörlerden daha yüksek verimliliğe sahip sektörlere geçmesi gerekir.

Avrupa Topluluğu Ekonomik Faaliyetlerin İstatistiki Sınıflaması (NACE) Rev2.0 esas olmak üzere aşağıda yer alan sektörler kapsamı oluşturmaktadır.

A	Tarım, ormancılık ve balıkçılık
B	Madencilik ve Taş ocakçılığı
C	İmalat
D	Elektrik, gaz, Buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtımı
E	Su temini; kanalizasyon, atık yönetimi ve iyileştirme faaliyetleri
F	İnşaat
G	Toptan ve parekende ticaret; motorlu kara taşıtlarının ve motordikletlerin onarımı
H	Ulaştırma ve depolama
I	Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri
J	Bilgi ve iletişim
K	Finans ve sigorta faaliyetleri
L	Gayrimenkul faaliyetleri
M	Mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetleri
N	İdari ve destek hizmet faaliyetleri
O	Kamu yönetimi ve savunma
P	Eğitim
Q	İnsan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri
R	Kültür, sanat eğlence, dinlence ve spor
S	Diğer hizmet faaliyetleri
T	Hanehalklarının İşverenler Olarak Faaliyetleri: Hanehalkları Tarafından Kendi Kullanımlarına
U	Uluslar arası Örgütler ve Temsilciliklerinin Faaliyetleri

Mesleklere göre istihdam: Meslek sınıflaması olarak kullanılan Türk Meslekler Sözlüğü, Uluslararası Çalışma Örgütünün ISCO-88 Uluslararası Standart Meslek Sınıflandırma Sistemi esaslarına göre hazırlanan ve meslek sınıflandırma sistemi içinde yer alan meslek unvanlarını, özetlenmiş meslek tanımlarını ve meslek kodlarını kapsayan bir sözlüktür.

Meslek sınıflaması dört rakamlı kodlanmış olup 9 ana grup altında toplanmaktadır. Ana grupların altında 2 basamaklı alt gruplar, alt grupların altında 3 basamaklı meslek grupları ve meslek gruplarının da altında 4 basamaklı meslekler yer almaktadır. İŞKUR tarafından kullanılan Türk Meslekler Sözlüğü (TMS) İSCO-08 ile uyumlu daha ayrıntılı bir sözlüktür. İSCO'da söz konusu olan meslek grubu iken TMS'de mesleklerin en ayrıntılı hali bulunmaktadır.

Bu gösterge özellikle farklı işgücü piyasalarında arz ve talep dengesizliklerin analizinde çok önemlidir. Karar vericiler ve politika yapıcıların ekonomik ve sosyal politikaların formüle edilmesinde ve işgücü, öğretim ve mesleki eğitimin planlanarak uygulanmasında, yürütülmesinde istihdamın mesleklere göre dağılımı önem arz etmektedir.

Kayıt dışı istihdam: Referans haftasında yaptığı işten dolayı herhangi bir sosyal güvenlik kuruluşuna kayıtlı olmayanlardır.

Birçok ülkede kayıtdışı istihdam, gelir ve üretim yaratmada önemli bir rol oynar. Kayıtdışı istihdam sosyal güvenlik sisteminin ve yasal yaptırımlarının dışında olmasına rağmen, yüksek nüfus artış hızına veya kentleşmeye sahip ülkelerde bir seçenek olarak karşımıza çıkmaktadır.

Kayıt dışı istihdam oranı: Bu gösterge kayıt dışı istihdamın toplam istihdam içindeki oranı olarak hesaplanmaktadır. Oranın büyüklüğü çalışma hayatının sosyal güvenceden uzaklığı hakkında bilgi verir.

Kayıtdışı istihdam Oranı = (Kayıtdışı istihdam)/(Toplam istihdam) x 100

Eksik istihdam: Uluslararası Çalışma Örgütü tarafından düzenlenen 16. Çalışma İstatistikçileri Konferansında, mevcut eksik istihdam tanımı, yaşanan ölçüm zorlukları nedeniyle yeniden ele alınarak, eksik istihdam sorununu daha net ortaya koyabilecek "zamana bağlı eksik istihdam" ve "yetersiz istihdam" kavramlarına geçilmesine karar verilmiştir.

Zamana bağlı eksik istihdam: Referans haftasında istihdamda olan, esas işinde ve diğer

işinde/işlerinde toplam olarak 40 saatten daha az süre çalışmış olup, daha fazla süre çalışmak istediğini belirten ve mümkün olduğu taktirde daha fazla çalışmaya başlayabilecek olan kişilerdir.

Yetersiz istihdam: Zamana bağlı eksik istihdam kapsamında yer almamak koşuluyla, referans haftasında istihdamda olan, son 4 hafta içinde mevcut işini değiştirmek için veya mevcut işine ek olarak bir iş aramış olan ve böyle bir iş bulduğu takdirde 2 hafta içinde çalışmaya başlayabilecek olan kişilerdir.

İşsiz: Çalışma yaşında olup, işi olmayan, aktif olarak iş arayan ve çalışmaya hazır kesimi ifade eder. Referans dönemi içinde istihdam halinde olmayan (kâr karşılığı, yevmiyeli, ücretli ya da ücretsiz olarak hiç bir işte çalışmamış ve böyle bir iş ile bağlantısı da olmayan) kişilerden iş aramak için son dört hafta içinde iş arama kanallarından en az birini kullanmış ve 2 hafta içinde işbaşı yapabilecek durumda olan tüm kişiler işsiz nüfusa dâhildirler. Ayrıca, dört hafta içinde başlayabileceği bir iş bulmuş ya da kendi işini kurmuş ancak işe başlamak ya da işbaşı yapmak için çeşitli eksikliklerini tamamlamak amacıyla bekleyenler de işsiz nüfus kapsamına dahildirler.

İşsizlik oranı: İşgücü piyasasının en çok bilinen ve medya tarafından da üzerine en çok değinilen göstergesi işsizlik oranıdır. Toplam işsiz sayısının işgücü arzına oranıdır. İşsizliğin değerlendirilmesinde toplam işsizlik oranı tek başına yeterli olmaz. Gelecek planlaması için genç işsizlik ve uzun süreli işsizlik oranlarının da ayrıca dikkate alınması gerekir.

İşsizlik Oranı = İşsiz/(İşgücü arzı (istihdam+işiz)) x 100

Genç işsizlik: Gelişmişlik seviyesine bakmaksızın bir çok ülkede genç işsizliği en önemli politika konusu olarak değerlendirilir. Bu kavramda genç 15-24 yaş grubunu ifade eder.

Genç işsizlik oranı : Genç işsizliğini ayrıntılı olarak tanımlayabilmek için dört ölçüt önemlidir.

15-24 yaş grubundaki işsiz sayısının aynı yaş grubundaki işgücü içindeki oranıdır.

içinde genç işsizlerin oranını gösteren genç işsizlik oranı

İşgücüne dahil olmayan (İnaktif) nüfus: İşsiz veya istihdamda bulunmayan kurumsal olmayan çalışma çağındaki nüfustur. Bu gösterge, özellikle kişilerin neden işgücü içinde yer almadıklarını açıklamaları bakımından çok önemlidir. Kişiler , çeşitli nedenlerle işgücü piyasası içinde yer almayabilirler. Çalışmak istedikleri halde kendilerine uygun iş bulamayacakları gibi düşüncelerle iş aramayan kesim potansiyel işsiz olmaları nedeniyle işgücü piyasasını yakından ilgilendiren kavramdır.

İşgücüne dahil olmayanlar aşağıdaki gruplara ayrılmıştır.

1. İş aramayıp çalışmaya hazır olanlar: Çeşitli nedenlerle iş aramayıp, ancak 2 hafta içinde işbaşı yapmaya hazır olduğunu belirten kişilerdir.

1.1. İş bulma ümidi olmayanlar: Daha önce ii aradığı halde bulamayan veya kendi vasıflarına uygun bir iş bulabileceğine inanmadığı için iş aramayan ancak işbaşı yapmaya hazır olduğunu belirten kişilerdir.

1.2. Diğer: Mevsimlik çalışma, ev kadını olma,öğrencilik, irad sahibi olma, emeklilik ve çalışamaz halde olma gibi nedenlerle iş aramayıp ancak işbaşı yapmaya hazır olduğunu

belirten kişilerdir.

2. Mevsimlik çalışanlar: Mevsimlik çalışması nedeniyle iş aramayan ve işbaşı yapmaya hazır olmayan kişilerdir.

3. Ev işleriyle meşgul: Kendi evinde ev işleriyle meşgul olması nedeniyle iş aramayan ve işbaşı yapmaya hazır olmayan kişilerdir.

4. Eğitim/Öğretime devam ediyor: Bir öğrenim kurumuna, kursa vb. devam etmesi

nedeniyle iş aramayan ve iş başı yapmaya hazır olmayan kişilerdir.

5. Emekli: Bir sosyal güvenlik kuruluşundan emekli olduğu için iş aramayan ve iş başı yapmaya hazır olmayan kişilerdir.

6.Çalışamaz halde: Bedensel özür, hastalık veya yaşlılık nedeniyle iş aramayan ve iş başı

yapmaya hazır olmayan kişilerdir.

7. Diğer: Ailevi ve kişisel nedenler ve bunun dışındaki diğer nedenler ile iş aramayan ve iş başı yapmaya hazır olmayan kişilerdir.

İşgücüne Dahil Olmayan Nüfus Oranı = (Kurumsal Olmayan Sivil Nüfus-(İstihdam+İşsiz))/(Kurumsal Olmayan Sivil Nüfus) x 100

Eğitim durumu: 6 ve yukarı yaştaki tüm fertlerin eğitim durumları hakkındaki bilgilerdir. Uluslararası Standart Eğitim Sınıflaması (ISCED,1997) uygun olarak sınıflandırılmaktadır, ana grupla aşağıdadır:

1. Okuma yazma bilmeyen

2. Okuma yazma bilip bir okul bitirmeyen

3. İlkokul

4. İlköğretim

5. Ortaokul veya mesleki ortaokul

6. Genel Lise

7. Mesleki veya teknik lise

8. Yüksek öğretim

Başvuru: İş arayanların, gereksinimlerinin karşılanması için Kurum il Müdürlüklerine doğrudan yaptıkları müracaatlardır (İŞKUR)

Kayıtlı İşsiz: Çalışma yaşında ve gücünde olan, çalışmak isteyen, Kuruma başvurduğunda asgari ücret düzeyinde gelir getirici bir işi olmayan, Kurum tarafından henüz kendisine iş bulunamayan aktif kayıtlardaki kişilerdir. Kayıtlı işgücünden, daha iyi şartlarda iş arayanlar, emeklilerden iş arayanlar ve belli bir iş yerinde çalışmak isteyenler çıkarıldığında geriye kalanlar kayıtlı işsiz sayılmaktadır. (İŞKUR)

Kayıtlı işgücü: İş arayanlardan aktif kayıtlarda yer alanların tümüdür.

Aktif kayıt: Son işlem tarihinden itibaren 18 ay süre ile işe gönderilmek üzere hazır olan kayıttır.

Açık İş: Kuruma işverenlerden intikal eden işçi istemidir.

Açık İş: İşveren tarafından hemen veya yakın gelecekte doldurulmak istenen ve işverenin işyeri dışından uygun bir adayın bulunması için aktif adımları attığı yeni yaratılan, boş veya boşalacak iştir. (EUROSTAT) . Bu tanıma göre açık iş muhakkak işyeri dışına açılmalıdır. İşgücü Talep araştırması kapsamında derlenen açık işler bu kapsamdadır.

Açık İş Oranı: Açık işlerin, açık işler ile mevcut çalışanların sayısının toplamına bölünmesi ile elde edilen bir orandır. Temel olarak, işyerleri tarafından fiilen doldurulmak istenen ve bu doğrultuda gerekli girişimlerin yapıldığı pozisyonları göstermektedir. İşyerinde çalışanlar yardımıyla doldurulmayı bekleyen pozisyonlar ise açık iş kavramı kapsamında yer almamaktadır. İşgücü arzına ilişkin İşsizlik oranına kıyasla işgücü talebinin bir göstergesi olarak ekonominin konjonktürel hareketlerine dair daha kullanışlı bir göstergedir. Örneğin ekonominin büyüme dönemlerinde açık iş oranında nispi olarak yükseliş görülürken, açık iş oranının gerilediği dönemler ekonomide yavaşlama işareti olarak değerlendirilmektedir.

Beceri: Eğitim, öğretim ve deneyimin ürünü olan beceri, ilişkin olduğu konudaki bilgiyle bir araya geldiği zaman uzman kişinin niteliğini oluşturur. Beceri, genel olarak iş ve görevleri başarabilmek için gerekli olan sistematik zihinsel ve fiziksel eylemleri, yatkınlıkları, etkinlikleri ifade eder.

Beceri Eksiği: İşgücünün sahip olduğu genel uzmanlığın işin gerekleriyle uyuşmazlığıdır.

Beceri İhtiyacı: Belirli bir organizasyon, sektör veya ulusal ekonomide, farklı türdeki faaliyet, iş veya mesleki rol için gereksinim duyulan beceridir.

Beceri Açığı: Beceri açığının yapısı ve düzeyini belirtir. İşgücü piyasasında becerili işgücüne ihtiyacın, mevcut işgücü arzından ne kadar fazla olduğunu gösterir. Dünyanın birçok ülkesinde işgücü piyasaları,

artan işsizlik, yetersiz eğitilmiş personel, ekonomik ve teknolojik koşulların hızla değişmesi ve bu değişime ayak uydurma güçlükleri gibi sorunlarla karşı karşıyadır. beceri açığının nedenleri arasında, (1) iş gereksinimleriyle karşılaştırıldığında yetersiz kalan ehliyetler, (2) Ehliyetlerle karşılaştırıldığında yetersiz kalan işler, (3) İşsizlik, gizli işsizlik, (4) sayısal olarak becerili işçi açığı yer alır.

İşe Yerleştirme: İş arayanların kurumca işe yerleştirilmesidir.

Girişim: Yasal birimlerin oluşturduğu en küçük özellikle mevcut kaynaklarının tahsisi için belirli derecede karar alma özerkliğini kullanarak, mal ve hizmet üreten bir organizasyon birimidir. Girişim, bir veya birden fazla yerde, bir veya birden fazla faaliyet yürütebilir.

Net İstihdam Değişim Oranı: Beklenen istihdam artışından, beklenen istihdam azalışının çıkarılması ile elde edilen sayının mevcut çalışan sayısına bölünmesi ile elde edilen orandır.

Temininde güçlük çekilen meslekler: İşverenler açık işlerini istedikleri becerilere sahip çalışanlarla doldurmadıkları takdirde, bu durumu temininde güçlük çekilen meslekler veya beceri eksiği açık işler olarak ifade ederler.

Yaş bağımlılık oranı : 0-14 ve 65 ve daha yukarı yaştaki nüfusun, 15-64 yaş grubundaki nüfusa oranın yüzde olarak ifadesidir.

Yaş Bağımlılık Oranı = ((0-14 yaş nüfus + 65 yaş nüfus))/(15-64 yaş nüfus) x 100

Yerel birim: Coğrafi olarak tanımlanan bir yere yerleşmiş girişim veya onun bir parçasıdır.

Ekonomik faaliyet, coğrafi olarak tanımlanan bu yerde veya bu yerden tek ve aynı girişim için bir veya daha fazla kişinin çalışması halinde yürütülür.

Ek 4- Ek Tablolar

SEKTÖRLERE GÖRE İPA SONUÇLARI-2014/1.DÖNEM							
Sektörler	İşyeri Sayısı	Çalışan Sayısı	Açık İş Sayısı	Temininde Güçlük Çekilen Kişi Sayısı	30 Haziran 2015 İçin Belirlenen Net İstihdam Değişimi	Açık İş Oranı	Net İstihdam Değişim Oranı 30 Haziran 2015
Madencilik ve Taş Ocakçılığı	15	1.203	28	47	29	2,3%	2,4%
İmalat	327	14.685	481	777	921	3,2%	6,3%
Elektrik, Gaz, Buhar Üretimi	5	258	2	33	46	0,8%	17,8%
İnşaat	439	7.066	126	466	566	1,8%	8,0%
Toptan ve Perakende Ticaret	403	8.100	313	486	466	3,7%	5,7%
Ulaştırma ve Depolama	64	3.397	64	94	39	1,8%	1,2%
Konaklama ve Yiyecek Hizmetleri	195	7.524	430	495	201	5,4%	2,7%
Bilgi ve İletişim	4	121	2	12	1	1,6%	0,8%
Finans ve Sigorta Faaliyetleri	15	218	1	2	21	0,5%	9,6%
Gayrimenkul Faaliyetleri	21	283	29	28	19	9,2%	6,6%
Mesleki ve Teknik Faaliyetler	63	553	38	115	48	6,5%	8,7%
İdari ve Destek Hizmetleri	55	2.063	103	121	228	4,7%	11,0%
Eğitim	89	2.192	26	57	-25	1,2%	-1,2%
İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmetler	47	1.740	95	97	137	5,2%	7,9%
Kültür, Sanat ve Spor	6	66			8	0,0%	12,7%
Diğer Hizmetler	76	689	33	33	28	4,6%	4,0%
Genel Toplam	**1.825**	**50.164**	**1.771**	**2.865**	**2.732**	**3,4%**	**5,4%**